

Ozi-Oma, Mátiyu deru

Eri Jisosu

(Luk 3:23-38)

¹ Ọwaa bụ eri Jisosu Kuráiyisutu: Jisosu Kuráiyisutu shi l'eri Dévidi; Dévidi eshi l'eri Ébirihamu.

² Ébirihamu bụ nna Áyizaku; Áyizaku bụ nna Jékoṗu; Jékoṗu aburu nna Júda mę ụnwunna iya. ³ Júda bụ nna Pérezu; mę Zera. Nne, mụru ẹphe ẹbo ono bụ Táma. Pérezu bụ nna Hézurọnu; Hézurọnu aburu nna Áramu; ⁴ Áramu bụ nna Amínadabu; Amínadabu bụ nna Náshọnu; Náshọnu aburu nna Sálumọnu. ⁵ Sálumọnu bụ nna Bówazu. Nne Bówazu bụ Réhabu. Bówazu bụ nna Óbẹdu. Onye bụ nne iya bụ Rutu. Óbẹdu aburu nna Jesi. ⁶ Jesi aburu nna onye eze ndiche ono; mbụ Dévidi.

Tọ dụ iya bụ; Dévidi abụkwanuru nna Sólomọnu. Onye bụ nne Sólomọnu bụ nwanyi ọbu, o shi lụjee mbụ Uráya. ⁷ Sólomọnu bụ nna Réhobuwamu. Réhobuwamu bụ nna Abíja. Abayíja aburu nna Ása. ⁸ Ása bụ nna Jehoshafatu; Jehoshafatu bụ nna Jóramu; Joram aburu nna Uzáya; ⁹ Uzáya bụ nna Jótamu; Jótamu bụ nna Éhazu. Éhazu aburu nna Hezekáya; ¹⁰ Hezekáya bụ nna Manáse;

Manáşe bú nna Émọsu; Émọsu aburu nna Josáya. ¹¹ Josáya aburu nna Jẹkonáya mẹ unwunne iya unwoke l'ogege ono, a kpuru ndu Ízurelu lẹ ndzu; ephe eje aburu ohu lẹ Bábyilonu ono.

¹² Tọ dú iya bú; ndu Ízurelu eshitsulephu Bábyilonu lata; Jẹkonáya abya aburu nna Shiyálotiyẹlu; Shiyálotiyẹlu aburu nna Zerúbabelu. ¹³ Zerúbabelu bú nna Abíyudu; Abyíyudu bú iya bú nna Eláyekimu. Eláyekimu aburu nna Azọ. ¹⁴ Azọ bú nna Zédọku; Zédọku bú nna Ákímu; Ákímu aburu nna Elíyudu. ¹⁵ Elíyudu bú nna Eliyéza; Eliyéza bú nna Mátanu; Mátanu aburu nna Jékopu. ¹⁶ Jékopu bú nna Jósefu; Jósefu bú iya bú nji Méri. Méri bú iya bú onye mọru Jisọsu, eeku Kuráýisutu.

¹⁷ Oo ya bú l'ọ dú ogbo iri l'ẹno tsube l'ogbo kẹ Ébirihamu phẹ; rua l'ogbo kẹ Dévidi phẹ. Yọ dukwaphu ogbo iri l'ẹno tsube l'ogbo kẹ Dévidi phẹ; rua teke ono, a kpuru ndu Ízurelu lẹ ndzu laa Bábyilonu ono; bya adukwaphu ogbo iri l'ẹno ọdo tsube teke ono, a kpuru ndu Ízurelu lẹ ndzu laa Bábyilonu ono; rua teke a mọru Kuráýisutu.

Aamu Jisọsu
(Luk 2:1-7)

¹⁸ Ọwaa ege e shi mua Jisọsu Kuráýisutu ndọ-ọ: Lẹ Jósefu jeru okfu Méri, bú nne Jisọsu; jebua. Tọ laakwanu nk'iya; k'ọphu yẹle iya zejewaru. A bya amaru; Méri egbe dụwanu ime. Yọ buru Ume-dụ-Nsọ; bẹ ime ono shi l'ẹka. ¹⁹ Jósefu, bú nji iya ono; bẹ bukwanu onye doberu ẹka

ndoo. Yoo mekwanu tẹ ya be me Méri iphe-iphere l'edzudzu ọha. Yọ chọde ẹge ya e-me jịka Méri; t'ẹ ba mma. ²⁰ Yọ rinyaa ya; ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiufu abyakfutashia ya lẹ nrọ; bya asu iya: “Jósefu; nggube o-shi-l'eri Dévidi; ba atsushi egvu ọlu Méri. Nwata ono, ọ dụ ime iya ono bukwa Ume-dụ-Nsọ b'o shi l'ẹka. ²¹ Ọo-mụ nwata nwoke. Iphe ịi-gụ iya bụ Jisọsu; okfu l'ọo-dzọta ndu nk'iya l'ẹka iphe dụ ẹji, ẹphe meshiru.”

²² Iphe-a l'ọ ha mekotaru; k'ọphu iphe ono, Nnajiufu shi l'ọnu onye nkfuchiru iya kfuwa ono e-re; mbụ iphe ono, o kfuru; sụ: ²³ “Lekwa! Lẹ nwamgbọko, yẹle nwoke ta zẹbua a-tsuta ime; mụa nwata nwoke, ẹpha iya a-bụ Imánuwẹlu.” Iphe Imánuwẹlu bụ bụ: “Nchileke nọ swiru ayi.”

²⁴ Tọ dụ iya bụ; Jósefu etehulephu; mee ya ẹge ono, ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiufu kfuru iya ono; duta Méri teke ono t'ọ buru nyee ya. ²⁵ Obenu lẹ Jósefu yẹle Méri ta zẹbukwanua jeye Méri ezeda; mụa nwata nwoke ono. Jósefu agua nwata ono Jisọsu.

2

Abyabya ndu mmamiphe, shi ọzo ẹnyanwu-ahata

¹ Ọ bụ teke Hérodu shi buru eze b'a mụru Jisọsu lẹ Bétulehemu Judíya. A mụtsule iya phụ; ndu mmamiphe, shi ọzo ẹnyanwu-ahata abyatashia Jerúsalemu; bya akpafashilaha ishi; l'asuje: ² “?Nanụ nwata ọbu, a mụru, a-bụ

eze ndu Ju ọbu? L'ẹphe phuru mkpọ-kpodo* iya l'uzo ẹnyanwu-ahata; byatashia t'ẹphe bya abaaru iya ẹja."

³ Eze, bu Hérodu anulephu iphe ono, ẹphe kfuru ono; yọ tsulahaa ya l'ẹhu; tsulahaa ndu Jerúsalemu mgburumgburu l'ẹhu. ⁴ Yo chikuwaphu ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu ezije ekemu; ẹphe edzua. Yọ jilaha ẹphe ẹke ọbu, aa-mụkpọ Kuráiyisutu ọbu.

⁵ Ẹphe asu iya: "L'ọ bu lẹ Bétulehemu Judíya; bẹ aa-mu iya; kẹ l'onye nkfuchiru Nchileke deru iya l'ẹkwo; su:

⁶ " 'Nggube Bétulehemu l'alị Judíya;
Mgbẹ ẹ tọ kwa nggu
katsua nwanshi
l'iphe bu mkpukpu,
nweru ẹnya l'alị Judíya.
L'ime ngu
bẹ onye ishi e-shi lufuta;
bu iya bu onye ishi,
e-leta ndu nke mu,
bu Ízurelu ẹnya.' "†

⁷ Ya ndono; Hérodu abya ekua ndu mmamiphe ono, shi l'uzo ẹnyanwu-ahata ono l'edomi; bya kpafuta ẹphe ishi egbe teke mkpọ-kpodo ono lufutakpooru gẹdegede. ⁸ Yọ bya ezi ẹphe t'ẹphe je Bétulehemu; su ẹphe: "Unu je atokpoo ẹhu; chọ nwata ọbu. Teke unu phuru iya; unu abya ezia ya ẹya; k'ọphu ya e-jekwaphu je abaaru iya ẹja."

---

* **2:2** 2:2 Mkpọ-kpodo ọwaa ta bukwa l'ọo ya bu Jisusu. Ọ kwa mkpọ-kpodo, ekoshi l'a muru iya. † **2:6** 2:6 May 5:2.

⁹ Ẹphe anùtsulephu ozi ono, eze ziru ẹphe ono; yọ buru ẹphe atugbu. Ẹphe alufutalephu; nggube mkpọ-kpodo ono, ẹphe phuhawaru l'uzo ẹnyanwu-ahata phụ alufutakwa ọdo; bya evutakwaruphu ẹphe ọzo; jeye; yọ bya erua ẹke, nwata ono nọ; vudo; keleruphu jingu l'imeli.

¹⁰ Ẹphe aphulephu mkpọ-kpodo ono l'ẹke ono; ẹhu atsọo ẹphe ẹna nshinu. Ẹphe awata ote ẹswa. ¹¹ Ẹphe abahụ l'ime ọlo ono; phụa nwata ono yẹle Méri, bụ nne iya. Ẹphe abya ebyishi ikpere l'alị; baaru nwata ono ẹja; bya ekpuhaa ẹda, ẹphe yeru ẹku ẹphe; meeru nwata ono iphe-ọma. Iphe ẹphe nuru nwata ono bụ mkpọla-ododo; furakínsensu; mẹ meeru.

¹² E meebe; Nchileke abya ezia ẹphe lẹ nro; t'ẹphe ba lahe azụ lẹ ke Hérodu. Ẹphe atugbua; shia ọzo ọdo; lashia alị ẹphe.

Jisosu phe agba ala Ijiputu

¹³ Ya ndono; ndu mmamiphe ono atugbulephu; ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiufu abyakfutashia Jósefu lẹ nro; bya asụ iya: “Gbeshi; duta nwata ono yẹle nne iya lashia Ijiputu. Unu nọdu l'ẹke ono jeye teke ya e-zi unu t'unu lata. Lẹ Hérodu abyakwa ọcho ishi nwata ono.”

¹⁴ Tọ dọ iya bụ; Jósefu egbeshi l'enyashi; duta nwata ono yẹle nne iya; yọ buru ẹphe ọla Ijiputu. ¹⁵ Ẹphe anọo l'ẹke ono jeye Hérodu anwuhu.

Yọ buru iya bụ l'iphe ono, Nnajiufu shihawa l'ọnu onye nkfuchiru Nchileke kfua ono eree. Ọ

suru: “L’o bú lẹ́ Íjiputu; bẹ́ Nwatibe iya nọ; ya eje ekufuta iya.”‡

Egbushi unwegirima nshii
lẹ́ Bétulehemu

¹⁶ Yo be teke Hérodu maru lẹ́ ndu mmamiphe ono; bẹ́ bú ugho; bẹ́ ephe ghoru iya; yọ́ voru oku ghua ehu. Yo wowaruphu ekemu t̄a t'e je egbushikota iphe bú egirima unwoke, a m̄uru lẹ́ Bétulehemu phuu; m̄e ndu ophu a m̄uru lẹ́ mkp̄ukpu odo, nọ-pheru ephe mgburumgburu; shitakpo lẹ́ ndu a m̄uru k'ophungu je akpaa lẹ́ ndu ophu n̄owaru afa labu. Iphe o gude mee ya ege ono bú ajji ph̄u, o j̄iru ndu mmamiphe ph̄u; ephe ak̄oru iya teke mkp̄o-kpodo ono bebp̄ooru l̄ufuta.

¹⁷ O bú ege ono b'o shi ree mb̄u iphe Jerem̄aya, bú onye nkfuchiru Nchileke kfuhawaru; s̄u:

¹⁸ “A n̄uru uzu-ekwa lẹ́ Ráma;
 mb̄u ekwa anw̄uhu;
 m̄e oke ngḡumaphu.
 O bú Réch̄elu ara
 ekwa unwu iya;
 to kwe t'e gbota iya egbota;
 okfu l'unwu iya gv̄uru.”§

Jósefu phe shi lẹ́ Íjiputu alata

¹⁹ Tọ́ dú iya bú; Hérodu anw̄uhulephu; ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajiufu abyakfutashia Jósefu lẹ́ nrọ; l'ephe nọ lẹ́ Íjiputu ono; s̄u iya:
²⁰ “Gbeshi; duru nwata ono yele nne iya lashia azu lẹ́ Ízurelu; lẹ́ ndu, shi achọ ishi nwata ono; bẹ́

‡ 2:15 2:15 Hos 11:1. § 2:18 2:18 Jer 31:15.

nwushihuakwaru nụ.” ²¹ Yo gbeshi; duta nwata ono yele nne iya; yọ buru ẹphe ọla alì Ízurelu.

²² Jósefu anulephu le Ákiléyosu, bụ nwatibe Hérodu buwa iya bụ eze, achì Judíya l'òzori nna iya ono; tsuhu egvu oje oburu ẹke ono. A bya anmaaru iya ọkwa le nro, bụ iya meru iphe ọ tughburu lashia Gálili. ²³ Yo rua; je akwata ufu buru le Názaretu. Ọ bụ ẹge ono b'e shi; iphe ndu nkfuchiru Nchileke kfuhawaru eree, sụru: “L'ee-ku iya onye Názaretu.”

3

Ozi, Jọnu Baputizimu ezi

(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jọn 1:19-28)

¹ Ọ bụ teke ono; be Jọnu Baputizimu byaru bya anodu l'echi-egu Judíya; l'ekfu okfu Nchileke; l'asuje: ² “Unu taa onwunu ụta iphe dụ ẹji, unu meshiru; ghaa umere lakfuta Nchileke; le Nchileke abyaakwa okoshi le ya bụ eze.” ³ Ọ kwa Jọnu ọwaa bụ onye ono, Azáya, bụ onye nkfuchiru Nchileke kfuru okfu iya teke ono, ọ sụru:

“O nweru onye echi mkpu

l'echi-egu; sụ:

T'e meeru Nnajiufu

uzo iya;

T'a chikwaaru iya oje ono

t'o vudo ntumu!’ ”*

⁴ Ya ndono; uwe, Jọnu shi eyeje bụ uwe, e gude ẹji inya-ivu mee. Yo gudeje akpo-anu kebudo onwiya l'ukfu. Iphe shi buru nri iya

* **3:3** 3:3 Azá 40:3.

teke ono aburu igube; me manu-engu. ⁵ To du iya bu; ndu Jerúsalemu; ndu Judíya; me ndu, bu l'uswe iya ke Jódanu mgburumgburu azafutakota byakfutashia ya; t'ephe nua iphe ookfu. ⁶ Ephe abya akoshitsua iphe du eji, ephe meshiru; yo mee ephe baputizimu le Enyimu Jódanu.

⁷ Jonu aphulephu ikpoto ndu Fárisii; me ndu Sádusii; eke ephe abya t'o mee ephe baputizimu; su ephe: "Unube unwu, ejo agwo mushirawa! ?Bu onye suru unu t'unu gbalaaru oke ehueghughu ono, Nchileke a-zube unu mboku ono, o-nma mgboko ikpe ono? ⁸ Unu mia amimi l'o bu oshi-omi. Nebyi, unu a-mi bu umere, ekoshi l'unu tawaru onwunu uta iphe du eji, unu meshiru; lakfuta-wa Nchileke. ⁹ Unu ba arikuwa le keshinu Ebirhamu bu nna unu oche b'e to nwedu iphe e-me unu. Unu ta makwa l'o be t'e b'o du; be Nchileke e-meshikwa mkpuma-wa, wushiru ege-a; yo buru unwu Ebirhamu. ¹⁰ Mbua le nta-a b'e byibeekwaru ogbu-nku l'iphe bu ukfu oshi, nonu. Ophu e-ta midu nebyi, du mma; e gbutsua ya; chee l'oku. ¹¹ Yebedua, bu Jonu gude mini eme unu baputizimu, ekoshi l'unu tawaru onwunu uta iphe du eji, unu meshiru; ghawa umere lakfuta Nchileke. Obenu l'onye ophu abya nu; be ka iya nshinu; le ya te dzukpoduanu ke te ya vuru akpokpa iya; tso iya. Onye ono bu Ume-du-Nso; me oku; be oo-gude mee unu baputizimu. ¹² O gude ajakpa, oogudeje aphushi eswa le witu; vuta ophu bu nebyi iya vuba l'ulo; kpota ophu bu mbeku iya; je enwuru

ye l'òku, ẹ-taa nyìhudu anyìhu!”

Jonu eme Jisosu baputizimu

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

¹³ Ya ndono; Jisosu eshi Gálili byatashia Jódanu; byakfuta Jonu tẹ Jonu mee ya baputizimu. ¹⁴ Jonu esee t'ò jìka; sù iya: “L'ò bú yẹbedua, bú Jonu; bẹ gbaru tẹ ya bya t'i mee ya baputizimu; nggu egbe sù tẹ ya mee ngu.”

¹⁵ Obenu lẹ Jisosu sùru iya: “T'ò haa t'e mee ya ru ẹge ono nta-a; l'ò bú ẹge ono; bẹ ẹphe e-shi medzua iphemiphe ọbule, Nchileke sùru t'ẹphe mee.”

Tọ dù iya bú; Jonu ekweta.

¹⁶ Onanu, e metsuleruphu Jisosu baputizimu ono; Jisosu eshi lẹ mini ono l'erufuta; igwe ekpuhaa; gheru ọnu. Yọ phuwaphu Ume Nchileke; yọ dúlephu l'ò bú ndo; shi l'igweli phezita; bya anọdu iya l'ẹhu. ¹⁷ A nùwaphu olu, shi l'imigwe; sù: “Ọwaa bú Nwata iya kẹ nwoke, ya yeru obu; oomeje; ẹhu atso iya ẹna!”

4

Sétanu adata Jisosu

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Tọ dù iya bú; Ume Nchileke ono eduta Jisosu duba l'echi-ẹgu tẹ Obutuswe data iya. ² Jisosu erua ẹke ono; je anọ ọkporo abalì ugbo ẹbo: eswe l'enyashi l'ẹke ono; swìkota aswìswi. E metsua; ẹgu agùlahaa ya. ³ Obutuswe, bú nwandata abyakfutashia ya bya asù iya: “Ọ - búru l'ì bú Nwatibe Nchileke; menua mkpumawa t'ò ghọshia nri.”

⁴ Jisòsu asù iya: “Èkwo okfu Nchileke sùru l'è tọ bụdu nri nwenkinyi iya; bẹ madzù egudeje nọdu ndzù. Iphe madzù egudeje nọdu ndzù bụ iphe bụ okfu, shi Nchileke l'ọnu.”

⁵ Tọ dụ iya bụ; nggube Obutuswe ono eduru Jisòsu bahù lẹ Jerúsalemu, bụ obodo ono, dụ nsọ ono; je eworu iya dobe l'ọnungonu ẹke, katsua l'eli l'eze-ulo Nchileke; ⁶ sù iya: “Ọ -buru l'ì bụ Nwatibe Nchileke; kfulaedu l'ali; kẹ l'e deru l'ekwo okfu Nchileke; sù:

‘Lẹ Nchileke e-zi
 unwu ojozi-imigwe iya
 t'ephe leta ngu ẹnya.
 Ephe e-gbobe ẹka;
 wọta ngu t'ukfu ba dụ ngu!’ ”*

⁷ Jisòsu asukwa iya phù: “Obenu l'e dekwaru iya phù l'ekwo okfu Nchileke; sù: ‘Ba adatakwa Nnajiufu, bụ Nchileke ngu adata.’ ”

⁸ Ya ndono; Obutuswe ono edutakwaphu Jisòsu ọdo; nyihushia eze ugvu ọbu, ha l'eli l'ọ bụ ngunu; je ekoshikota iya ali-eze ndiphe mgburumburu; mẹ iphemiphe ọbule, dụ mma, nọ iya nù. ⁹ Yọ sù Jisòsu: “Iphe ono l'ọ ha; bẹ ya a-nukota ngu; m'ọ -buru l'ì-da l'ali; baaru iya eja.” ¹⁰ Jisòsu asù iya: “Gbeshi l'ẹke ono Sétanu. Èkwo okfu Nchileke sùru: ‘L'ọo Nnajiufu, bụ Nchileke ngu bụ onye ìi-baru eja; buru iya nkinyi iya bụ onye ìi-nọdu l'ẹka.’ ”

¹¹ Ya ndono; Obutuswe ono aparu Jisòsu haa; unwu ojozi-imigwe abya eyeru Jisòsu ẹka.

---

* **4:6** 4:6 Egvu 91:11-12.

Jisọsu awata ozi iya ẹ Gálili
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² Yo rulephu teke Jisọsu nuru l'a tųwaru Jọnu mkpọro; yọ gbeshi jeshia Gálili. ¹³ Yo gbeshi ẹ Názaretu; lashia je eburu ẹ Kapániyọmu l'iku eze ẹnọimu Gálili ẹ mgbaku Zébulọnu mẹ Náfutali; ¹⁴ k'ọphu iphe ono, o kfuru mbụ Azáya, bụ onye nkfuchiru Nchileke ono e-re; mbụ iphe ono, o kfuru; sụ:

¹⁵ “Nggube alị Zébulọnu;
mẹ alị Náfutali,
l'ibiyia k'eze ẹnọimu ono,
nọ l'azụ Jọdanu azụ iya
ọphu ono.
Nggube Gálili kẹ ndu
ọhodo!”

¹⁶ Ndu ono, nọ l'ọchi ono
e-mekochaa phụ iphoro, ha nshinu.
Ndu ọphu buwa ebubu l'alị
ono, gbaru ọchi ono;
mbụ alị ono, bụ anwụhu
bụ iphe nọ iya nụ ono;
bẹ iphoro nwuakwaru phoo.”†

¹⁷ Jisọsu eshiwaphu teke ono wata ọra ozi-ọma, shi l'ẹka Nchileke arara; asuje: “Unu taa onwunu ọta iphe dọ eji, unu meshiru; ghaa umere lakfuta Nchileke; ẹ Nchileke abyaakwa okoshi ẹ ya bụ eze!”

Ndu mbụ, tsolahaaru Jisọsu
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

---

† **4:16** 4:16 Azá 9:1-2.

¹⁸ Yò b́uru lẹ́ Jisòsu etso iku Eze Ẹnyimu Gálili ogologo; b'ò phuru unwunne labu, egbuje ẹma. Onye lanu bu Sáyimonu, eekuje Pyita. Onye ophu bu Ánduru. Yò phua ẹphe l'ẹke ẹphe atu ntofu, ẹphe gude egbu ẹma; ¹⁹ su ẹphe: "Unu bya etsoru iya te ya zia unu ẹge e shi eruko madzu l'ò bu ẹma." ²⁰ Yo gudekwadua ẹge ono ekfu; ẹphe apawaruphu ntofu ẹphe ono haa; bya etsoru iya.

²¹ Jisòsu akpiribe; bya aphua unwunne labu odo, bu: Jémusu Zébedi; me Jonu Zébedi l'ẹke ẹphe le nna ẹphe; mbu Zébedi no l'ugbo ẹphe; l'edokwazi ntofu ẹphe. Jisòsu ekua ẹphe. ²² Ekuku, ooku ẹphe; ẹphe apawaruphu ugbo ono haa; haa nna ẹphe ono; tsoru iya.

*Jisòsu ezi iphe; l'eme ndu
ehu du eji; t'ẹphe ka mma
(Luk 6:17-19)*

²³ Jisòsu etsoru Gálili phuu ejephe; l'ezi iphe l'iphe, bu ulo-ndzuko ndu Ju; l'ekfukwaphu okfu Nchileke: le Nchileke abyawa okoshi l'oo ya bu eze. Yoo mekwaphu te iphe bu ndu iphe-ememe eme; me ndu ehu tsuru ume; m'o -ruhuru; o buru egbe iphe-ememe; m'o bu ehu, du idagha; t'ehu dukota ẹphe mma. ²⁴ Epha Jisòsu edekota Siriya mgburumburu. Epe apatatsuaru iya iphe bu ndu ehu du eji; ndu iphe-ememe, du iche iche emetsua; ndu, iphe eme ẹphe; eme ehuka nshinu; ndu ogvu bu l'ehu; ndu ndakfuku; me ndu ibe-ehu ẹphe nwuhutsuaru anwuhu; Jisòsu emekota ẹphe l'ẹphe ha; ehu adu ẹphe mma. ²⁵ Ikpoto ndu shitsua Gálili awutsoru iya; me ndu

shi ẹke, aza Mkpukpu-iri;‡ ndu shi Jerúsalemu; ndu shi Judíya; me ndu shi azu Jódanu azu iya ophu. Ephe atuko awu gidigidi etso iya.

5

*Jisosu no l'eli ugvu;
ekfu okfu Nchileke*

¹ Jisosu aphua mkporo-oha ono; nyihushia eli ugvu; je adugaru anodu. Ndu etsoje uzo iya abyakfutashia ya. ² Yo zilahaa ephe iphe; su ephe:

*Onu-oma
(Luk 6:20-23)*

- ³ “Onu-oma bu ke ndu
wozitaru onwephe ali;
ke l'ẹke Nchileke bu eze bu nk'ephe!
- ⁴ Onu-oma bu ke ndu aphu byaru;
kele Nchileke a-du ephe ike!
- ⁵ Onu-oma bu ke ndu du agu;
ke l'ephe e-mekochaa nweru mgboko!
- ⁶ Onu-oma bu ke ndu
egu odobe-eka-ndoo agu
l'o bu egu nri; me egu mini;
kele Nchileke e-me t'epho ji ephe!
- ⁷ Onu-oma bu ke ndu
obu-imiko; kele Nchileke
a-phukwaruphu ephe imiko!
- ⁸ Onu-oma bu ke ndu obu guru iphoro;
ke l'ephe e-mekochaa phu Nchileke!
- ⁹ Onu-oma bu ke ndu eme te

---

‡ 4:25 4:25 Iphe odo, eeku eka-a bu Dikapolisu, bu iya bu mkpukpu iri.

nchì dū ndo; kẹ l'ọ bụ ẹphe;
bẹ ee-ku ụnwu Nchileke!

10 Ọnu-ọma bụ kẹ ndu aakpa ẹhu;
okfu l'ẹphe eme uche-ọbu Nchileke;
kẹ l'ẹke Nchileke bụ eze bụ nk'ẹphe!

11 “Ọnu-ọma bụ nk'unu teke ndiphe akọ unu ọnu; l'akpa unu ẹhu; ebokota unu ibo; okfu l'unu kweru kẹ yẹbe Jisọsu. 12 T'ẹhu tsọo unu ẹna; unu etee ẹswa; kẹ l'obunggo unu ha nshinu l'imigwe. Ọ kwaphu ẹge ono b'a kpaẹberu ndu nkfuchiru Nchileke ono, vu unu ụzo ono ẹhu.”

Únú; mẹ iphoro

(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

13 “Ọ bụ unubẹdua bụ únú kẹ mgboko. Ọlobu; únú -nonyaa; tsọ-buhu únú únú; ?unu e-me imagha mee ya t'ọ bụru únú; tsọlahaa únú únú ọdo? Ẹ to nwehekwa iphe ọdo, ọ dukwadu mma k'ememe; gbahaa t'e woru iya wushia; tẹ madzụ dzọpyashia ya l'ọkpa.

14 “Ọ bụ unubẹdua bụ iphoro kẹ mgboko. Mkpukpu, degeru l'eli ugvu b'ẹ te domighejekwa edomi. 15 Tẹmanu; bẹ madzụ te eyejekwa ọku l'uroku; kpuchia ya iphe. Ẹke eewojeru iya tukobe bụ l'eli agọmu; k'ọphu iphoro iya angashikotaru iphe bụ ndu, nọ l'ulo ono. 16 Ọo ya bụ; tẹ iphoro unu ngashikota ẹge ono l'ẹke ndiphe nọ; k'ọphu ẹphe a-phukota iphe, dū mma, unu emeebe; gude iya jaa Nna unu, bu l'imigwe ajaja.”

Jisọsu ezi k'ekemu

17 “Unu ba arikwa l'iphe ya byaru bụ tẹ ya chikpoo ekemu Mosisu; mẹ iphe ndu nkfuchiru

Nchileke kfulu. Iphe ya gbe byaa bukwa te ya bya emee ya t'o vuru ire. ¹⁸ Igwe a-gvu; ali agvu; obenu l'akpuru okfu lanu; m'o bu iphe lanu, e tsuru kpõngu l'ekemu ono ta abyakwa bya erebuhu ire erebuhu jeye teke iphemiphe obule ono a-vukota. ¹⁹ Oo ya bu l'iphe bu onye mebyiru ekemu ono; m'o -ruhuru; o buru ophu katsukpo nwanshi; l'ezi ndu odo t'ephe mekwaaphu ege ono; o bu onye ono; be enya iya a-katsua alala l'eke Nchileke bu eze. Obenu l'iphe bu onye doberu ekemu ono; l'ezi ndu odo t'ephe dobekwa iya phu; onye ono a-bu onye ha nshinu l'eke Nchileke bu eze. ²⁰ Iphe ya ekfu bu l'o -budu l'unu ka ndu ezije ekemu; me ndu Farisii ono ome uche-obu Nchileke; be unu ta abahukwa l'eke Nchileke bu eze."

Jisosu ezi k'ehu-eghughu Nchileke

²¹ "Unu nuhawaru le teke ndiche b'a suru: 'Be gbukwa ochi. L'onye gburu ochi b'a kpujukwa bya l'ifu onye ikpe.' ²² Obenu le yebedua ekfukwanuru unu l'iphe bu onye nwunne iya egbu eghughu l'enya b'a kpujukwa je l'ifu onye ikpe. Iphe bu onye meru nwunne iya iphe-iphere b'a kpujukwa je l'ifu ndu ishi ikpe. Iphe bu onye gude onu iya su nwunne iya: 'Nggube onye eswe;' be lajekwa l'oku ali-maa. ²³ Oo ya bu; teke bu li no l'ifu enya-ngweja Nchileke; l'abya onu Nchileke iphe; bya anyata l'o nweru onye okfu noru nggu l'iya; ²⁴ paru iphe ono, i byaru anunu ono haa l'ifu eke ono; vuru uzo tugbu; jeodu te nggu l'iya doshia. E -metsua; nggu abya anuwaru Nchileke iphe iinu iya.

²⁵ “Teke onye gbaru ngu ẹkwo kpụ ngu eje kọti; kebe ẹhu tẹ nggu l’iya doshia ya ẹgwegwa teke nggu l’iya nọkwadua l’esu-uzo; ma lẹ teke unu e-ru; yọ kpuru ngu nụ onye ikpe; onye ikpe ekwekputa ngu nụ ọgbogu; ọgbogu akukata ngu chee lẹ mkporo. ²⁶ Kamenu; ẹke ono; bẹ ịi-nọdu: mgbẹ ẹ tii byadu bya alufuta alufuta jeye teke ịi-kfuebe okpoga, e gburu ngu. Ị-kfụ-phodo m’ọ bụ afụ b’ẹ ta ahakwa ngu.”

K’ori ogori

²⁷ “Unu nuhawaru l’a sūru: ‘Be rikwa ogori.’
²⁸ Obenu lẹ yẹbedua ekfuru unu; sū: l’o - nwekpowaru onye leri nwanyi ẹnya; k’ophu nwanyi ono gūru iya agūgu ejekfu; onye ono; bẹ riakwaru ogori l’ime obu iya. ²⁹ Oo ya bụ; ọ - buri l’ọ bụ ẹnya ẹka-utara ngu akpatajẹ t’i mee iphe dū ẹji; swofuta l’iya phū tufaa! O ka ngu mma l’i tufaru ibe-ẹhu ngu lanu; karia l’a pataru ngu lẹ mkpurophu je echee l’oku alị-maa. ³⁰ Teke bụ l’ọ bụ ẹka-utara ngu akpatajẹ t’i mee iphe dū ẹji; gbubufu l’iya phū tufaa! O kakwaru ngu mma l’i tufaru ibe-ẹhu ngu lanu; karia l’a pataru ngu lẹ mkpurophu je echee l’oku alị-maa.”

K’ochifu nwanyi

(Mát 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ “E dekwaruphu; sū: ‘Tẹ nwoke, byajeru ọchifu nyee ya vujeoduru ụzo dee ẹkwo nū nwanyi ọbu lẹ ya ta luhedu; tẹmanu yọ chifude iya.’ ³² Obenu lẹ yẹbedua ekfuru unu; sū: O - nwekpowaru onye chifuru nyee ya; gūfu lẹ yẹbe nwanyi eme k’enyishi ẹji; onye ono; bẹ emeekwa

te nwanyi ono riye ogori. Iphe bu nwoke, luru nwanyi, a chifuru achifu erikwaphu ogori.”

K'ori angu

³³ “Odo bu l'unu nuhaakwaru le ndu teke ono; be asuje: ‘Teke i ribuwaru angu l'ii-meru Nchileke iphe; mekwaaru Nchileke iphe, i riburu angu k'ememe; ba hakwa iya.’ ³⁴ Obenu le yebedua ekfuru unu; su: Unu be rijekwa angu le phuu. Unu be egudekwa igwe ria angu; l'o kwa igwe bu aba-eze Nchileke. ³⁵ Unu te egude ali ria angu; l'o kwa ali bu eke Nchileke adzobeje okpa. Unu tee gude Jerusalemu ria angu; ke l'o bu Jerusalemu bu obodo k'eze ono, ha nshinu ono. ³⁶ Unu be egudekpokwaanu ishi unu ria angu; ke l'unu ta adudu ike ome mbukpoonu m'oo akpuru egbushi lanu, no unu l'ishi: t'o chaa ucha m'o bu t'o jia uji. ³⁷ Iphe ii-kfuje nkinyi iya buphu: ‘Iye’ odo bu: ‘Wawa.’ O -nweru iphe odo, i kfu ru yeru okfu labu ono buakwa Obutuswe b'o shi l'eka.

K'ogwata ugwo iphe (Luk 6:29-30)

³⁸ “Unu nuhawaru l'ekemu Mosisu suru: ‘Onye -meru; enya apyahu ibe iya; t'e mekwaphu t'enya pyahulata iya. Onye chikwofuru ibe iya eze; t'onye obu chikwofulatakwaphu ugwo iya.’ ³⁹ Obenu le yebedua ekfuru unu; su: Be melatajekwa onye meru ngu ejo iphe ugwo ejo iphe, o meru ngu. O -nweru onye chiru ngu aka l'ishi-nchi aka-utara; dobefuaru iya k'uzo aka-ibyita t'o chifua ngu iya. ⁴⁰ Teke bu l'o nweru onye je agbaaru ngu ekwo le koti l'okfu uwe ime ehuru ngu; haa ya t'o yetafua uwe ugwehu ngu.

⁴¹ O -nweru onye yebutaru ngu tẹ nggu l'iya yiru jee manyiru lanu; tso ru iya ru t'unu jee manyiru labu. ⁴² Madzu -ji ngu aji iphe; woru iphe obu nu iya. O -nweru onye byaru ngu onguta iphe; ba ajikakwa iya eya angenge."

K'oyeru ndu ohogu obu
(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ "Unu nuhawaru l'a suru: 'Unu yeru ndu onya unu obu; unu akpo ndu ohogu unu ashi.' ⁴⁴ Obenu le yebedua ekfuru unu; su: Unu yeru ndu ohogu unu obu. Unu ekfujeru nu Nchileke l'okfu eka ndu, akpa unu ehu; ⁴⁵ k'ophu unu aburu unwu ke Nna unu ophu bu l'imigwe. Lo bu iya emeje t'enyanwu hata; chiaru ndu eme eji; me ndu eme ohuma; bukwaru iya phu emeje te mini chiaru ndu eme iphe nhamunha; me ndu e-te emedu iphe nhamunha. ⁴⁶ Teke bu lo bulephu ndu yeru unu obu; be unu eyejeru obu nwenkinyi iya; ?unu riru le Nchileke ebu unu nggo. Bebekpoonu; ?to buhedu ege ndu akiriko emeje ndono. ⁴⁷ O -buleruphu ndu onya unu; be unu ekeleje ekele kpurumu; ?bu ngunu; be bu iphe obu, unu ka ndu odo ememe obu. ?To buhedu ege ndu e-ta madu Nchileke emeje ndono. ⁴⁸ Oo ya bu t'unubedua buru ndu duoberu mma ege Nna unu ophu bu l'imigwe bu onye duoberu mma."

6

K'ome iphe-oma

¹ “Unu kwabekwa enya t'unu be emeje iphe-oma unu jakpatangu; k'ophu onyemonye a-phukota iphe unu eme. Odumeka; be Nna unu ophu bu l'imigwe ta abyakwa bya ebu unu nggo iya.

² “Oo ya bu; teke i meru iphe-oma; be ejekwa iya ora arara l'edukfu. Be emekwa ege o-kfuru-iche-eme-iche phe emeje l'ime ulo-ndzuko ndu Ju me l'echi esu-uzo. Ephe emeje l'iya phu; k'ophu aa-ja ephe ajaja. Kamenu; te ya kakwaru unu; e buakwaru ephe nggo iya. ³ Obenu le teke nggubedua eme iphe-oma; be ekwekwa te eka-ibyita ngu maru iphe eka-utara ngu eme; ⁴ k'ophu iphe-oma, iime a-bukwanuru iphe, e meru l'edomi. Oo ya bu; Nna ngu ono, aphuje iphe, eeme l'edomi ono ebukwanua ngu nggo iya.”

K'okfu anu Nchileke
(Luk 11:2-4)

⁵ “Teke unu ekfu anu Nchileke; unu be emejekwa l'o bu o-kfuru-iche-eme-iche phe. Ephebedua; be iphe, aduje ephe mma bu t'ephe je anmagaru l'echi ulo-ndzuko ndu Ju; me l'iku esu-uzo; ekfu anu Nchileke; k'ophu madzu a-phukota ephe. Kamenu; te ya kakwaru unu; e buakwaru ephe nggo iya. ⁶ Obenu le teke iikfu anu Nchileke; tugbua bahu l'ime ime ulo ngu; nggu aguchia ibo ngu aguchi; kfuru nu Nchileke, bu Nna ngu, e ta aphudu enya. Oo ya bu; Nna ngu ono, aphuje iphe, eeme l'edomi ono ebukwanua ngu nggo.

7 “Teke unu ekfu anụ Nchileke; t'ẹ b'ọ bukwa iphe unu kfulu; unu ekfulaga iya azu ọdo ogodo-orikoro l'ọ bụ ndu ẹ-ta madu Nchileke; ẹke ẹphe anọduje ari ẹ Nchileke a-nụ okfu ẹphe; mẹ ẹphe -kfushia ya l'igweligwe. 8 Ọo ya bụ t'unu be yekwaru ẹphe; ẹ Nna unu be mahaakwaruru iphe unu abya iya ọsu t'ọ nụ unu; tẹmanu; be unu kfuderu iya ẹya.

9 “Owaa ẹge unu e-kfuje nụ Nchileke ndọ-ọ:
 'Nngụbe Nna ayi ọphu bu l'imigwe;
 T'e dobe ẹpha ngu nsọ;

10 Koshinu l'ọ bụ nggu bụ Eze.
 T'e mee iphe bụ uche-obu ngu ẹ mgboko;
 ẹge eemeje iya l'imigwe.

11 Nujenu ayi nri, e-dzu ayi l'uboku.

12 Gụaru ayi nvụ l'iphe dụ ẹji ayi;
 ẹge ayi agụjeru ndu ọdo
 l'ọphu ẹphe meru ayi.

13 Be ekwekwa t'e nwuru
 ayi ye l'iphe a-data ayi;
 gbahaa t'ị dzojee ayi t'ayi ba aba l'ẹka
 Onye Ejo-Uboku ono.

14 “ ‘Kẹ l'ọ -buru l'unu agụjeru ndu ọdo nvụ l'iphe dụ ẹji, ẹphe meshiru unu; Nna unu ọphu bu l'imigwe a-gụjekwaruphu unu nvụ l'iphe dụ ẹji, unu meru. 15 Ọlobu; teke bụ l'unu ta agụjeduru ndu ọdo nvụ l'iphe dụ ẹji, ẹphe meru unu; tọ dụ iya bụ ẹ Nna unu ta abyadu bya aguru unu nvụ l'iphe dụ ẹji, unu meru iya.

K'oswi aswiswi

16 “ ‘Teke unu aswi aswi; l'ekfu anu Nchileke; unu ba agbanwujekwa ifu l'ọ bu o-kfuru-iche-eme-iche phe. Ke l'ephe egbeshije; ifu aswinwushihu ephe; k'ophu onyenonu ama l'ephe aswi aswi; ekfu anu Nchileke. Kamenu; te ya kakwaru unu; e buakwaru ephe nggo iya. ¹⁷ Obenu; teke iiswi aswi; nggu aswaa ifu ngu aswaswa; jia manu; ¹⁸ k'ophu e ta amadu l'iiswi aswi; kpachikwaphu Nna ngu ono, e ta phudu l'anya ono. Oo ya bu; Nna ngu ono, aphuje iphe, eeme l'edomi ono ebukwanua ngu nggo iya.’ ”

Ekú kẹ imigwe
(Luk 12:33-34)

19 “Unu ba akpakwa eku kuberu onwunu le mgboko-a; eke oo-gba eba; mkpu ataa ya; ndu iphura eje egwoo ya. ²⁰ Unu gbe kpachia eku kuberu onwunu l'imigwe; eke, e too gbadu eba; mkpu ta ata iya; ndu iphura te eje iya egwota. ²¹ Iphe o bu bu l'oo eke eku ngu, katsua ngu mkpa no; be obu ngu nokwaphu.”

Uroku, no madzu l'ehu
(Luk 11:34-36)

22 “O kwa anya bu uroku k'ehu madzu. Oo ya bu le teke anya doru ngu edodo; ugwehu ngu abukotaru ngu iphoro iphoro. ²³ Obekwanu le teke bu l'anya te dodu ngu edodo; ugwehu ngu abukotaru ngu ekpuru-ochi ekpuru-ochi. Teke bu l'iphoro, no ngu l'ehu gbe buru ekpuru-ochi; ha! Iphe ophu oo-gbakwanu l'oo tsabalangu!”

Nchileke; mę iphe enweru
(Luk 16:13; 12:22-31)

²⁴ “E ị to ịdu onye a-chịta Nnajiufu labu ejeru ozi l'ugbo lanu; t'e b'ọ kpọ nanu ashi; yeru onye ophu obu; odo bu l'o yeru ehu l'ozi k'onye lanu; l'apa ozi k'onye ophu eka lanu. Unu te etsokwa uto ke Nchileke; l'achikwaphu nta okpoga.

K'oku welengu
(Luk 12:22-31)

²⁵ “Oo ya bu iphe ya suru unu: t'unu ba akushi welengu ke ndzu unu: iphe unu e-ri; me iphe unu a-ngu nodu ndzu. ?Ndzu ta akadunua oburu ogbodo iphe; karia nri? Unu ta aku welengu k'uwe, unu e-ye l'ehu. ?Ugwehu ta akadunua oburu ogbodo iphe; karia uwe? ²⁶ Unu lewaru unwenu, ephe l'eli. Mgbę ephe te emebedu iphe l'ali; ephe ta akpata akpata edobe l'oba. Obenu le Nna unu ophu bu l'imigwe anodujekwaru azu ephe le nri. ?T'unu ta madu l'unu ka nwenu oburu okpobe iphe to? ²⁷ ?O nweru l'unu ha onye a-kunyaa welengu; yekwaru onwiya ujiku ophu le ndzu iya?

²⁸ “?Buhunu ngunu kparu iphe unu akuhunu welengu k'uwe oye l'ehu? Unu lewaru okfukfulike: Onoduje evu evuvu l'egbudu. Obenu; mgbę e to sekwa akanya; to tu owuu k'okwa uwe.

²⁹ Obenu; mgbę unu phuru-a ege Solomonu yeberu uwe, ama mma; uwe iya e-ta mabedu mma l'o bu okfukfulike lanu. ³⁰ Teke bu le Nchileke letaberu ewu, no l'egbudu enya ege ono: ke t'o mee ya t'o ma mma; mbu iphe bu: o -nodu ndzu l'egbudu ntanu; echile; e woru iya

shia ite; ?tọo kaduru unu oleta ẹnya. Oo-wa! Unubẹ ndu-wa, ekwekwe unu ẹ-ta badu ishi-wa!

³¹ “Unu ba anọdujeshi akuphe wẹlengu kẹ wo: ‘?Ngunu; bẹ unu e-ri;’ m’ọ bụ ‘?Ngunu; bẹ unu a-ngu;’ m’ọ bụ ‘?Ngunu; bẹ unu e-ye l’ẹhu?’ ³² Ọ kwa egbe iphe, ndu ẹ-ta madu Nchileke anọduje achọ ndono. Nna unu kẹ imigwe makwaru-a l’iphe ono l’ọ ha; bẹ dukota unu mkpa. ³³ Ọphu buchia ya nụ bụ t’unu vuru ọzo chojee ẹge unu e-me tẹ Nchileke buru eze lẹ ndzụ unu; mee iphe bụ uche-obu iya. Ọo ya bụ; iphe ono l’ọ ha aburu iphe, Nchileke e-yekwaru iya unu eyekwaru. ³⁴ Ọo ya bụ; unu ba anọdujeshi akuphe wẹlengu k’echile; ọ bụ echile a-kụ wẹlengu k’ẹhu onwiya. Iphe-ẹhuka k’ujiku lanu; bẹ dzuwaru mbọku onanu.”

7

K’ọnma ndu ọdo ikpe

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ “Unu ba anmakwa ndu ọdo ikpe; k’ọphu Nchileke ẹ-ta anmadu unu ikpe. ² Ishi iya aburu l’ọ bụ ẹge i gude kpee onye ọdo ikpe; bẹ Nchileke e-gudekwaphu kpee nggubedua. Yọ buru iphe unu gude turu iphe yeru madzụ; bẹ Nchileke e-gudekwaphu turu yeru unu. ³ ?Bụ ngunu kparu iphe i phuru nwiphe, laru nwanna ngu l’ẹnya; ọbu l’ẹ tị phukwanu ọphu ha l’ọ bụ osweru, gbaru ngu l’ẹnya nke ngu? ⁴ Ọdo aburu: ?nanu ẹge ii-gbe sụ nwanna ngu: ‘T’o gebe t’i wofu iya nwiphe, turu iya kpongu l’ẹnya;’ l’ẹke ọphu ha l’ọ bụ osweru gbakwaru ngu l’ẹnya nke ngu? ⁵ Nggube o-kfuru-iche-eme-iche ono; vuru ọzo

tù-fuodu iphe ọ́phu ha l'ọ́ bụ́ osweru, gbaru ngu l'ẹ́nya nke ngu; ẹ́manu nggu adụ́ ike phụ́fu ọ́zo; tẹ́fu nwiphe ọ́phu tẹ́ru nwanna ngu kpongu l'ẹ́nya.

⁶ “Unu be ewojekwaru iphe duru Nchileke nsọ́ tẹ́aru nkuta; k'ọ́phu ẹ́phe ta aghakọ́bedu bya alabushia anụ́ unu alabushi. Unu te ewojeru mgbubu unu, bụ́ iphe aswa iya ha nshinu; wụ́shiru ezi; yo gude ọ́kpa dzọ́o ya yọ́giri-yogiri.”

*Ọ́jì ọ́jì iphe; ole-ẹ́nya-iphe;
mẹ́ ọ́ku ẹ́ka l'ọ́zo
(Luk 11:9-13)*

⁷ “Unu kfujee t'a nụ́ unu iphe; aa-nụ́ iya unu! Unu chọ́jee iphe; unu a-phụ́ iya-a! Unu kụ́jee ẹ́ka l'ọ́zo; aa-guharu iya unu! ⁸ Kẹ́ l'iphe bụ́ onye sụ́ru t'a nụ́ iya; bẹ́ aanụ́je; onye chọ́ru nụ́ achọ́-vuje; onye kuru ẹ́ka; bẹ́ aaguhajeru ọ́zo. ⁹ ? Nanụ́ l'unu ha, nweru onye bụ́; nwatibe iya -sụ́ t'ọ́ nụ́ iya nri; yo gbe nụ́ iya mkpuma? ¹⁰ ?Ọ́ dudu bụ́ru teke ọ́ sụ́ru t'ọ́ nụ́ iya ẹ́ma; yo gbe nụ́ iya agwọ́? ¹¹ Keshinu unubẹ́ ndu ẹ́jo iphe amajẹ́ru-a; nụ́ unwu unu iphe dụ́ mma; ?buchia Nna unu kẹ́ imigwe ta akaduru ọ́ma t'ọ́ nụ́ unu iphe dụ́ mma; mbụ́ unubẹ́ ndu sụ́ru t'ọ́ nụ́ iya unu.

¹² “Ọ́o ya bụ́; unu mejeeru ndu ọ́do iphe bụ́ iphe, dụ́ unu tẹ́ ndu ọ́do meeru unu. Ọ́ bụ́ iphe ekemu; mẹ́ ndu nkfuchiru Nchileke ezi ndono.”

*Ọ́zo, dụ́ kpagungu
(Luk 13:24)*

¹³ “Unu shia ọ́nu-ọ́zo ono, dụ́ kpagungu ono bahụ́; okfu l'ọ́zo ọ́phu madzụ́ eshije ala l'iyi; bẹ́ ọ́nu iya ha ọ́sa; ọ́zo iya adụ́ ntse eshishi;

ẹge ono b'a dū l'igwe awū iya. ¹⁴ Obenu l'uzo onanu, madzū eshije bahū lẹ ndzū ono; bẹ ọnu iya dū kpagūngu; ọzo iya adū ẹhuka eshishi; ndu phūru iya nū ahabe ahabe.”

K'oshi-omi; mẹ akpuru iya

(Luk 6:43-44)

¹⁵ “Unu zejekwaaru ndu ono, anọduje adzushi ẹjo-ire; sū l'ẹphe ekfuchiru Nchileke ono. Mbū ndu aduje ágù l'ẹphe -bū aturu; 'a ma l'ẹphe bū ágù, adzugbu aturu. ¹⁶ Unu e-gudewaru umere ẹphe; maru egbe ndu ẹphe bū. ? Aawọtaje akpuru-ẹra l'oshi ágà? ?Tẹ aawọtaje uchokoro l'oshi uke? ¹⁷ O bū oshi, ẹhu dū mma amije akpuru, dū mma; būru ẹjo oshi amije ẹjo akpuru. ¹⁸ Oshi, ẹhu dū mma ta amijekwa ẹjo akpuru; ọphu ẹjo oshi 'amijekwa akpuru ọma. ¹⁹ Iphe bū oshi, ẹ-ta mīdu akpuru, dū mma; bẹ ee-gbutsu egbutsu; chee l'ọku. ²⁰ Oo ya bū l'unu e-gudekwaphu akpuru, ndu ono, adzū ẹjo-ire; sū l'ẹphe ekfuchiru Nchileke ono mīru; maru egbe ndu ẹphe bū.”

Ya ta mabua ndu unu bu

(Luk 13:25-27)

²¹ “Ẹ tọ bukwa ẹge aaha eku iya: ‘Nnajiufu! Nnajiufu!’ bū ẹge aa-ha bahū l'ẹke Nchileke bū eze. O buphu onye meru iphe, bū uche-obu Nna iya ọphu bu l'imigwe a-bahū iya. ²² Mbọku ikpe ono; bẹ aa-dū l'igw; sū yẹbe Jisosu: ‘Nnajiufu! Nnajiufu! ?O kwa l'ẹphe shi egudeje ẹpha ngu ekfuchiru Nchileke; gude iya shi achishi ọgvu; shi gudekwa iya phū l'emeebe igweligwe iphe-ọphulenyà ọdo?’ ²³ Teke ono; bẹ ya a-karu ẹphe:

'Lẹ ya ta mabua ndu unu bu; unu gbeshi iya l'ifu unube ndu megburu onwunu l'ejo iphe!' "

K'umadzu ẹbo, akpu ọlo
(Luk 6:47-49)

²⁴ "Oo ya bu l'iphe bu onye anu okfu iya-a; l'emekota iya ememe a-du l'o bu nwoke, kwaru ẹnya; kpua ọlo iya l'eli mkpuma. ²⁵ Igwe abya achia mini; utso agbaa; oke pherephere epee: bukotakwaphu l'eli ọlo ono; ọlo ono ta da; okfu l'a turu okpa iya l'eli mkpuma.

²⁶ "Obenu l'iphe bu onye anu okfu iya-a; too me iya ememe; a-du l'o bu onye eswe, kpuru ọlo iya l'eli eveve. ²⁷ Igwe abya achia mini; utso agbaa; oke pherephere epee: bukotakwaphu l'eli ọlo ono; nggube ọlo aphufu daa gwoo; dakwanua iphe du biribiri!"

Ike, shi l'eka Jisosu

²⁸ To du iya bu; Jisosu ekfuebelephu iphe ono; iphe oozi adukota ndu nuru iya nu biribiri; ²⁹ eke e too zidu l'o bu ndu ezije ekemu; yoo zi l'iya phu l'o bu onye ike no l'eka.

8

Jisosu eme onye ẹhu-labu;
t'o koro hu

(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

¹ Jisosu eshilephu l'eli ugvu ono nyifuta; igweligwe madzu awuru tso iya. ² A bya ele ẹnya; onye lanu obu, ẹhu-labu eme abyakfuta Jisosu; bya ebyishi iya ikpere l'ifu; su iya: "Nnajiufu; o

-bùru l'ò dù ngu mma l'òkpoma; bẹ ii-menu iya-a tẹ ya ka mma.”

³ Jisọsu amachiwaphu ẹka; byia nwoke ono; sù iya: “Ọ dù iya-a mma l'òkpoma; kọrohu!” Teke onophu; ẹhu-labù ono agvuwaphu nwoke ono l'ẹhu; yọ kọrohuwaphu. ⁴ Tọ dù iya bụ; Jisọsu asù iya: “Ba duka onye ii-kfuru iya! Tugbulekwaphu; je eworu onwongu koshi onye achijeru Nchileke ẹja t'ò lee ngu ẹnya. Nggw egworu ngweja, onye a gwotaru l'iphe eme iya nù anuje; nù iya t'ò chiaru ngu ẹge Mosisu ziru l'ekemu iya; k'ophu oha a-ma l'ẹhu dụwa ngu mma.”

Ekweta onye ishi soja
(Luk 7:1-10)

⁵ Ya ndono; Jisọsu abahulephu Kapaniyomu; onye ishi soja ndu Rómu abyakfuta iya; bya arọ ya; ⁶ sù iya: “Nnajiufu; nwozi iya zekwa l'ulo; l'ẹke iphe eme iya nù emeshi iya ike; ophu o ghadu aghagha. Ọ hakwa iya nshinu l'ẹhu.”

⁷ Jisọsu asù iya: “Lẹ ya a-byaa bya emee ya t'ọ dù mma.”

⁸ Onye ishi soja ono asù iya: “Nnajiufu; mẹ ya ta gbakwa kẹ t'ị bataru iya l'ufu. Ọ búa t'ị kfua okfu l'ọnu; nwozi iya a-dụa mma. ⁹ Lẹ yẹbedua bụ onye nọ madzù l'ẹka; nwekwaruphu ndu soja, nọ iya l'ẹka. Ya -sù onye ọwaa t'ò jee ọwaa; yo jee. Ya -sù onye ophu t'ọ bya; yọ bya. Ya -sù nwozi iya t'ò mee ọwaa; yo mee ya.”

¹⁰ Jisọsu anule iya phụ; yọ dù iya biribiri. Yọ sù ndu tso iya nù: “Iphe ya ekfuru unu bụ lẹ ya taa phukwaa onye kwetaberu ẹge-a

l'alì Ízurelu kpoonu. ¹¹ Iphe ya ekfuru unu bu l'aa-dù l'igwe; shi ụzo ẹnyanwu-ahata; mę ụzo ẹnyanwu-ariba bya; ephe lę Ébirihamu; Áyizaku; mę Jékoṗu anọdu l'ẹke Nchileke bu eze ria nri. ¹² A chita ndu ophu o gbaru ono l'ẹke ono, Nchileke bu eze ono; ghaa l'ekpuru-ochi ẹke aa-nọduje raa ekwa; taa ikireze." ¹³ Jisosu ekfutsua ege ono; bya asu onye ishi soja ono: "Jeshiwaru iphe iije; l'o bu ege i kwetaru t'o duru ngu b'oo-duru ngu."

Nwozi nwoke ono akorohuwaphu teke onophu.

*Jisosu agwo ndu iphe eme
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)*

¹⁴ Jisosu abya abata l'ulo Pyita; phua nne nyee Pyita; l'ẹke o ze azee; ehụ enwu iya oku. ¹⁵ Yo woru ẹka byia nwanyi ono; ehụ-oku ono apawaru iya phu haa. Yo gbeshi; kwalahaaru Jisosu ebyee.

¹⁶ L'urenyashi mboku ono b'e dutatsuaru Jisosu igweligwe ndu odo, ogvu butsua l'ehụ; yo gude okfu-onu iya chifukota ogvu ono l'o ha; bya emee ndu ophunanu, iphe emetsua phu; ehụ adukota ephe mma. ¹⁷ Iphe-a meru t'iphe o kfuru; mbu Azaya, bu onye nkfuchiru Nchileke rekota; mbu iphe ono, o kfuru l'ẹke ono, o suru: "O vutaru ehụ-otsu-ume ayi; bya evutakwaphu iphe-ememe ayi."

*Ndu, e-mekochaa etso Jisosu
(Luk 9:57-62)*

18 Jisọsu aphua ikpoto ndu nọ-pheru iya mg-burumgburu; sụ ndu etsoje ụzo iya: “Unu t'ẹphe dafu azu eze ẹnyimu azu iya ophu.” 19 Onye lanu le ndu ezije ekemu abyakfutashia ya; bya asu iya: “O-zi-iphe! Ya a-nodu etso ngu eje iphe bu eke iije.”

20 Jisọsu asu iya: “Uphegu ebu l'enu; nwenu, ephe l'eli enweru ekfuna; obenu le Abubu-Ndiphe te nwedu m'oo eke oo-chebe ishi.”

21 Onye odo le ndu ono, etsoje ụzo iya ono asu iya: “Nnajiufu; gebekwa te ya je eliodu nna iya.”

22 Jisọsu asu iya: “Bya etsoru yebe Jisọsu; haa ndu nwuhuru anwuhu t'ẹphe lia ndu nk'ẹphe, nwuhuru anwuhu.”

*Oke pherephere anuru iya okfu
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)*

23 Jisọsu abahulephu l'ugbo; ndu etsoje ụzo iya etsoru iya. 24 Ya ndono; oke eyii-mini emelaha l'echi eze ẹnyimu ono; l'emekpo nshinu nshinu; k'ophu akpara-mini esewa otuji mini l'ugbo ono. Obenu le Jisọsu zele; l'eku mgbenya. 25 Epehe eje etee ya; sụ iya: “Nnajiufu; dzoo epehe; l'ugbo abyaakwa epehe ekpukpu.”

26 Jisọsu asu epehe: “Oo-wa! Unube ndu-a, ekwekwe unu ta badu nwishi-a. ?Bu ngunu meru iphe unu atsụ egvu?” Yo gbeshi teke ono; baaru oke pherephere ono; me eze ẹnyimu ono mba. Eke ono lo ha adakota shikongu.

27 Yo du ndu ono biribiri; epehe ekfulahaa; su: “?Bu egbe nwoke ngunu du ege owaa, oke pherephere; me eze ẹnyimu anuru okfu-a?”

Umadzu labu, ogvu bu l'ehu
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸ Tò dù iya bú; Jisòsu abya adafu azu eze enyimu ono azu iya ke ali ndu Gádara. Yo rua; yele unwoke labu obu, shilephu l'ikirikpoo ahadzu. Unwoke labu ono; be ogvu bu l'ehu. Enari, ephe eme; be e-to dudu onye egvu ekweje t'o du ike je oswe l'uswe iya onanu. ²⁹ Ephe arashiwaphu; su: "Nggube Nwatibe Nchileke; ? bu ngunu; be nggu l'ephe ji. ?I byawaru t'i bya eshi nta-a onu ephe aphu ophu; l'oge iya ebe ruwa?"

³⁰ Le nwo-tenya l'eke ono b'o nweru igweligwe ezi, no iya nu; l'akpa nri. ³¹ Ogvu ono atuko roo Jisosu; su iya: "O -buru l'oo-chifu ephe; t'o hanua ephe t'ephe wuba ezi ono l'ehu."

³² Jisosu asu ephe t'ephe loberu. Ogvu ono awufuta unwoke ono l'ehu; je awuba ezi ono l'ehu. Ya ndono; ezi ono l'o ha eshi le mgbazita ugvu eze enyimu ono wu-lihu; fota oso gidigidi; je aphulahukota l'ime eze enyimu ono; mini eworu ephe rigbushia.

³³ Ndu eche ezi ono agbakashihu gbaba le mkpukpu ono; je eworu iphe meru nu l'o ha doo; dokwaaruphu ephe iphe meru l'ehu ndu ono, ogvu shi buru l'ehu ono. ³⁴ Ndu mkpukpu ono l'ephe ha awufuta; byakfutashia Jisosu; bya arolahaa ya t'o gbeshiru ephe l'ibiyia nk'ephe.

9

Nwoke, iphe lonwuru
ibe-ehu lanu
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Ya ndono; Jisọsu abya abahu l'ugbo; kpo-swee eze enyimu ono; yo buru iya olata obodo, a nodu hefuta iya gedegede. ² Yo nweru ndu pataru iya nwoke, iphe lonwuru ibe-ehu lanu. Nwoke ono ze l'oshi-azee; ephe aparu iya bya. Jisọsu aphua ege ephe kweshibetaru ike le ya adu ike mee te nwoke ono jee ije; yo su nwoke ono: "Nwa iya; nweru iya obu; l'a guwaru ngu nvu l'iphe du eji, i meshiru."

³ Ndu ezije ekemu, no l'eke ono aharu ekfu l'ime obu ephe; su: "Le nwoke-wa ekfurushikwa Nchileke."

⁴ Jisọsu amaleru-a iphe ephe ari; bya aji ephe: "?Bu ngunu meru iphe unu ari ejo oriri l'obu unu? ⁵ ?Bu ole ka ntse l'a suru: 'A guwaru ngu nvu l'iphe du eji, i meshiru;' t'o bu t'a su-chia: 'Gbeshi; jalahaa ije.' ⁶ Ya e-koshi unu le Abubu-Ndiphe b'e ziru t'o gujeeru madzu nvu l'iphe du eji, o meshiru le mgboko." Yo su nwoke ono, iphe lonwuru ibe-ehu lanu ono: "Gbeshi; pata oshi-azee ngu lashia!"

⁷ Nwoke ono ekwolihu; yo buru iya alala. ⁸ Igweligwe ndu ono aphua iphe meru nu; tsulahaa egvu; jalahaa Nchileke ajaja ege o meru te madzu du ike mee egbe iphe ono.

Jisọsu eku Mátiyu
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Ya ndono; Jisọsu aparu eke ono haa; tugbua. Yo jenyaa; bya aphua nwoke lanu, aza Mátiyu; l'eke o dugaru l'ulo okpoga akiriko. Jisọsu asu iya: "Mátiyu; tsoru iya."

Mátiyu egbeshi tsoru iya.

¹⁰ A nonyaa teke ọdo; Jisọsu eje ori nri l'ulo Mátiyu. Ẹke ono; bẹ igweligwe ndu akiriko; mẹ ndu ọdo, bu ndu emeje iphe dụ eji byakwaruphu; ẹphe lẹ Jisọsu; mẹ ndu etsoje ọzo iya l'eri nri. ¹¹ Ndu Fárisii aphule iya phụ; jì ndu etsoje iya nù: “?Bù ngunu meru iphe onye ezije unu iphe etsoje ndu akiriko; mẹ ndu ọdo, bu ndu emeje iphe dụ eji l'eri nri?”

¹² Jisọsu anọ ya; sù ẹphe: “Ndu ẹhu dụ mma; bẹ mkpa onye eme ogvu ta dukwaru. Ọ kwa ndu ẹhu dụ eji; bẹ mkpa onye eme ogvu dụru.

¹³ Unu je anọ iphe ọ bu; mbụ okfu ọwaa, ya abya ekfukfu-wa; lẹ Nchileke sùru: ‘L'iphe agụ iya nù ta bukwa t'unu gwajẹ iya agwagwa; ọ kwa t'unu phujeru madzụ imiko.’ Lẹ yẹbe Jisọsu ta byakwa oku ndu doberu ẹka ndoo. Ọ kwa ndu eme iphe dụ eji; bẹ ya byaru ekuku.”

Aji lẹ k'ọswi aswiwi

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ Tọ dụ iya bu; ndu etsoje ọzo Jọnu Baputizimu abyakfutashia Jisọsu; bya aji iya: “?Bù ngunu meru iphe ẹphe lẹ ndu Fárisii anọduje aswi aswiwi; l'ekfu anọ Nchileke; ndu etsoje ọzo ngu ta aswi?”

¹⁵ Jisọsu asù ẹphe: “?O nweru ndu e kujeru ome ẹswa-nwanyi ophungu; ẹphe egbe agụ aphụ; l'ẹke nwoke, kuru ẹphe nọkwaa? Obenu l'oge abyakwa-a teke aa-nafu ẹphe onye ono, alu nwanyi, kuru ẹphe l'ẹswa-nwanyi ono. Ọ bu teke ono; bẹ ẹphe a-wata ọswi aswiwi.

¹⁶ “Ẹ to nwedu onye gudeje ẹkwa ophungu; je agbaa akahụ uwe. Onye tọru iya ama; ẹkwa

ophungu ono emee akahụ uwe ono t'o gbe karu alakahụ. ¹⁷ To nwe onye wotajeru akuru-akụ ophungu, atụ vavava; je ogha l'akahụ okurutu otumu. O -tukwaa ya phụ ama; mēe ono agba-jashia otumu obu; mēe obu awushihu; otumu obu alakwaaphu l'iyi. O bụ akuru-akụ ophungu; bē eeyeje l'otumu ophungu, karu akaka. Epe ebo ono atụkokwanu nọdu."

*Nwatibe onye ishi;
mē nwanyi, nsọ eme
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

¹⁸ Tọ dụ iya bụ; Jisọsu egudekwadua ege ono l'ekfu; onye ishi ụlo-ndzuko ndu Ju abyawaphu bya ebyishi iya ikpere l'ifu; sụ iya: "Lē nwatibe iya kē nwanyi bụlephu nta-a b'ọ nwuhuru. Wo iya t'ọ bya; bya ebyia ya ẹka. L'o -byiwa iya ẹka; bē ọo-nọdua ndzụ ọdo."

¹⁹ Jisọsu yēle ndu etsoje ụzo iya egbeshi; tsoru iya.

²⁰ Ya ndono; yo nweru nwanyi, nsọ mewaru afa iri l'ẹbo mgburumgburu. Nwanyi ono eshia Jisọsu ụzo azụ; pyota epyota; byia ya ẹka l'ọnu uwe iya. ²¹ L'ẹke nggube nwanyi shi sùhawa onwiya: "Lē ya -byikpoonu m'ọo ẹka l'uwe iya; bē ẹhu a-dụ iya-a mma."

²² Jisọsu aghachiwaphu; phụa ya; sụ iya: "Nwa iya nwanyi; nweru iya obu. Ekwekwe ngu mewaru t'ẹhu dụ ngu mma." Tsube teke onophu; nwanyi ono adụwaphu mma.

²³ Ya ndono; Jisọsu atụgbua je abahụ l'ụlo onye ishi ono; l'anuwaa ụzu-ẹkwa, ada nụ; phụwaa ndu aphụ opu. ²⁴ Yọ sụ epe: "T'ẹpe lufukota

l'èphe ha; lẹ nwamgbọko ono ta nwùhukwa anwùhu; l'ọ kwa mgbenya; bẹ ooku!"

Èphe eze iya ọchi. ²⁵ A chifutsulephu igweligwe ndu ono etezi; Jisọsu abya abahụ l'ime ụlo ono; je alọta nwamgbọko ono l'ẹka. Yo teta; gbeshi. ²⁶ Akọ iya angakọtawaru uswe iya onanu mgburumburu.

Unwoke labu, atsụ ìshi akọrohu

²⁷ Jisọsu eshi l'ẹke ono tųgbua. Yo jenyaalephu; unwoke labu, atsụ ìshì etsoru iya; wata ochi mkpu; l'ara: "O-shi-l'eri Dévidi; phụaru èphe imiko!"

²⁸ Jisọsu abahulephu l'ụlo; ndu ìshì ono abyakfutashia ya. Jisọsu aji èphe: "¿Unu kwetaru lẹ ya a-dụ-a ike mee t'unu kọrohu?"

Èphe asụ iya: "Iyee; Nnajiufu!"

²⁹ Jisọsu abya ebyia èphe ẹka l'ènya; sụ: "T'ọ dukwaru unu ẹge unu kwetaberu." ³⁰ Ènya amụsashihu èphe; èphe aphulahaazọ. Jisọsu anmashiaru èphe ọkwa ike; t'èphe be emekwa t'o nweru onye a-maru nụ.

³¹ Èphe atųgbulee je ekfukashia kẹ Jisọsu l'uswe iya ono mgburumburu.

Onye ẹ-te ekfudu okfu okfu okfu

³² Ya ndono; èphe atųgbulephu; e dutashiaru iya onye ọbu, ọgvu bu l'èhu, ẹ-te ekfudu okfu. ³³ Yọ chifulephu ọgvu ono; nwoke ono ekfulahaazọ okfu. Yọ dụ igweligwe ndu ono biribiri. Èphe asụ: "L'ẹ ta phubukwaa egbe iya ọwaa l'alì Ízurelu."

34 Ndu Fárisii asu: “?A sùru l'ẹ tọ bọdu ike k'ishi iphe, bọ ọgvu; bẹ oogudeje achìshi ọgvu ono.”

Ndu ọru ha nwanshì

35 Jisọsu atọko iphe bọ obodo; mẹ mkpọkpọ ejephe; ekfu okfu Nchileke l'ọlo-ndzuko ndu Ju; l'ezi ozi-ọma kẹ abubu, Nchileke bọ eze; l'emetsua iphe bọ ndu iphe-ememe eme; mẹ ndu ẹhu tsuru ume; m'o -ruhuru; ọ bọru egbe ẹhu, dọ idagha t'ẹhu dukota ẹphe mma. 36 Yọo bọje teke ọ phuru igweligwe ndu ono; imiko ẹphe egude iya; l'ẹke ike gvuru ẹphe; ẹphe ta ma ẹge ẹphe e-me iya. Ẹphe adulephu l'ọ bọ igweligwe aturu, ẹ-te nwedu onye nche, a-gbaru ẹphe mkpu. 37 Yọ sọ ndu etsoje ọzo iya: “L'iphe e meberu l'alì kaakwaru. Obenu lẹ ndu a-kpata iya nọ ha nwanshì. 38 Unu kfuru nọ Nnajiufu, nwe iphe e meberu l'alì t'ọ ye ndu ozi, e-je akpataru iya ẹya.”

10

Ndu ishi-ozì iri ẹbo ono
(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

1 Ya ndono; Jisọsu abya ekua ndu ono, etsoje ọzo iya ono ẹphe iri l'ẹbo. Yọ bya ezi ẹphe t'ẹphe gude ike chìshije ọgvu; ẹphe emee iphe, bọ ndu iphe eme; mẹ ndu ẹhu tsuru ume; m'o -ruhuru; ọ bọru egbe ẹhu, dọ idagha t'ẹphe kọrohukota.

2 Ẹpha ndu ishi-ozì ono ẹphe iri l'ẹbo bọ: onye kẹ mbu bọ Sáyimonu, bọ iya; bẹ eekuje Pyita; mẹ nwunne iya, bọ Ánduru; mẹ Jémusu Zébedi; mẹ nwunne iya, bọ Jọnu Zébedi; 3 mẹ Fílipu;

Batólomiyu; Tómosu; me Mátiyu, onye ana akiriko; me Jémusu, bu nwatibe Álufiyosu; me Tádiyosu; ⁴ me Sáyimonu, bu onye yi l'ogbo ndu adzo t'ali ndu Ju noduru ndu Ju; me Júdasu Isukáryotu, bu iya mekocharu deru Jisosu ye.

*Jisosu ezifu ndu ishi-ozí
umadzu iri ebo
(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)*

⁵ To du iya bu; Jisosu ezi epe iri l'ebo ono t'epe je ekfua okfu Nchileke. Teke oozi epe ozi ono b'o kfuru iya epe kfushiaru iya epe ike; su epe: "T'epe ba tukwa okpa le ke ndu eta bu du ndu Ju; to nwe mkpukpu ndu Samériya, epe a-bahu. ⁶ Iphe epe e-me kwa t'epe gbe tugbulekwaphu jeshia ke ndu Ízurelu, bu ndu, du l'o bu unwu aturu, phushihuru ephushihu. ⁷ Epe eje ezia epe le Nchileke abyaakwa okoshi l'oo ya bu eze! ⁸ Epe emee ndu ehu du eji t'epe du mma; epe emekwaaphu ndu nwuhuru anwuhu t'epe teta nodu ndzu; epe emee ndu ehu-labu eme t'epe du mma; epe achishia ogvu l'ehu ndu, ogvu bu l'ehu. Wo epe: A nuru iya unu ke mmakanu. O kwaphu ege ono; be unu a-nukwa iya phu ndu odo ke mmakanu. ⁹ Unu be yekwa okpoga l'ekpa uwe unu; ¹⁰ unu te egude eda ije; ophu unu 'eyekwa uwe odo; gufu ophu unu yeru l'ehu; unu ta chiru akpokpa odo; unu tee wota oshi-ogude-l'eka. Iphe meru iphe ya suru t'e b'o dushi iphe unu e-gude bu l'oo onye seru esese erije eriri.

¹¹ "Iphe bu obodo m'o bu mkpukpu, unu bahuru; unu vujeru uzo lee enya onye e-kwe

tẹ unu bata. Onye -kweru t'unu bata; unu bulekwaruphu lẹ kẹ onye ọbu. Unu be jekwa obuphe ebuphe jeye teke unu e-gbeshi l'ibiyiyanonu. ¹² Ufu, unu bahuru; unu vuru ọzo tua ẹphe: 'Ndo! T'ẹhu dukwa unu agu.' ¹³ Teke ẹphe -kweru t'unu nọdu; ọo ya bu l'ekele ẹhu-agu, unu keleru ẹphe aduru ẹphe ẹge unu kfuru. Teke bu l'ẹphe te ekwedu t'unu nọdu; ọo ya bu tẹ ekele ẹhu-agu unu laphutaru unu azu. ¹⁴ Ẹke, unu jeru; a jika unu; jika ochebe nchi l'okfu Nchileke, unu ekfu; unu lufu l'ufu m'ọ bu lẹ mkpukpu ọbu; jishia udzu-ẹja, nọ unu l'okpa gude koshi l'ẹka unu ta duhedu iya. ¹⁵ Kamenu; tẹ ya karu unu: ọo-kakwaru ndu Sodomu me Gomora mma mboku ikpe ma l'ẹge ọo-du ndu mkpukpu ono!

Mkpamehu, abya nu
(*Mak 13:9-13; Luk 21:12-17*)

¹⁶ "Unu lekwa! Ya chikwaru unu ye t'unu l'ẹphe gbaa ẹghirigha l'ọ bu onye chiru aturu ye yele agu agbaa ẹghirigha. Ọo ya bu t'unu kwakwaa ẹnya l'ọ bu agwo; unu adu agu l'ọ bu ndo! ¹⁷ Unu zekwaaru ndiphe; kẹ l'ẹphe a-kputatsukwaa unu kpu-jeru ndu ogbo ikpe; e chia unu echachi l'ulo-ndzuko; ¹⁸ kpuru unu teke ono jee l'ifu ndu govano; me l'ifu ndu eze; l'okfu ẹka iya; ẹge ee-shi t'ẹphe nua ozi-oma ono; tẹ ndu ẹ-ta budu ndu Ju nukwaa ya phu. ¹⁹ Teke ono, ẹphe a-kputa unu t'e kpee unu ikpe ono; unu ba ayokwa oshi iphe unu e-kfu; m'ọ bu ẹge unu e-kfu iya; lẹ teke o ruru; be Nchileke e-koshikwaa unu iphe unu e-kfu. ²⁰ L'ẹ to kwa

unubèdua ekfu iya l'onwunu; ọ kwa Ume kẹ Nchileke, bụ Nna, bu l'ime unu ekfu iya.

²¹ “Nwunne a-kpuru nwunne iya nụ t'e gbua; nna akpuru nwa iya nụ t'e gbua. Unwegirima e-kwefuru ndu muru ẹphe ikè; kpuru ẹphe nụ t'e je egbua. ²² Onyemonye ọbule e-gude kẹ l'unu bụ ndu kẹ yẹbe Jisosu kpoo unu ashị. Obenu l'onye ọphu taru nshi jeye l'ikperazu; bẹ Nchileke a-dzọfutakwaa. ²³ Unu -bahụ lẹ mkpukpu lanụ; a -kpaa unu ẹhu; unu ahaa ya; jeshia mkpukpu ọdo. Kamenu; tẹ ya karu unu: unu te ejegbakwaru mkpukpu, nọkota lẹ Ízurelu tẹ Abubu-Ndiphe ba abyawa-a.

²⁴ “Onye amụ iphe l'ẹka onye ezije iphe ta akajekwa onye ono, ọomu iphe l'ẹka iya ono onweru ẹnya; ọphu nwozi ta akajekwa nnajiufu iya. ²⁵ T'onye amụ iphe l'ẹka onye ezi iphe maru l'ọo-dakfukwa iya phụ ẹge ọ dakfuru onye ezi iya iphe; yọ dakfukwaphu nwozi ẹge ọ dakfuru nnajiufu iya. Ẹphe -kua nnajiufu, nwe ọlo Biyélezebọlu; ?buchia nụ ndu ọlo iya; bẹ ẹphe ta akaduru ekfubyishi.

*Onye aa-tsuje egvu
(Luk 12:2-7)*

²⁶ “Ọo ya bụ t'unu ba tsukwa madzụ egvu; l'ẹ tọ dukwa iphe e kpuchiru ekpuchi, ẹ te emekochadua kpuhaa; ọphu 'ọ dukwa iphe e domiru edomi, ẹ te emekochadua mee t'a magbaru. ²⁷ Iphe ya ekfuru unu l'ọchi; bẹ unu ekfu l'echi oke-eswe. Iphe unu nuru l'ẹke, aadzụ iya ndzumuka; bẹ unu e-je araa arara l'edzudzu ọha. ²⁸ Unu ba atsukwa ndu egbuje ugwehu

mmakanu egvu; ephe -gbuebe ugwehu; ephe ta aduhe ike gbua maa onye obu. Onye unu a-tsuje egvu bu onye ono, bu: o -gbuebe egbugbu; yo nwekwaruphu ike, oo-gude nwuru ugwehu onye obu yele maa ya je echee l'oku ali-maa. ²⁹ ? To budunua okpaleboku ebo; be eereje penu labu? Obenu l'e to nwekwa ophu adaje l'ali; l'e b'o bu uche-obu Nna unu. ³⁰ A bya l'unubedua: iphe bu egbushi, no unu l'ishi b'a gukotaakwaru ogo nanu nanu. ³¹ Oo ya bu t'unu ba atsujeshi egvu; l'unu bebekwa ka igweligwe okpaleboku oga mkpa."

*Okfu l'edzudzu oha
l'a bu ke Kuráiyisutu
(Luk 12:8-9)*

³² "L'iphe bu onye kfulu l'edzudzu oha le ya bu ke yebe Jisosu; be ya e-kfukwaphu ke onye ono l'ifu Nna iya, bu l'imigwe. ³³ Obenu l'iphe bu onye kfulu l'edzudzu oha le ya ta madu yebe Jisosu; be ya e-kfukwaphu ke onye ono l'ifu Nna iya, bu l'imigwe le ya ta madu onye obu."

*E to bukwa nchi-odu-ndo;
o kwa ogo
(Luk 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ "Unu ba arikuwa le ya byaru te ya mee te nchi du ndiphe ndo. Iphe ya byaru ta bukwa te ya mee te nchi du ndiphe ndo. O gbe bukwaru ogo, e gude ogo-mbeke l'alu; be ya gude bya. ³⁵ Iphe o bu bu le ya byawaru te ya lota nwoke yele nna iya ifu dugbabe; lota nwa-nwanyi yele nne iya ifu dugbabe; lota nwa-nwanyi, alu nji ye

l'ifu nne nji iya dughabe. ³⁶ Ndu onu ọlo madzụ gędegede e-gbe buru ọgu iya.

³⁷ “Iphe bụ onye yeru nna iya; m'ọ bụ nne iya obu karia ęge o yeru yębe Jisọsu ta agbakwa k'ọbu onye nk'iya. Iphe bụ onye yeru nwatibe iya kę nwoke; m'ọ bụ nwatibe iya kę nwanyi obu karia ęge o yeru yębe Jisọsu ta agbakwa k'ọbu nk'iya. ³⁸ Iphe bụ onye ę-te vutadu oshi-osweru k'onwu iya bya etsoru yębe Jisọsu ta agbakwa k'ọbu onye nk'iya. ³⁹ Iphe bụ onye achọ tę ndzụ iya buru iya uru erita lę mgboko-a e-tufakwa ọgbodo ndzụ iya; onye gudekwanu okfu ęhu yębe Abubu-Ndiphe tufaa ndzụ iya lę mgboko-a; e-nweru ndzụ gbururu jeye.”

Obunggo
(*Mak 9:41*)

⁴⁰ “Iphe bụ onye gude obu iya kwe t'unu l'iya buru; bę bukwa yębe Jisọsu; bę onye ọbu gude obu iya kwe tę yęle iya buru. Onye kwekwanuru tę yęle yębe Jisọsu buru; bukwa onye ono, ziru iya tę ya bya ono; bę onye ọbu kweru tę yęle iya buru. ⁴¹ Iphe bụ onye gude obu iya nụ onye nkfuchiru Nchileke oshi; okfu l'onye ono bụ onye nkfuchiru Nchileke; bę Nchileke e-bukwa nggo, eebuje ndu nkfuchiru Nchileke. Onye gudekwanu obu iya nụ onye doberu ęka ndoo oshi; okfu l'onye ono bụ onye doberu ęka ndoo; bę Nchileke e-bukwaphu nggo, eebuje onye doberu ęka ndoo. ⁴² Iphe bụ onye cheberu onye lanụ l'unwegirima-a mini; mbukpoonu m'ọ bụ okoro mini oyi lanụ; okfu l'ọ bụ onye nk'iya;

kamenu onye ono; be Nchileke bufutajekwa nggo iphe ono, o meru ono.”

11

Ndu ozi Jonu Baputizimu (Luk 7:18-35)

¹ Jisosu ezitsulephu ndu ono, etsoje ụzo iya ono iphe ephe iri l'ebo; shi eke ono tugbu; je awata ozi ozi-oma; l'ara iya arara le mkpukpu le mkpukpu.

² Ya ndono; Jonu anodu l'ulo-mkporo nua iphe Kuráyisutu obu, Nchileke kweru ukwa iya obu emeebe; zi ndu etsoje ụzo iya t'ephe je aji Jisosu: ³ “?Bụ iya bu onye obu, a-byanu obu; too t'ephe lee enya onye odo?”

⁴ Jisosu asu ndu ono, Jonu ziru ono: “Unu je akporu Jonu iphe unu gude nchi unu anu; me ophu unu gude enya unu aphu. ⁵ Unu su iya le ndu ishi b'e mewaru; ephe aphu ụzo; ndu ngvuru ejewa ije. Ndu ehulabu b'e mewaru; ephe aka mma. Ndu ada nkichi anuwa iphe le nchi. Ndu nwuhuru anwuhu b'e mewaru; ephe eteta nodu ndzu. Ndu ukpa b'a rawaru ozi-oma ono arara; ephe anu iya. ⁶ Onu-oma bu k'onye ya ta budu ukfu noduru!”

⁷ Ndu ono, Jonu ziru ono atugbulephu; Jisosu awata okfuru ikpoto ndu ono ke Jonu; su ephe: “?Bụ ngunu; be unu jeru aphupu l'echi-egu? ?Bụ aswara, pherephere apanga apanga? ⁸ ? Bụ ngunu; be unu jehunuru aphupu? ?Unu jeru ophu nwoke, yeru uwe, ama mma? Ndu eyeje egbe uwe, du ege ono kwa ndu ufu-eze.

⁹ ?Buhunu ngunu kparu iphe unu lufuru? ?Bụ t'unu phụ onye nkfuchiru Nchileke ọtọ? Iyee; ọ bụ iya ndono. Onye unu phuru bukwa onye gbe ka onye nkfuchiru Nchileke ọkpobe akaka. ¹⁰ Ọ bụ iya bụ onye ono, Nchileke kfuru okfu ẹhu iya l'ekwo okfu Nchileke; su: 'Ọwaa bụ nwozi iya; ya ezi t'o vuru ụzo je abọ-oduru ngu ụzo.' ¹¹ Kamenu; tẹ ya karu unu: ẹ tọ dukwa onye ka Jọnu Baputizimu nshinu l'iphe bụ madzụ, nwanyi muru amumu. Obenu l'onye bụ iya katsukpo ọla alị l'ẹke Nchileke bụ eze gbe kakwa Jọnu nshinu. ¹² Keshinu ọphu Jọnu Baputizimu byaru byeye nta-a; bẹ Nchileke shi koshita lẹ ya bụ eze; ndu ọhogu iya eshi keshinu ono meta t'ẹphe gude k'ẹhuka kpọshia ya; ndu ọkphehu ese t'ẹphe bahụ iya k'ẹhuka; mbụ ẹke ono, ọ bụ eze ono. ¹³ L'iphe bụ okfu, ndu nkfuchiru Nchileke kfuru l'ọ ha; mẹ ekemu, shi l'ẹka Mosisu; bya erua lẹ Jọnu; bẹ kfuhaakwaru k'ẹke Nchileke bụ eze ono. ¹⁴ Ọo ya bụ; teke bụ l'ọ dū unu k'ekweta; unu ekweta. L'ọ kwa Jọnu; bẹ bụ Eláyija ono, e kfuru l'ọo-bya ono. ¹⁵ T'onye nweru ẹnu-nchi; nụkwaa ya!

¹⁶ "Ọlobu; ?bụ ngunu; bẹ ya a-sụ l'ogbo kẹ nta-a dū l'ọ bụ iya. Ẹphe dū l'ọ bụ ẹgirima, nọ l'edukfu; l'eku ibe ẹphe oku; l'abaru onwẹphe mba; su: ¹⁷ 'L'ẹphe phuru unu opu; unu te kwe ote egvu; ẹphe agụa egvu anwuhu; to ru unu l'ẹhu!' ¹⁸ Ishi iya aburu lẹ Jọnu byaru; l'aswị aswịswi; ọtọ ngu iphe aangụ angungu; ẹphe asụ l'ogvu bu iya l'ẹhu. ¹⁹ Yẹbe Abubu-Ndiphe abyaakwanụa bya anọdu; l'eri; l'angu;

ẹphe egbe sù t'e lenu: ẹ ya bụ o-ri-nri; bụru ọ-ngụ-mẹe; bụru ọnya ndu akirikiko; mẹ ndu eme iphe dụ ẹji. Obenu l'iphe mmamiphe Nchileke eme b'e gude ama ẹ mmamiphe Nchileke bụ iphe dụ nhamunha.”

*Iphe e-me ọha, jikaru Jisọsu
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Jisọsu abalahaaru mkpukpu ono l'ọ ha mba; mbụ mkpukpu ono, ọ katsua omeshi igweligwe iphe-ophulenyanya ono; okfu l'ẹphe te kwedu taa onwẹphe ụta iphe dụ ẹji, ẹphe meshiru; ghaa umere lakfuta Nchileke. Yọ sù ẹphe: ²¹ “Nshọo unubẹ ọha Kórazinu! Nshọo unubẹ ọha Betusáyida; kele ndege e -wotaru iphe-ophulenyanya, e meshiru unu mee ẹ Táya; mẹ Sayidónu; ẹphe gage eyehaakwa uwe-aphu; gwọo onwẹphe ẹ ntụ teke teru ẹnya gude koshi l'ẹphe tawaru onwẹphe ụta iphe dụ ẹji, ẹphe meshiru; ghaa umere; lakfuta Nchileke! ²² Obenu ẹ ya ekfuru unu l'ọo-kakwaru ndu Táya; mẹ ndu Sayidónu mma mbọku ikpe; ma l'ẹge ọo-dụ unubẹdua! ²³ Unubẹ ndu Kapániyọmu; ?ọ dụ unu t'e wolihu unu imeli t'unu tsukfuru l'igwe tọo. Wawakwa. ?Unu ta madu l'aa-gbenu nwutsua unu; nwuru unu ye l'ọku ali-maa. Okfu ẹ; ndege ọ -bụru l'e wotaru iphe-ophulenyanya, e meshiru unu je emee ẹ Sódomu; mẹ Sódomu anọdukwaa nta-a. ²⁴ Obenu ẹ ya ekfuru unu sù l'ọo-karu ndu Sódomu mma mbọku ikpe; ma l'ẹge ọo-duru unubẹ ndu Kapániyọmu!”

*Byakfuta Jisosu bya atuta ume
(Luk 10:21-22)*

²⁵ Teke ono kwaphu; Jisosu asu: “Lẹ ya ekele nggube Nna, bu Nnajiufu ke igwe; me ali ekele; l'i domiru iphe-a te ndu kwaru enya; me ndu mmamiphe ba ma iya; nggu eworu iya koshichia ndu obu ephe guru iphoro l'ọ bu k'unwegirima.

²⁶ Iyee Nna; ọ bu ege ọ bu uche-obu ngu; me ege ọ tsoru ngu ena t'i mee ya ndono.

²⁷ “Iphemiphe obule; be Nna iya yeekwaru iya l'eka. E to dukwa onye maru Nwata ono; gbahaa Nna. Ophu 'o dukwa onye odo, maru Nna ono; gbahaa Nwatibe iya; odo bu onye Nwatibe iya ono fotaru; koshi iya eya.

²⁸ “Unu byakfuta yebe Jisosu l'unu ha buru ndu esegbu onwunu l'akanya; me ndu vu ivu era; ya e-zi iya unu t'unu tuta ume. ²⁹ Ya du agu; bya ejizita onwiya obu l'ali. Unu l'iya yiru; t'unu muta iya iphe l'eka; ya e-me te meji nmakfuru unu anmakfuru. ³⁰ L'iphe ya boru unu t'unu vuru ta bukwa iphe anyi era; ivu nk'iya dukwa pherekpogungu.”

12

*Aji le ke mboku otu-ume
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)*

¹ Yo be ujiku lanu, bu mboku otu-ume; Jisosu phe l'eswe l'egu eke, a koru akpe. Ndu etsoje uzo iya awata okwo akpe ono l'ata; l'eke egu agukwanu ephe. ² Ndu Farisii aphulephu ephe; su Jisosu: “Lenu! Me ndu etsoje uzo ngu emekwa iphe e te emejedu mboku otu-ume.”

3 Jisosu aji ephe: “?Unu ta guvubua l'ekwo okfu Nchileke; iphe Dévidi meru eke egu agu yele ndu ephe l'iya yi? 4 L'ọ bahuru l'ulo Nchileke; je ewota buredi, e gude achiru Nchileke eja taa; mbu buredi, onye odo e-ta hadu ke t'ọ taa; m'ọ bu te ndu yele iya yi taa ya. O buphu ndu achijeru Nchileke eja nwenkinyi ephe bu ndu ataje iya nu. 5 ?To bu l'unu ta gubua l'ekwo ekemu Mosisu le ndu achijeru Nchileke eja jeru ozi mboku otu-ume l'eze-ulo Nchileke? Ephe eshi ege ono dakaa ekemu ono; ophu ikpe 'anmakwa nu ephe. 6 Ya ekfuru unu l'iphe, ka eze-ulo Nchileke ono ike; be nokwa l'eke-a. 7 Ndege unu maru iphe o bu mbu iphe owaa, ekwo okfu Nchileke kfuru, suru: 'L'iphe agu yebe Nchileke ta bukwa t'unu gwaje iya agwagwa; o kwa t'unu phujeru madzu imiko;' me unu ta ga nmakwa ndu iswi du mma ikpe. 8 L'ọ kwa yebe Abubu-Ndiphe bu Nnajiufu ke mboku otu-ume.”

*Nwoke, iphe lonwuru eka lanu
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)*

9 To du iya bu; Jisosu aparu eke ono haa; tugbua bya abahu l'ulo-ndzuko ndu Ju. 10 Yo nweru nwoke, iphe lonwuru eka lanu, no iya nu. Ndu Farisii, no l'eke ono achoo iphe ephe a-su le Jisosu meru; bya aji iya: “?O bu omebyi ekemu t'e mee onye iphe eme t'ọ ka mma mboku otu-ume to?”

11 Jisosu asu ephe: “O -buru l'o nweru unu; onye, nweru aturu lanu; aturu ono adalahu le nsu mboku otu-ume; onye ono; ?to jedu je

akpufuta iya ọtọ. ¹² Madzụ; ?tọ kadu aturu ọbu ọkpobe iphe ọtọ. Ọo ya bu l'ome iphe-oma mbọku ọtu-ume ta bukwa omebyi ekemu.”
¹³ Yọ sụ nwoke ono, iphe lọnwuru ẹka lanu ono: “Ngwaa; machia ẹka ngu amachi!”

Yọ machia ya. Ẹka ono abya eteta tushihu iya; du iya mma l'ọ bu ẹka ọphu. ¹⁴ Ndu Fárisii ono eshi l'ulo-ndzuko ono lufuta; bya achia idzu ẹge ẹphe e-shi gbua Jisọsu.

Onye ozi, Nchileke ọtaru

¹⁵ Ya ndono; Jisọsu amalẹruphu idzu ẹphe; shi l'ẹke ono tugbua. A du l'igwe wu-tsoru iya; yo mee ndu ọphu iphe-ememe emetsua; ẹphe adukota mma l'ẹphe ha. ¹⁶ Yo kfushiaru iya ẹphe ike t'ẹphe be ekfujeshi onye ya bu l'edzudzu ọha.
¹⁷ Iphe ono mekotaru; k'ọphu oo-re; mbu iphe Azaya, bu onye nkfuchiru Nchileke kfuhawaru; su:

¹⁸ “Le Nchileke suru: ọwaa bu nwozi iya, yebedua l'onwiya ọtaru.

Onye ono bu onye ya yeru
 obu; buru onye emeje;
 ẹhu atso iya ẹna.

Ya e-ye onye ono Ume iya l'ẹhu;
 t'ọ kọoru iphe bu mbakeshi
 le ya e-kpe ẹphe ikpe, du maa.

¹⁹ Ẹ too jekwa ọtu ntutego;
 too je ochi mkpu;
 ọphu ọ dukwa onye a-nu olu iya l'esu-uzo.

²⁰ Ẹ too mekwa te k'onye nowa le
 iphe-ẹhuka gvụ.
 Ọphu ọo-hakwa onye ẹ-te

vudoshidu ike t'o tufahu.
 Oo-gudekpelephu ẹka iya ẹge
 o gude iya jeye teke iphe dū nhamunha
 a-kapyabẹ ẹjo iphe.

21 Yọ bọru iya bọ onye iphe bọ mbakeshi
 a-nọdu ele ẹnya iya.”

Jisọsu; mẹ Biyélezebọlu
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

22 Tọ dū iya bọ; e dutashiaru Jisọsu nwoke
 lanu, ọgvu bu l'ẹhu. Ọgvu ono meru nwoke ono;
 yọ tsu ishi; too kfu okfu. Jisọsu abya emee ya;
 yọ phulaha uzo; kfulaha okfu. 23 Yọ dū ndu
 ono l'ẹphe ha biribiri; ẹphe asu: “?Tọ bukwanu
 onye-wa bọ o-shi-l'eri Dévidi ọbu?”

24 Ndu Fárisii anule iya phu; su: “L'ọ kwa
 ike kẹ Biyélezebọlu, bọ ishi k'ọgvu; bẹ nwoke-
 a egudeje achishi ọgvu-a.”

25 Jisọsu amawaruphu iphe ẹphe ari; su ẹphe:
 “Alì-eze, kekahuru onwiya ẹbo; selaha okfu; bẹ
 chihuakwaru achihu. Ege ono b'ọ dukwaphu
 iphe bọ mkpukpu; m'ọ bọ ndu ọlo, kekahuru
 ẹbo. 26 Ọ -bọru lẹ Sétanu achifu Sétanu; iphe
 ọ bọ bọ l'okfu nọ l'alì-eze Sétanu. ?Nanu
 ẹge ee-me t'alì-eze iya ba chihu? 27 Ọ -bọru
 l'ọo Biyélezebọlu; bẹ ya gude achifu ọgvu; ?
 bọ ngunu; bẹ ndu nk'unu egudeje achifu ọgvu
 nk'ẹphe. Ọ kwa iya bọ l'ọo ndu nk'unu e-
 koshiwaru unu l'ikpe nmaru unu. 28 Teke
 bukwanu l'ọo Ume Nchileke; bẹ ya gude achishi
 ọgvu; iphe ookoshi bọ lẹ Nchileke bọwa eze l'ẹke
 unu nọ.

29 “Ọdo aburu; ?nanu ẹge madzu e-shi gude
 ike bahu l'ọlo nwoke mkparawa, akwara nọ

l'ehu; je egwoo iphe iya; l'e b'o vuoduru ọzo gude nwoke ono; kee ya egbu; temanu yo shide ishi lanu gwowaru iphe l'ulo ono.

³⁰ “Onye yele yebe Jisusu ta budu ehu; be bukwa onye ọgu iya. Onye e-te tsodu iya achikobe achikobe; l'achikashikwa achikashi.
³¹ Ọo ya bu le ya ekfuru unu l'unwu eliphe; be Nchileke a-gukwaru nvu l'iphe bu iphe du eji, ephe meshiru l'o ha; me ekfurushi, ephe kfurushikotaru Nchileke. Obenu l'onye kfuru okfu kfurushia Ume-du-Nso; be Nchileke ta agukwaru nvu. ³² Iphe bu onye kfuru Abubu-Ndiphe ejo okfu; be Nchileke a-guru nvu; obenu l'onye kfuru Ume-du-Nso ejo okfu; be Nchileke ta byakwa bya aguru nvu. E ta agukwaru iya nvu le mgboko owaa; ta aguru iya nvu le mgboko ophu abya nu.”

*Oshi-omi; me akpuru iya
 (Luk 6:43-45)*

³³ “O -buru l'iime ti wota akpuru, du mma l'oshi, i yeru; nggu evuru ọzo meodu oshi obu t'o du mma. Teke i haru oshi obu; yo mebyihu; nggu amaru l'akpuru iya a-dukwapu eji. Ke l'eegudeje akpuru, oshi miru; maru egbe oshi, o bu. ³⁴ Unube unwu, ogiji mushiru-wa; ?unu e-shi ishagha kfua okfu, du mma; l'eke unu du eji l'onwunu. L'o kwa iphe madzu ekfu l'onu bu iphe, jiru iya obu l'enwushihu enwushihu.
³⁵ Okpobe madzu eshije l'okpuberu iphe, no iya l'obu; wofuta okpobe iphe. Ejo madzu eshikwa nu l'ejo iphe, no iya l'obu; wofuta ejo iphe.

³⁶ “Tẹ ya karu unu: mbọku ikpe Nchileke; bẹ onyemonye ọbule a-bya edoo ishi iphe bu mkpọkoro okfu, shijewaru iya ọnu. ³⁷ L’ọ kwa okfu, shi madzụ l’ọnu; bẹ ee-gude gụa onye ọbu l’onye doberu ẹka ndoo; bụru okfu, shi madzụ ọnu; bẹ ee-gudekwaphu nmaa ya ikpe.”

*Eekfu tẹ Jisọsu koshi l’ọo
Nchileke ziru iya*

(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Ya ndono; yo nweru ndu ezije ekemu; mẹ ndu Fárisii, haru bya asụ iya: “O-zi-iphe! Meeru ẹphe iphe-ọphulenyá, e-koshi ẹphe l’ọo Nchileke ziru ngu l’oswiya.”

³⁹ Jisọsu asụ ẹphe: “Ọgbo nta-a pakpọkwaaru eji; ẹphe te kwe nọpyabe Nchileke l’ẹka. Ẹphe achọ iphe-ọphulenyá, e-koshi l’ọo Nchileke ziru yẹbe Jisọsu tẹ ya bya; ọbu l’ẹ tọ dụkwánu iphe-ọphulenyá, e-koshi ẹphe iphe ono; gbahaa iphe meru l’ẹhu Jona, bụ onye nkfuchiru Nchileke.

⁴⁰ Okfu l’ọ kwaphu ẹge ono, Jona nọru abalị ẹto: eswe l’enyashi l’ẹpho eze ẹma ono; bụ ẹge Abụbu-Ndiphe a-nọ abalị ẹto: eswe l’enyashi l’ime alị. ⁴¹ Ndu Nínive e-gbeshi mbọku ikpe ono; nmaa ndu ọgbo nta-a ikpe; kẹle ndu Nínive taru onwẹphe ụta iphe dụ eji, ẹphe meshiru; ghaa umere; lakfuta Nchileke; l’okfu, Jona kfuru ẹphe. Ọlobu; unu lekwa: nta-a; bẹ onye nyịberu Jona nọkwa l’ẹke-a. ⁴² Nwanyi, bụ eze ndu Sheba e-gbeshi mbọku ikpe ono; nma ọgbo nta-a ikpe; kẹ l’o shi l’ẹke alị jẹberu bya tẹ ya nua kẹ mmamiphe Sólomọnu. Ọlobu; lekwa: nta-a; bẹ onye nyịberu Sólomọnu nọkwa l’ẹke-a!”

*Iphe akpaje ogvu ọla azu
(Luk 11:24-26)*

⁴³ “Oobuje teke a chiḡfuru madzụ ogvu l'ẹhu; ogvu ono eje etsoru echi-ẹgu ẹke mini ẹ-ta nọdu aghaphe; l'achọ ẹke ọo-nmẹ anmẹe. Teke o jenyaaru; tọ dọ ẹke ọ phuru; ⁴⁴ yọ sụ tẹ ya laphuedukwa azu l'akahu ọlo iya phụ, ya shi phụ. Teke ọ byatashiaru; to nwe iphe bu iya nụ; a zawa iya azaza; dokwazibebewa iya ọhuma; ⁴⁵ yo je achita ogvu ẹsaa ọdo, ka yebedua ẹji; ẹphe awuba; je eburu iya. Ndzụ nwoke ono abya aka ẹji; karia ẹge o shi dọ teke ọdungu. Ọ bu ẹge ono; be ọo-dọ ogbo ke nta-a, megburu onwẹphe l'ejo iphe-a.”

*Nne Jisosu; me unwunne iya
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Ya ndono; Jisosu egudekwadua okfu ekfuru ndu ono; nne iya; me unwunne iya abya abata; vudo l'ogbodufu zia ozi t'e kuaru ẹphe Jisosu; t'ẹphe kfuru yeru iya. ⁴⁷ Yo nweru onye suru iya t'o gebekwa; le nne iya; me unwunne iya phe nokwa l'ogbodufu achọ t'ẹphe kfuru yeru iya.

⁴⁸ Jisosu aji onye ono, kfuru iphe ono: “?Bu ndu ole bu nne iya; me unwunne iya obu?” ⁴⁹ Jisosu amawaphu ndu etsoje ọzo iya ẹka; sụ: “Ọ bu nne iya; me unwunne iya phe ndo-ọ no l'ẹke-a! ⁵⁰ Ọ bu onye meru iphe, no Nna iya, bu l'imigwe l'uche; be bu nwunne iya ke nwoke; buru nwunne iya ke nwanyi; me nne iya.”

13

*Ètu, eegude onye agha
nebyi iphe anma*

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ L'akpuru ujiku lanu ono kwaphu; Jisosu eshi l'ufu ono tugbua jeshia l'iku eze enyimu.

² Madzu azaa ntumatu; Jisosu ekwekwaduphu je abahu l'ugbo; je adugaru anodu te ya kfuru nu ndu ono, no l'eli ali l'iku eze enyimu ono. ³ Yo gude etu etu zilahaa ephe igweligwe iphe; su:

“L'o nweru nwoke lanu, jeru ogha nebyi iphe.

⁴ L'ogha nebyi iphe ono b'o nweru ndu ophu daru le mkpoworo uzo; unwenu abya atutua ya. ⁵ Ndu aharu daa l'ali mkpuma eke anu-ali ta kfubedu oswa nodu. E ji ekfua; yo fushiwaphu l'anu-ali ono, e -ta hadu nshinu ono.

⁶ Anwu awatawaphu akpokpo; woru unwu iru nebyi iphe ono kponwushia; kele e t'o gbabedua akwara ohuma. ⁷ Ndu odo daru l'ali ogvu. Yele ogvu ono efushia; yo vuta mbu ogvu ono; woru nebyi iphe ono kpagbushia. ⁸ Obenu l'o nweru ndu ophu daru l'ali-otsu. Yo bya efushia; vua; mishia. Ndu aharu mita ukporo akpuru ugbo ise ise; ndu amita ukporo eto eto; ndu ophu amitatsua ukporo l'iri; ukporo l'iri.”

⁹ Jisosu asu ephe: “Onye nweru enu-chi; yo nua ya!”

*Iphe, kparu iphe Jisosu
egudeje etu ezi iphe*

(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Tò dù iya bụ; ndu etsoje ụzo iya abyakfuta iya bya asụ iya: “?Ngunu meru iphe i gude ẹtụ ẹtụ ekfuru ndu ono okfu?”

¹¹ Jisọsu asụ ẹphe: “Ọ bụ unubedua b'e meru t'unu maru iphe ono, e shi domigbaa edomi ono, bụ iya bụ k'ẹke Nchileke bụ eze. Obenu ị ndu onanu b'ẹ te mekwa t'ẹphe maru iya. ¹² Onye nweru nụ; bẹ aa-nufua ọdo t'o nweru nwegharu iya ẹka. Onye ẹ-te nwedu nụ; bẹ nwiya ọphu o nweru enwenwe ọphu; bẹ ee-gbe natafua ya nụ.

¹³ Ọo ya meru iphe ya gude ẹtụ ẹtụ ekfuru ẹphe okfu: l'ẹphe e-le ẹnya nta; lee imo; tọ dù iphe ẹphe aphi. Ẹphe anua nta nua imo; tọ dù iphe aga ẹphe ẹnu-nchi; tọ dù iphe edo ẹphe ẹnya.

¹⁴ Ọ bụ l'ẹhu ẹphe b'o reru; mbụ iphe ono, Azáya, bụ onye nkfuchiru Nchileke kfuru ono; wo:

‘L'ẹphe a-nga nchi nta;

ngaa imo;

to nwe iphe edo ẹphe ẹnya.

Ẹphe elee ẹnya nta; lee imo;

to nwe iphe ẹphe aphi.

¹⁵ Okfu l'ẹphe kpọ-chishiwari obu; swọ-chishiwa nchi; kpuchishia ẹnya. Ọdumeka mẹ ẹphe egudekwaa ẹnya ẹphe phi; gude nchi ẹphe nua; obu ẹphe emee t'o doo ẹphe ẹnya; mẹ ẹphe aghakọbe lakfuta yebe Nchileke tẹ ya dzọo ẹphe.’

¹⁶ “Ọnu-oma bụ nk'unu; okfu l'unu gude ẹnya unu aphi ụzo; gude nchi unu anu iphe.

¹⁷ Kamenu; tẹ ya karu unu: ị ndu nkfuchiru Nchileke; mẹ igweligwe ndu, doberu ẹka ndoo b'ọ guru ẹgu ọphu iphe-a, unu aphi-wa; obu

l'èphe ta phudu iya. Yò gùkwaaphu èphe ègu ònu iphe-a, unu anu-wa; òbu l'èphe ta nudu iya.

*Iphe etu onye agha
nebyi iphe ono bu*

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ “Unu ngabekwa nchi nua iphe etu onye ono, agha nebyi iphe ono bu: ¹⁹ O nweru ndu anuje ke eke Nchileke bu eze; too do èphe enya. Ejo onye ono; mbu Obutuswe abya anafu èphe nebyi iphe ono, e kfuru, ye èphe l'obu ono. O bu èphebedua du l'ò bu ndu ophu daru le mkpoworo uzo. ²⁰ Ndu ophu daru l'ali mkpuma bu ndu ophu abuje teke èphe anukwadia okfu ono; èphe anatawa iya phu l'ehu-otso-ena. ²¹ Obenu l'e too bajedu èphe umi l'ehu; k'ophu oo-kpo ukfu. Iphe-ehuka - byalephu; m'ò bukwanu mkpamehu; okfu l'èphe kwetaru okfu ono; yo buru iphe èphe a-kpakota daa; paru okfu ono haa. ²² Ndu ophu, daru l'ali ogvu bu ndu ophu nuru okfu Nchileke; oriri ke ndzu; me ege ee-shi nweru eku akpalahaa okfu ono eh. To mihe amimi. ²³ Nebyi iphe ono ndu ophu daru l'ali-otsu bu ndu, anuje okfu ono; yo doo èphe enya; èphe amishia nebyi; mitatsua ukporo ise ise; ndu amita ukporo eto eto; ndu amita ukporo l'iri ukporo l'iri.”

Etu, eegude ohu witu anma

²⁴ Jisosu abya anmaaru èphe etu odo; su: “Ege Nchileke e-shi koshi le ya bu eze a-dulephu l'ò bu nwoke, wotaru okpobe akpuru witu je aghaa l'ali. ²⁵ Yo be l'enyashi ujiku lanu; l'e kuwaru mgbenya; onye ohogu nwoke ono eje achita ohu

witu je aghakọbe l'ẹke ono, ọ gharu witu ono. Yọ ghagetsua ya; tugbua. ²⁶ Witu ono abya efushia; mişhia. Ohu iya ono efushikwaaphu; mişhia. Ọ bu teke ono b'e gbe bya amaru l'ọ bu ohu witu. ²⁷ Ya ndono; ndu ejeru nwoke, nwe ufu ono ozi abya asu nwoke ono: 'Nnajiufu; ?tọ budunua ọkpobe akpuru witu b'i gharu l'alì ngu ono? ? Nanu ẹge ọ du; be ohu iya gbe noduwa iya nu?' ²⁸ Nwoke ono asu ẹphe: 'L'ọ kwa onye ọhogu iya; be meru iphe ono.' Ndu ono, ejeru iya ozi ono asu iya: '?Epe e-je efeshia ya tọ?' ²⁹ Nwoke ono asu ẹphe: 'Wawa! T'ẹphe haa ya ru; l'ẹphe -je iya efeshi; be ẹka a-tsokwa ẹphe ntsọ; ẹphe efeshia witu. ³⁰ Ọo ya bu; t'a haa ya t'ọ tuko vua jeye teke ee-bu witu. Teke ono; ya ekfuru ndu e-bu iya nu t'ẹphe vuru uzo chiko ndu onanu bu ohu iya ono; kee l'ukfu l'ukfu t'a kpọo ya ọku. Teke e metsuaru; ẹphe evuta ọphu bu witu kuberu iya le mgbabu iya.' "

*Etu, eegude akpuru
oshi mosutadu anma
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)*

³¹ Jisosu abya anmaaru ẹphe ẹtu ọdo; su: "L'ẹge Nchileke e-shi koshi le ya bu eze adulephu l'ọ bu akpuru mosutadu, nwoke lanu wotaru ghaa l'egu iya. ³² Akpuru iphe ono bu iya katsukpo obu nwirikirikwekwe l'iphe bu akpuru iphe aaku akuku. Obenu l'obuje teke ọ bya evua; yọ kakota iphe bu oshi, aadza adzadza le mgbabu; mbu yọ bya aburu eze oshi; k'ọphu unwenu, epe l'eli abyaje bya akpalahaa ekfuna l'ekali iya."

*Etu, eegude iphe
ekoje-buredi anma
(Luk 13:20-21)*

³³ Jisọsu abya anmaaru ẹphe ẹtu ọdo; sù: “L’ẹge Nchileke e-shi koshi ẹ ya bụ eze a-dụlephu l’ọ bụ iphe ekoje-buredi, eeku yisutu, nwanyi hataru nwanshi; gwakọbe ẹ ntụ iphe eegudeje eme buredi. Iphe ono jiru ẹkpa mbacha; yo woru iya je edobe; jeye; yọ bya ekoo ekoko.”

*Jisọsu gude ẹtu ẹzi iphe
(Mak 4:33-34)*

³⁴ Jisọsu gude ẹtu ẹtu ẹge ono; zia ndu ono ozi-oma iya. Ẹ too kfuduru ẹphe okfu; l’ẹ b’o gude ẹtu. ³⁵ Iphe ono bụ k’ọphu oo-re; mbụ iphe onye nkfuchiru Nchileke kfulu: sù:

“Lẹ ya e-gude ẹtu ẹtu ekfuru ẹphe okfu.
Ya e-kfuru ẹphe iphe ono,
e shi keshinu mgboko
dụberu domita.”

*Iphe ẹtu ono, eegude ohu iphe
anmashi ono bụ*

³⁶ Ya ndono; Jisọsu aparu igwe ọha ono haa; bahushia l’ụlo. Ndu etsoje ụzo iya abyakfutashia ya; bya asụ iya: “T’ọ kọnuaru ẹphe iphe ọ bụ mbụ ẹtu kẹ ohu witu ono t’o doo ẹphe ẹnya.”

³⁷ Yọ sù ẹphe: “Onye ono, agha nebyi iphe, dụ mma ono bụ Abụbu-Ndiphe. ³⁸ Alị ono abụru mgboko l’ọphu; nebyi iphe ono, dụ mma ono abụru ndu Nchileke bụ eze ẹphe. Onanu, bụ ohu witu ono abụru ụnwu k’ọhogu Nchileke, bụ iya bụ Ẹjo Onye ono. ³⁹ Ọhogu ono, gharu

akpuru ohu witu ono aburu Obutuswe. Teke ono, eebuta iya ebuta ono aburu ege ọo-du teke mgboko gvuderu. Ndu, ebu iya nu aburu unwu ojozi-imigwe. ⁴⁰ O bu ege ono, e fekoberu ohu witu; chikoo ya; je akpoo oku ono bu ege ọo-du teke mgboko a-gvu. ⁴¹ Abubu-Ndiphe e-zi unwu ojozi-imigwe iya t'ephe chishikota iphe bu ndu ono, kpataru te ibe ephe mee iphe du eji ono; me ndu meru ejo iphe l'ephe ha; ⁴² paru ephe chee l'o-tata-kfukfu oku. Eke ono; be madzu a-nodu raa ejo ekwa; taa ikireze. ⁴³ Obenu le ndu ophu doberu aka ndoo a-nodu egbu nwijnwii l'o bu enyanwu l'eke Nna ephe bu eze. T'onye nweru enu-nchi; nukwaa ya!"

*Etu, eegude iphe labu,
vu oke aswa anma*

⁴⁴ Yo su: "Eke Nchileke bu eze du l'o bu iphe vu oke aswa, e domiru edomi l'egu. Onye lanu eje aphua ya; woru iphe kpuchia ya; teru eswa lashia; je ereshikota iphemiphe obule, o nweru; je azua ali ono."

⁴⁵ Jisosu asu: "Onye maru iphe eke Nchileke bu eze bu; emeje l'o bu onye agba ike-ike ngho, l'achọ okpobe mgbubu, ama mma t'o zuu. ⁴⁶ Yo phulephu ophu ere ire nshinu; lashia; je ereshikota iphemiphe obule, o nweru; je azua ya."

Etu, eegude ntofu anma

⁴⁷ Jisosu asukwaphu: "L'eke Nchileke bu eze dukwa l'o bu ntofu b'a turu l'eze enyimu; yo je anmakotsua igweligwe ema, du iche iche.

⁴⁸ Ema ono ejilephu ntofu ono; b'a bya akpua

ya; kpufuta eli nggodo. A bya anodu l'eli nggodo ono; fọo ya; foshia ndu ophu dụ mma ye lẹ nkata; kporu ndu ophu dụ eji je enwushia. ⁴⁹ Ege ono; bẹ ọo-dụ teke mgboko a-gvụ. Ụnwu ojozi-imigwe a-lufuta; bya afọo ndu ejo iphe l'ẹke ndu doberu ẹka ndoo nọ; ⁵⁰ je achiru ephe ye l'ọ-tata-kfukfu ọku. Ẹke ono; bẹ madzụ a-nodu raa ejo ẹkwa; taa ikireze.”

Iphe ophungu; mę akahụ iphe

⁵¹ Jisọsu aji ephe: “?Ọ kwa l'iphe ono, ya ekfu ono doru-a unu ẹnya?”

Ephe asụ iya: “Iye!”

⁵² Yọ sụ ephe: “Ọo ya bụ l'iphe bụ onye majiru ẹkwo okfu Nchileke ẹnya; bya aburu onye kwetawaru lẹ Nchileke bụ eze iya; bẹ dulephu l'ọ bụ nwoke, nwe oke-ufu, achikoje iphe ophungu; mę akahụ iphe gwoshia l'ulo iya ẹke o doru ẹku iya, dụ mkpa.”

*Aajika Jisọsu lẹ Názaretu
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)*

⁵³ Jisọsu anmashibebetsua ẹtu ono; shi l'ẹke ono lufushia. ⁵⁴ Yọ buru iya ọla mkpukpu iya. Yo rua; tugbua jeshia l'ulo-ndzuko ndu Ju; wata ephe ozi iphe. Yo zia iphe ono k'ophu ọ dụ ndu nọ l'ẹke ono biribiri; ephe ajilahaa: “? Bụ awe; bẹ oke mmamiphe; mę iphe-ophulenya ọwaa, oomeebe ọwaa shi iya? ⁵⁵ ?Tọ budunua ya bụ nwatibe kapyinta? ?Tọ budunua Méri bụ epha nne iya? ?Tọ budunua Jémusu; mę Jósefu; mę Sáyimonu; mę Júdasu bụ unwunne iya? ⁵⁶ ?Ayi l'unwunne iya kẹ unwanyi l'ephe ha te budunua l'ẹke-a? ?Awe b'o shi mụtatsua egbe

iphe ọwaa?" ⁵⁷ Ẹhu agbanwuhu ẹphe ọku; ẹphe ajikawaphu okweta iphe ookfu.

Jisọsu asu ẹphe: "Onye nkfuchiru Nchileke; be aakwabejekwaru ugvu l'ekemeke ọbule; gufukwaphu le mkpukpu iya; me l'ufu iya." ⁵⁸ To duhe igweligwe iphe-ophulenyia, Jisọsu mekwaduru l'eke ono; ke l'ẹphe ta chiduru ukfu kwee ya.

14

Eebuta Jonu Baputizimu ishi (Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

¹ To du iya bu; yo be teke ono; Herodu, bu o-chi-oha Galili anu udu Jisusu; ² bya asu ndu ejeru iya ozi: "Mo kwa Jonu Baputizimu shi lonwu teta nodu ndu odo. Lo ya meru iphe oduje ike emeshibebe igweligwe iphe-ophulenyia ono."

³ Iphe meru nu bu lo nweru teke Herodu shi zia t'e gude Jonu kee ya egbu; ye iya l'ulo-mkporo l'okfu eka Herodiyasu. Herodiyasu ono bu nyee Filipu. Filipu abukwanuru nwunne Herodu. ⁴ Ishi iya aburu le Jonu shi asuje Herodu l'iphe o meru ta dukwa mma; lo nataru nwunne iya nyee ya; lulahaa. ⁵ Yo shi du Herodu ke t'o gbua Jonu; obenu lo shi atsu oha egvu; l'eke onyemonye kfukotaru le Jonu bu onye nkfuchiru Nchileke.

⁶ Ya ndono; yo rua mboku, Herodu emeje eswe-iphe, e gude anyata mboku, a muru yebe Herodu; nwatibe Herodiyasu ke nwanyi abya etee egvu l'ifu ndu ono, byaru eswe-iphe ono. Yo

tsọo Hérođu ẹna; tsọtabe iya ⁷ k'ọphu o kweru nwamgbọko ono ụkwa; riru angụ ye iya: “L'iphe ọ sụkpooru tẹ ya nụ iya; bẹ ya a-nụ iya.”

⁸ Ya ndono; nne nwamgbọko ono ezi iya; yo je asụ Hérođu: “L'iphe dụ iya mma bụ t'e gburu ishi Jọnu Baputizimu ye lẹ nwefere pẹe ya nta-anta-a.”

⁹ Ẹhu adanwuhulephu eze, bụ Hérođu. Obenu lẹ k'ọphu o kwewaru ụkwa; riwa angụ ye iya l'ifu edzudzu ọha ono, byaru iya eswe-iphe ono; yọ sụ t'o menua lẹ kẹ nwamgbọko ono. ¹⁰ Yo ziwaphu; e je ebuta Jọnu ishi l'ulo-mkpọro; ¹¹ woru ye l'efere; paru iya pẹe nwamgbọko ono. Nggube nwamgbọko eworu iya nụ nne ya. ¹² Ndu etsoje ụzo Jọnu abya apata ogwo-ẹhu iya je elia. Ẹphe emeebe; je akọoru Jisọsu iphe, meru nụ.

*Jisọsu anụ ụnu madzụ iri ẹbo
l'ukporo madzụ iri nri*

(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jọn 6:1-14)

¹³ Jisọsu anulephu iphe ono, meru nụ ono; shi ẹke ono gude ụgbo tughua jeshia ẹke ọ nọ nwẹnkinyi iya. Ndu ono anulephu lẹ Jisọsu tughuwaru; wufu; shi lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu gude ọkpa tso ru iya. ¹⁴ Jisọsu eshi l'ugbo ono lufuta bya aphua igweligwe ndu, doru l'ẹke ono; imiko ẹphe egude iya. Yo mee; ẹhu adu ndu ọphu iphe emetsua mma.

¹⁵ A nonyaa l'uzo urenyashi; ndu etsoje ụzo iya abyakfuta iya; bya asụ iya: “?Ị marua l'ẹ to nwedu ndu bu l'ẹke-a; nchi ejihuwa. Ọphu t'ị sụ ndu-wa, zaru ẹge-a t'ẹphe bahugbaa l'edukfu l'edukfu-a; je akpata nri, ẹphe e-ri.”

16 Jisòsu asụ t'èphe be jeshiru abahụ; sụkwaphu èphe: “Unubèdua; unu nūnu èphe nri; t'èphe ria.”

17 Èphe asụ iya: “L'iphe èphe gude l'èke-a bukwa ishi buredi ise; mề ẹma labụ nkịnyi iya.”

18 Yọ sụ èphe t'èphe chịtaru iya ẹya l'èke-a. 19 Yọ bya asụ igweligwe ndu ono t'èphe nọdugbaa anọdu l'alị l'èke ono, ẹwu dụ nwa kirikiri ono. Jisòsu achịta ishi buredi ise ono; mề ẹma labụ ono; palia ẹnya imeli; kele Nchileke ekele kẹ nri ono; washịa ya; woru iya nū ndu etsoje ụzo iya. Èphe eje ekeshiaru igweligwe ndu ono. 20 Onyenọnu ataa ya; nyaa onwiya kịngu. Ndu etsoje ụzo iya abya atụtua ibiribe buredi; mề ẹma ono, bụ ndu ọphu e riphodoru eriphodo. Yo ji nkata-ivu iri l'èbo. 21 Unwoke, tso lẹ ndu taru buredi ono; bẹ ruru ụnu unwoke iri l'èbo l'ụkporo unwoke iri;* kpachikwa ụnwanyi; mề ụnwegirima.

Jisòsu eje ije l'eli mini

(Mak 6:45-52; Jọn 6:15-21)

22 Jisòsu asụwaphu ndu etsoje ụzo iya t'èphe bahụ l'ụgbo; vuru iya ụzo tughua oje azụ eze ẹnyimu azụ iya ọphu; tẹ yèbedua jeodu je ekfuru ndu ono t'èphe lashiwaru. 23 Yọ sùtsua t'èphe lawaru; bya atughua jeshia l'ugvu nkịnyi iya okfuru nū Nchileke. Yo be l'urenyashi; yọ nọdukwadua l'ugvu ono nkịnyi iya; 24 ụgbo ono anọduwanu l'echi eze ẹnyimu ono. Phèrèphere eshi èphe ishifu; gude eyii-mini byakfutashia èphe. Yo mee; ọkpo ụgbo ono atsulahaà èphe

* 14:21 14:21 Iphe ọ bụ bụ 5,000.

l'ehu. ²⁵ Iphe oha-enu anodulephu l'ifu; Jisosu ejeru ije l'eli mini eze enyimu ono jekfushia ephe. ²⁶ Ephe aphule iya phu l'eke ooje ije l'eli mini ono; ehu anmalahaa ephe anmanma; ke l'ephe tubesu l'o bu maa. Ephe atsuhu egvu; wata ochi mkpu.

²⁷ E ji ekfu-a; Jisosu asu ephe: "T'obu shihu unu ike; l'o kwa yebedua. Unu ba tsushi egvu!"

Pyita eje ije l'eli mini

²⁸ Pyita asu iya: "Nnajiufu; o -buruphu nggu l'oswiya; kfunuru iya te ya nyibata l'eli mini-wa; byakfuta ngu."

²⁹ Jisosu asu iya: "Byanu." Ya ndono; Pyita enyifuta l'ugbo ono; jeru ije l'eli mini ono jekfushia Jisosu. ³⁰ Ono o phuru eze eyii-mini ono, atu nu ono; yo tsulahaa egvu; watawaphu oda omi le mini ono. Yo rashia: "Nnajiufu; dzoo ya!"

³¹ Jisosu amachiwaphu eka; selita iya; su iya: "Oo-wa! Ekwekwe nke ngu apaa nwanshi. ?Bu ngunu kparu iphe i gbe bolahaa obu ebo?"

³² Yele Pyita abya abahu l'ugbo ono; oke pherephere ono ebuhuwaphu. ³³ Ndu ono, etsoje uzo iya, no l'ugbo ono abya abaaru iya eja; su iya: "O buphu nggu bu Nwatibe Nchileke l'oswiya."

Jisosu agwo ndu iphe eme le Genesaretu

(Mak 6:53-56)

³⁴ Ephe adaghatsulephu mini ono; bya alufuta le Genesaretu. ³⁵ Ndu eke ono ahubewaphu Jisosu ama; mewaphu; nzi ejegbaru l'obutobu l'eke ono; e dutashiaru iya iphe bu ndu iphe

eme l'ẹphe ha. ³⁶ Ẹphe arọọ ya t'o kwe t'ẹphe byikpoonu ẹka m'o -ruhuru; ọ bọru l'ọnu uwe iya. Iphe bọ ndu byiru ẹka l'ọnu uwe iya ono adukota mma.

15

Ome-l'alì ndiche ndu Ju (Mak 7:1-13)

¹ Ya ndono; yo nweru ndu Fárisii mẹ ndu ezije ekemu, shi Jerúsalemu byakfuta Jisọsu; bya aji iya: ² “?Bọ ngunu kparu iphe ndu etsoje ọzo ngu emebyi ome-l'alì ọphu shiru ndiche ayi pẹ l'ẹka? ?Ngunu meru iphe ẹphe ta akwojedu ẹka akwokwo; tẹmanu ẹphe eride nri?”

³ Jisọsu asu ẹphe: “?Bọ ngunu meru iphe unu paru ome ekemu, Nchileke sọru t'e meje haa; melahaa ome-l'alì ọphu unu ezi l'onwunu? ⁴ Nchileke tọru ekemu; sọ: 'Kwabẹ nne lẹ nna ngu ugvu;' sọkwaphu: 'Onye phuru nne iya; m'ọ bọ nna iya iphu t'e gbua ya egbugbu.' ⁵ Ọ -bọru l'unu sọru: 'L'iphe bọ onye sọru nne lẹ nna iya l'iphe ya ge e-gude yeru ẹphe ẹka; bẹ buakwa iphe ya nọru Nchileke;' ⁶ bọnu iya bọ l'onye ono ta gbahẹdu t'ọ kwabẹ nne lẹ nna iya ugvu. Unu egude ome ome-l'alì unu; mee okfu Nchileke; yọ bọru iphe mmanu. ⁷ Unubẹ o-kfuru-iche-eme-iche-wa! Azáya, bọ onye nkfuchiru Nchileke kfuleruphu ẹge unu dọ teke ono, o kfuchiru Nchileke; sọ:

⁸ “ 'Ndu-a bọlekwa aaja eli ọnu; bẹ ẹphe ajaẹ yẹbe Nchileke; obu ẹphe nọkwaru ote-ẹnya.

⁹ Eja, ephe abaru iya bu iphe iphòró.
Ephe wotaru ekemu ophu madzu meberu
l'ezi t'e tuje iya ekemu Nchileke.' ”

Iphe emerushije madzu
(Mak 7:14-23)

¹⁰ Jisosu abya ekukoo madzu l'igwe; su ephe:
“Unu ngaberu iya nchi; k'ophu iphe e-do unu
enya. ¹¹ E to bukwa iphe madzu eri l'onu
emerushije onye ono. O kwa iphe shi madzu
l'obu lufuta iya l'onu bu iphe emerushije iya nu.”

¹² Ya ndono; ndu etsoje uzo iya abya asu iya: “?
I marua le ndu Farisii; be ehu shi eghu eghughu
l'iphe ono, i kfulu ono?”

¹³ Yo su ephe: “Iphe bu oshi, e-ta budu Nna iya
k'imigwe gude eka iya dzabe iya; be ee-fefukwa
efefu. ¹⁴ Unu paruru ephe haa; l'ephe bu ndu
ishì, akpu ndu ishì. Onye ishì -kpuru onye ishì
ibe iya bunu iya bu l'ephe a-tukokwa nwulahu
le nsu.”

¹⁵ Pyita asu iya: “Konuaru ephe iphe okfu ono,
i kfulu ono bu.”

¹⁶ Jisosu asu ephe: “?Unu te nwekwaphu uche
to? ¹⁷ ?Unu ta madu l'iphe eeri eriri bu l'onu;
be ooshije bahu madzu l'ephe. Yo shi eke ono;
a nyifu iya. ¹⁸ Obe iphe shi l'onu madzu lufuta
bu obu b'o shi iya; buru iya emeruje madzu. ¹⁹ O
bu l'obu madzu; be ejo oriri eshije, akpataje ogbu
madzu; ori ogori; ome ke nwanyi me ke nwoke;
ozi iphura; odzu ejo-ire; me okfurushi madzu.
²⁰ O bu iphe ono emeruje madzu. Ogude eka, e ta
kwodu akwokwo eri nri te emerujekwa madzu.”

*Ekweta Nwanyi, e-ta budu onye Ju
(Mak 7:24-30)*

²¹ Jisosu egbeshi l'èke ono; jeshia alì, nọ-pheru Táya mę Sayídónu mgburumgburu. ²² A bya amaru; nwanyi Kénanu, bu l'èke ono abyakfutashia ya; bya echia mkpu; sù iya: “Nnajiufu! Nggube o-shi-l'eri Dévidi; tẹ imiko iya dọ ngu ru. Lẹ nwatibe iya kẹ nwanyi; bẹ ọgvu bu l'èhu; gude iya l'agwa iya ọchi.”

²³ Obenu lẹ Jisosu te yeduru iya ọnu. Ndu etsoje ọzo iya abya arọ Jisosu; sù iya: “T'ọ chifunu nwanyi-a, etsophe ẹphe; l'arachi ẹphe nchì-wa.”

²⁴ Jisosu asù ẹphe: “L'ẹ to nwekwa ẹke ọdo, Nchileke ziru iya tẹ ya jee; gbahaa tẹ ya jee kẹ ndu Ízurelu, bụ ndu ọphu dọ l'ọ bụ ụnwu aturu, tufashihuru etufashihu.”

²⁵ Nwanyi ono abya adaa pẹe l'ifu Jisosu; sù iya: “Nnajiufu; byiko; yeru iya ru ẹka.”

²⁶ Jisosu asù iya: “E tọ dukwa mma t'e wota nri, a ga nọ ụwegirima; nọ ụnwu nkuta.”

²⁷ Nwanyi ono asù iya: “Nnajiufu; ọ búa ẹge ono b'ọ dọ; ọbu; mę nkuta erijekwaa ẹviriva nri ọphu dashiru nọ teke onye nwe iya nọ eri nri.”

²⁸ Jisosu asù iya: “Oo-wa! Nggube nwanyi ọwaa; ekwekwe nke ngu apaa! Ọ kwaphu ẹge ọogu ngu; bẹ Nchileke e-meru ngu.” Teke onophu; ada nwanyi ono aduwaphu mma.

Jisosu agwọ ndu iphe eme

²⁹ Jisosu eshi ẹke ono tųgbua ọdo tsoru iku Eze Ẽnyimu Gálili ogologo. Yo jenyaa; bya enyihu eli ugvu; je anọdu anọdu. ³⁰ Tọ dọ iya bụ; igweligwe

madzụ awụru byakfutashia ya; dutsuaru ndu ngvuru; ndu ẹhu te dzudu oke; ndu ishì; ndu ẹ-te ekfudu okfu; męwaru igweligwe ndu ọdo. Ẹphe abya achiru ẹphe doo Jisọsu lẹ mgboro ọkpa; yo mee ẹphe; ẹphe akorohukota. ³¹ Ya ndono; iphe ono adukota igwe ndu ono biribiri; l'ẹphe phuru ndu ẹ-te shidu ekfu okfu; ẹphe ekfulahaa okfu; ndu ẹhu te shidu dzua oke; ẹhu edzukota ẹphe oke; ndu ngvuru ejelahaa ije; ndu ishì aphulahaa ụzo. Ẹphe ajalahaa Nchileke ndu Ízurelu ajaja.

*Jisọsu anụ unu madzụ iri nri
(Mak 8:1-10)*

³² Ya ndono; Jisọsu ekua ndu etsoje ụzo iya; sụ ẹphe: “Imiko igweligwe ndu-a dukwa iya; l'ẹke yele ẹphe nọwaru abali ẹto nta-a; tọ dọ iphe ẹphe gude, ẹphe e-ri. Ya ta asụ-ghekwanu ẹphe t'ẹphe swiru ẹgu lashia; ọdumeka; bẹ ẹphe a-dashikwa mbà l'esu-ụzo.”

³³ Ndu etsoje ụzo iya asụ iya: “?Bụ awe l'echi-ẹgu l'ẹke-a; bẹ ẹphe a-phụ buredi ọphu e-dzu mkporo-ọha-wa eriri?”

³⁴ Jisọsu aji ẹphe: “?Bụ ishi buredi ole; bẹ unu gude?”

Ẹphe asụ iya l'ọ kwa ishi buredi ẹsaa; ọwaa nwa ẹma, haru yiru iya nụ.

³⁵ Yọ sụ ọha ono t'ẹphe noshia l'ali. ³⁶ Yọ bya achita ishi buredi ẹsaa ono; ọwaa ẹma ono; bya ekele Nchileke ekele; bya eworu iya washia; chẹe ndu etsoje ụzo iya. Ndu ono, etsoje ụzo iya ono eworu iya keeru igweligwe ndu ono.

³⁷ Ẹphe l'ẹphe ha atuko rijishikota ẹpho. Ndu

etsoje ụzo iya abya atụtua ibiribe buredi ono ọp̄hu wudurunu; yo ji nkata-ivu ẹsaa. ³⁸ Ndu riru nri ono d̄u unu unwoke ugbo iri,* a ḡufukwa unwanyi; m̄e unwegirima.

³⁹ E metsua; ȳo s̄u ndu ono t'ẹp̄he lawaru; kfutsua ẹge ono; bya abah̄u l'ugbo; ȳo buru iya oje Magádanu.

16

*Ndu Fárisii ekfu t̄e Jis̄osu meeru ẹp̄he iphe-
ophulenyá*

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Ndu Fárisii; m̄e ndu Sádusii abyakfuta Jis̄osu t'ẹp̄he gude okfu hata iya l'onya. Ẹp̄he as̄u iya t'o menuaru ẹp̄he iphe, e-koshi l'ọo Nchileke ziru iya l'oswiya. ² Ȳo s̄u ẹp̄he: “Ọobuje teke ọ b̄u l'urenyashi; b̄e akpamigwe chahuru ròbóngu; unu as̄u: ‘L'uboku a-d̄ukwa mma echile.’ ³ Teke ọ b̄u l'utsu; unu as̄u: ‘L'igwe e-phekwa ph̄erephere; ch̄ia oke mini ntanu; okfu l'igwe ruru eruru ji al̄i.’ Keshinu unu amaj̄eru k̄o ẹge ụboku a-d̄u teke unu leru ẹn̄ya l'akpamigwe; ?nanu ẹge e meru; unu ta d̄u ike ọko iphe ọ b̄u mb̄u iphe, emegbaa l'ogbo nta-a. ⁴ Ọgbo nta-a pakp̄okwaaru ẹji; ẹp̄he te kwe n̄opyabe Nchileke l'ẹka. Ẹp̄he ach̄o iphe-ophulenyá, e-koshi l'ọo Nchileke ziru ȳebe Jis̄osu t̄e ya bya; ọbu l'ẹ t̄o d̄ukwa iphe-ophulenyá, e-koshi ẹp̄he iphe ono; gbahaa iphe, meru l'ẹhu Jona.”

Yo kfuebe ẹge ono; paru ẹp̄he haa; t̄ugbua.

* **15:38** 15:38 Iphe ọ b̄u b̄u 4,000.

*Ọnma ọkwa lẹ k'ejo nzizi
(Mak 8:14-21)*

⁵ Ndu etsoje ọzo Jisọsu erua azọ eze ẹnyimụ azọ iya ọphụ; bya anyata l'ẹphe zaharu ogude buredi. ⁶ Jisọsu asụ ẹphe: “Unu kwabekwa ẹnya; zẹjekwaaru t'iphe ekoje-buredi ndu Fárisii; mẹ kẹ ndu Sádusii; be emebiyi unu.”

⁷ Ẹphe awata okfuru ibe ẹphe; sụ: “?M'ọ kwa l'ẹphe t'egudedu buredi; bẹ ookfu ẹge ono.”

⁸ Jisọsu amawaruphu iphe ẹphe ekfu; sụ ẹphe: “Oo-wa! Ekwekwe nk'unu apaa nwanshì! ? Ngunu meru iphe unu ekfugbaaru ibe unu l'unu t'egudedu buredi? ⁹ ?To dokwaphu unu ẹnya? ?Unu ta nyatadu ẹge ya shi wota ishi buredi ise kedzuru unu madzụ iri l'ẹbo l'ụkporo iri tọ? ?Bụ nkata-ivu ole; bẹ unu tutu-jiru ọphụ e riphodoru eriphodo? ¹⁰ ?Unu ta nyatakwapụ kẹ ishi buredi ẹsaa ono, ya kedzukwaruphu unu madzụ iri ono? ?Bụ nkata-ivu ole; bẹ unu tutujikwaruphu ọphụ e riphodoru eriphodo? ¹¹ ? Nanụ ẹge e meru; bẹ unu ta madu l'ẹ tọ bụdu okfu buredi; bẹ ya ekfuru unu teke ono, ya sụru unu: ‘T'unu zẹjekwaaru iphe ekoje-buredi ndu Fárisii; mẹ kẹ ndu Sádusii; t'ẹ b'o mebiyi unu.’ ”

¹² Tọ dọ iya bụ; ẹphe abya amawaruphu l'ẹ tọ bụdu iphe, ekoje buredi b'ọ kfube ọswa ekfu t'ẹphe kwabekwaru ẹnya iya; l'iphe ọ sụru t'ẹphe zẹjekwaaru bụ iphe ndu Fárisii; mẹ iphe ndu Sádusii ezi.

*Pyita ekfu onye Jisọsu bụ
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)*

¹³ Ya ndono; Jisọsu phẹ abya erua ibyiya kẹ Sizaríya Filipayi. Yọ jilaha ndu etsoje ọzo iya: “?Bụ onye; bẹ aasuje lẹ yẹbe Abubu-Ndiphe bu?”

¹⁴ Ẹphe asu iya: “L'o nweru ndu asuje l'i bu Jonu Baputizimu; ndu asu l'i bu Eláyija; ndu asu l'i bu Jeremáya; ndu asu l'i bu onye lanu lẹ ndu nkfuchiru Nchileke.”

¹⁵ Yọ ji ẹphe: “Unubẹdua; ?unu sukwanuru lẹ ya bu onye?”

¹⁶ Sáyimonu Pyita asu iya: “Ọ bu nggu bu Kuráýisutu ọbu, bu iya bu Onye Ndzọta ono, bu Nwatibe Nchileke ono; mbu Nchileke ono, no ndzu ono.”

¹⁷ Jisọsu asu iya: “Ọnu-ọma bu kẹ nggube Sáyimonu Jona! Lẹ to bukwa madzu meru t'i maru oswi-okfu ono. Ọ kwa Nna iya ọphu bu l'imigwe meru t'i maru iya. ¹⁸ Tẹ ya karu ngu: Ọ bu nggu bu Pyita, bu iya bu mkpuma; ọ bu l'eli mkpuma-wa; bẹ ya a-kpu chọchi iya. Ẹ to nwedu m'o -ruhuru; ọ buru anwuhu, a-du ike mebyia ya. ¹⁹ Ya a-nu ngu ire-igodo kẹ ẹke Nchileke bu eze.”

²⁰ Jisọsu ekfuebe ẹge ono; bya asu ẹphe t'ẹ b'ọ dukwa onye ẹphe e-kfuru l'ọo ya bu Kuráýisutu ọbu, bu iya bu Onye Ndzọta ono, Nchileke kweru ukwa iya ono.

Jisọsu ekfu lẹ ya e-je iphe-ẹhuka; nwuhu

(Mak 8:31—9:1; Luk 9:22-27)

²¹ Jisọsu adube teke ono kfulahaaru ndu etsoje ọzo iya; su: “Lẹ ya jefutajekwa Jerúsalemu; jekwaaphu iphe-ẹhuka, ha igwe l'ẹka ndu bu

ogurennya; me l'eka ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me l'eka ndu ezije ekemu; ephe eworu iya gbua. Ya -nolephu abali ebo; k'eto; Nchileke emee ya; ya eshi l'onwu teta; bya anodu ndzu odo."

²² Pyita ekuchi iya ekuchi; balahaaru iya mba; su iya: "Tuswekwa; Nnajiufu! Owaa te emekwa ngu."

²³ Jisosu aghachiwaphu; su Pyita: "Gbeshi iya l'ifu; nggube Setanu-a. O kwa ukfu bi bu; l'anochi iya uzo. Uche ngu bukwa uche ke madzu; e to bukwa ke Nchileke."

Otso Jisosu

²⁴ To du iya bu; Jisosu asu ndu etsoje uzo iya: "O -nweru onye o du t'o buru onye etsoje iya nu; t'onye ono wofu enya l'ehu ke onwiya. T'onye ono vuta oshi-osweru k'onwu iya vuru tsoru iya.

²⁵ L'iphe bu onye eme te ya dzoo onwiya ndzu l'onwiya; e-tufukwa ndzu iya. Onye gudekwanu okfu ehue yebe Abubu-Ndiphe tufaa ndzu iya le mgboko-a e-nweru ndzu gbururu jeye. ²⁶ Mbue; ? bu ngunu bu uru, madzu ritaru m'o -nwekotaru iphemiphe obule, no le mgboko-a; tufaa ndzu iya. M'o bu; ? o nwekpooru iphe madzu e-gudekpoo gbata ndzu iya; m'o -tufawa iya? ²⁷ Le Abubu-Ndiphe a-bya bya ekpee ndiphe ikpe. Teke oo-bya; be oo-gude ugvu; l'egbu nwiiwii ege Nna iya egbu. Teke ono yele unwu ojozi-imigwe iya ayiru; yo bya akfu onyemonye obule ugwo ege gbaru iphe o meru. ²⁸ Kamenu; te ya karu unu: o nwetsukwaaru ndu, haru vudo l'eke-a, e-ta anwuhudu nu; gbahaa l'ephe phuru

teke Abubu-Ndiphe a-buru eze; gude ugvu; me ike, du biribiri; egbu nwiiwii abya.”

17

Jisosu egbu nwiiwii (Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Abali ishingu eswelephu; Jisosu eduta Pyita; me Jemus; me Jonu, bu nwunne Jemus duru ephe jeshia l'eli ugvu obu, ha l'eli; je anodu iya nwenkinyi ephe. ² Nchileke emee; Jisosu achanwehu l'enya ephe. Ifu egbulaha ya nwiiwii l'o bu enyanwu. Uwe iya achakota biribiri; l'egbu nwiiwii l'o bu anwu echi-oke-eswe. ³ A bya ele enya; ephe aphuwaphu Mosisu; me Elajija l'eke ono; ephe le Jisosu l'ekfu okfu. ⁴ Pyita akfulihu; su Jisosu: “Nnajiufu; o dukwa mma l'ephe no l'eke-a. Teke bu l'o du ngu mma; te ya tunua mkpu eto l'eke-a: nanu nke ngu; nanu ke Mosisu; nanu ke Elajija.”

⁵ Yo kpukwadurua okfu ono l'onu ekfu; urukpu, chageru ucha abya asakputa ephe. Olu-okfu eshi l'urukpu ono; su: “Owaa bu Nwata iya ke nwoke, ya yeru obu; oomeje; eh u ats o iya ena. Unu nujekwaa iphe ookfu!”

⁶ Ndu ono, etsoje uzo iya ono anu okfu ono; daa; kpubetsua ifu l'ali; eke ephe ats u egvu. ⁷ Jisosu abya ebyia ephe eka; su ephe: “Unu gbeshi. Unu ba atsushi egvu.” ⁸ Ephe egbeshi; bya achikaa enya; to nwehe onye odo, ephe phuru; gbahaa Jisosu nwenkinyi iya.

⁹ Ephe enyizitade l'ugvu ono; Jisosu ekfushiaru ephe ike t'e b'o dukwa onye ephe e-kfuru

iphe ẹphe phuru jeye teke Abubu-Ndiphe e-shi l'onwu teta nođu ndzu.

¹⁰ Ẹphe aji Jisosu: “?Bụ ngunu meru iphe ndu ezije ekemu asuje ẹ Eláyija; ẹ e-vuoduru ọzo bya?”

¹¹ Ọ sù ẹphe: “L'ọ bụ oswi-okfu ẹ Eláyija vufutajeodu ọzo bya bya edokwazi iphemiphe ọbule. ¹² Ọlobu; tẹ ya kakwaru unu: ẹ Eláyija byahaakwaru; ẹphe ta ma l'ọ bụ iya; gbe woru iya mee ẹge dụ ẹphe mma. Ọ kwaphu ẹge ono; ẹ Abubu-Ndiphe e-shi ẹphe l'ẹka jee iphe-ẹhuka.”

¹³ Ọ buri teke ono; ẹ ndu etsoje ọzo iya maru l'onye ookfuru ẹphe okfu iya sù l'ọ byawaru; ẹ bụ Ọnu Baputizimu.

*Jisosu agwo nwata nwoke, ogvu bu l'ehu
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)*

¹⁴ Ẹphe alatashia azu l'ẹke ikpoto ndu ono no; nwoke lanu abyakfuta Jisosu; bya ebyishi iya ikpere l'ifu; sù iya: ¹⁵ “Nnajiufu; phuaruru nwa iya nwoke imiko; ẹ ndakfuku atu iya; kfubekpo atushi iya ike. Ọ tawaru iya chee l'oku; mẹ ẹ mini ugbo olemole. ¹⁶ Ya edutawaru iya ndu etsoje ọzo ngu; ẹphe ta dụ ike mee ya t'ọ dụ mma.”

¹⁷ Jisosu asu ẹphe: “Oo-wa! Unube ogbo nta-a; ndu ẹjo okpoma, ẹ-te nwedu iphe unu ekwetaje-wa! ?Bụ teke ole; ẹ yele unu a-nota-be jeye? ?Teke ole; ẹ ya a-tatabekpooru unu nshi jeye? Unu dutaru iya ẹya l'ẹke-a.” ¹⁸ Ya ndono; Jisosu abya abaaru ogvu ono mba; ogvu

ono aparu nwata ono haa. Shita teke ono; nwata ono aduwaphu mma.

¹⁹ E meebetsua; ndu etsoje ụzo Jisọsu abyakfuta-shia Jisọsu teke ọ nọ nwẹnkinyi iya; bya aji iya iphe meru iphe ẹphe ta dudu ike chifu ọgvu ono?

²⁰ Yọ sụ ẹphe: “L'ọ bụ l'ekwekwe unu ha nwanshi kparu iya. Kamenu; tẹ ya karu unu: Ekwekwe unu -habekpoonu nshinu l'ọ bụ nwa irikirikwekwe akpuru mosutadu; bẹ unu asukwa ugvu-wa: ‘Ugvu; fota onwongu l'ẹke-a je edobe l'ekaphu!’ yọ folinuaphu onwiya. Ẹ to nwedu iphe a-kpọ unu ẹka ememe! ²¹ Ọ kwaphu ọswi aswiswi; ekfu anụ Nchileke; bẹ ee-gude chifu egbe ọgvu ono. Ẹ to nwekwa iphe ọdo, e-meghe iya nụ.”

Jisọsu ekfu k'anwuhu iya ọdo
(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)

²² Yo be ujiku lanu; ndu etsoje ụzo Jisọsu edzukobe l'ekalanu lẹ Gálili; Jisọsu asụ ẹphe: “Abubu-Ndiphe; bẹ ee-mekochaa kpuru ye ndiphe l'eka; ²³ ẹphe eworu iya gbua. Ọ -nọ abali ẹbo; k'eto; Nchileke emee ya; yo shi l'onwu teta bya anodu ndzụ ọdo.” Aphụ iphe ono, o kfulu ono akfubekpoo ọswa rua ẹphe l'ẹhu.

Otu akiriko eze-ulo Nchileke

²⁴ Teke Jisọsu; mę ndu etsoje ụzo iya ruru Kapaniyomu; bẹ ndu akiriko eze-ulo Nchileke byakfutaru Pyita; bya aji iya: “?Ootuje akiriko eze-ulo Nchileke mbụ onye ezije unu iphe?”

²⁵ Pyita asụ ẹphe: “?Ọ buru-abu?”

Pyita abatalephu l'ulo; onye ọdungu, kfulu okfu aburu Jisọsu. Yọ sụ Pyita: “?Nanụ ẹge ọ

dụ ngu; Sáyiṣonu; ?ọ dụ ngu l'ọ bụ ndu ole; bẹ atuje akirikko; m'ọ bụ ọtu mmanu ọdo; nụ ndu eze ke mgboko-wa? ?Bụ ndibe ndu eze; tọ ndu ọdo?"

²⁶ Pyita asụ iya l'ọo ndu ọdo.

Jisọsu asụ iya: "Ọo ya bụ ọe ndibe ndu eze ta yidu iya. ²⁷ Ọlobu t'ẹ b'ọ dụ l'ayi enge ẹphe ẹka l'ishi; tųgbua; jeshia ikokoro l'eze ẹnyimu. Iphe, bụ ẹma ọdungu, vu ọzo ọo ikokoro ngu; nmata iya. Teke i wofutaru iya; nggu anyahaa ya ọnu. Ii-phụ-a okpoga, e-dzu akirikko nggu l'iya l'ọnu iya ono. Wota iya; je atụ ya."

18

Onye katsukpo nu

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Teke ono kwaphu; ndu etsoje ọzo iya abyatashia; bya asụ iya: "?Bụ onye a-katsukpo nshinu l'ẹke Nchileke bụ eze?"

² Jisọsu abya ekua nwata nshii; duta iya dobe ẹphe l'ifu; ³ bya asụ ẹphe: "Kamenu; tẹ ya karu unu: Ọ -bụdu l'unu gbanweru bya adu l'ọ bụ unwegirima; bẹ unu ta abyakwa bya abahu l'ẹke Nchileke bụ eze. ⁴ Iphe bụ onye wozitaru onwiya ali bya adu l'ọ bụ nwata nshii-wa; bẹ bụ iya katsukpo nshinu l'ẹke Nchileke bụ eze.

⁵ Onye gude ẹpha yẹbe Jisọsu nabata nwata nshii, ha ẹge-a; bẹ buakwa yẹbedua; bẹ onye ọbu nabataru."

Okwa k'ome iphe dụ ẹji

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

6 “Onye kpatakwanuru tẹ onye lanu l'unwegirima-a, wowaru onwephe ye iya l'eka-a shiswee ọzo ono b'ọ ga akakwaru mma l'a pataru o-ji-l'eka mkpuma, ha nshinu; nmaa ya l'olu; je enwuru chee l'ebo eze ẹnyimu. 7 Nshọo unube ndiphe! Kẹ l'iphe, jiru mgboko bu iphe aloje madzu eye l'ome iphe du eji. E to dukwa ege e meru; iphe a-nodu e-se t'ọ loru madzu ye l'ome iphe du eji ta anọ. Obenu; nshọo onye ophu egbe iphe ono e-shi l'eka!

8 “O -buru l'ọ bu eka ngu m'ọ bu okpa ngu akpataje ngu ome iphe du eji; bufu l'iya phu; tufaa! O gbe ka mma l'i bu mkpurukpu eka; m'ọ bu buru ngvuru; bahukponu l'okpuberu ndzu; karia l'eka ngu labu; m'ọ bu okpa ngu labu dzuru ngu oke; e nwuru ngu chee l'oku, ẹ-ta nyihudu anyihu gbururu jeye. 9 O -buru l'ọ bu ẹnya ngu akpataje t'i mee iphe du eji; swofuta l'iya phu; tufaa! O kakwa mma l'i gude ẹnya lanu bahukponu l'okpuberu ndzu; karia l'ẹnya labu dzuru ngu oke; e chee ngu l'oku ali-maa.”

*Etu, eegude aturu, jephuhuru ejephuhu anma
(Luk 15:3-7)*

10 “Unu kwabekwa ẹnya t'e b'ọ du teke unu asu l'unu ta agubedu egirima-wa iphe. Te ya karu unu: l'unwu ojozi-imigwe ephe anojekwa l'ifu Nna iya, bu l'imigwe mkpurumkpuru. 11 Abubu-Ndiphe byaru odzota ndu, phuhuru ephuhu.

12 “?Nanukwanu ege o du unu? O -buru l'o nweru onye nweru ukporo aturu ise; nanu ejephuhu; ?to hadu ukporo eno l'iri 'e tete ophu l'ugvu l'eke ono; jeshia ocho onanu, jephuhuru

ejephuhu ono. ¹³ Kamenu; te ya karu unu: O -phua ya; be oo-kfubekpoo oswa tee eswa iya karia ukporo eno l'iri 'e tete ophu, e-te phuhudu ephuhu phu. ¹⁴ Oo ya bu l'e to budu uche-obu Nna unu ophu bu l'imigwe t'o nweru egirima ono; m'o bu onye lanu, a-la l'iyi."

Kẹ nwanna, mesweru nu

¹⁵ "Teke nwanna ngu mesweru ngu; je je ekfuru iya iphe obu, o meru ngu obu. Je ekfuaru iya eya l'eke nggu l'iya no unu ebo. Teke o nataru iphe i kfuru iya; oo ya bu; nggu amaru le nwanna ngu ono b'i dulatawaru azu. ¹⁶ Teke bukwanu l'e to natadu iphe i kfuru iya; dutafua onye lanu; m'o bu umadzu ebo yeru onwongu; k'ophu oo-dukwanu ege okfu Nchileke kfuru iya su: 'L'iphe bu okfu, daru adada; t'o bujeru ekebe, umadzu ebo m'o bu eto l'agba; be eegude kfushia ya.' ¹⁷ Teke bu l'e to natakwapu iphe ephe kfuru; wota iya je ekfuaru chochi. Teke e to natakwapu iphe chochi kfuru; oo ya bu; unu eworu iya dobe l'o -bu onye ohodo; m'o bukwanu l'o bu onye ana akiriko.

¹⁸ "Kamenu; te ya karu unu l'unu ha: 'Iphe bu iphe unu keru egbu le mgboko-a b'e keekwaru egbu l'imigwe. Iphe bu iphe unu tofuru l'egbu le mgboko-a b'a tookwaruphu l'egbu l'imigwe.

¹⁹ "Iphe odo, ya ekfuru unu bu l'iphe, bu iphe, unu du ebo nodu le mgboko-a; gude obu lanu kweta; kfuru nu Nchileke; iphe obu; be Nna iya ono, bu l'imigwe ono e-meru unu. ²⁰ Ke l'iphe bu eke, a du ebo; m'o bu eto dzukobe; okfu l'ephe bu ndu nk'iya; be ephe l'iya nookwa l'eke ono."

K'onye ẹjo ọkpoma, ji ụgwo

²¹ Pyita abyakfutashia ya bya asụ iya: “Nnaji-ufu; ?bụ ugbo ole; be nwanna iya e-meswe iya; ya agụkotaru iya nvụ? ?Bụ ugbo ẹsaa tọ?”

²² Jisọsu asụ iya: “Wawakwa; ẹ tọ bukwa ugbo ẹsaa damu. Ọ bụ ugbo ẹsaa ẹsaa ugbo ụkporo ẹto l'iri. ²³ Ọo ya bụ l'ọo ẹge-a; be ọo-dụ teke Nchileke e-koshi lẹ ya bụ eze: Ọo-dụ l'ọ bụ onye eze, meru tẹ ya gbazia okpoga iya yele ndu ejeru iya ozi. ²⁴ Yọ wata l'iya phụ agbazi; e dutashiaru iya onye ọphu ji iya ụgwo ụkporo-jọmu-jọmu; ²⁵ ọphu nwoke ono 'adudu ike kfu ya. Nnajiufu iya ono asụ t'e ree ya; ree nyee ya; me ẹgirima iya; me iphemiphe ọbule, o nweru; t'a kfu ụgwo ono. ²⁶ Nwoke ono aburu pee l'ali; byishi ikpere; rolahaa nnajiufu iya ono; sụ iya: 'Nna; taaru nshi; lẹ ya a-kfukotakwa ngu-a okpoga ono l'ọ ha.' ²⁷ Imiko nwoke ono egude nnajiufu iya ono. Yọ paru iya haa; sụ iya t'ẹ b'ọ kfuhe iya ụgwo ono lẹ phuu; t'o riwa iya ru.

²⁸ “Obenu lẹ nwozi ono gbeshileruphu alufu; je aphua nwozi ibe iya, ji iya ụgwo okpoga, ẹ-ta badu ishi. Yọ fuaru onye ono, ji iya ụgwo ono; wọ iya l'ẹkpiri; sụ iya: 'T'ọ kfu ya ụgwo, o ji iya!' ²⁹ Nwozi ibe iya ono adaa pee l'ali; l'arọ iya; sụ iya t'ọ taaru nshi; lẹ ya a-kfukwa iya ẹya-a. ³⁰ Yọ jịka-ghekpo tengu; kpuru iya je atuchia l'ulo-mkporo; t'ọ nọdu l'ẹke ono jeye teke ọo-kfu iya ụgwo ono. ³¹ Ndu ozi ibe ẹphe ọphunanu aphua iphe meru nụ; ẹhu adashia ẹphe kọo. Ẹphe eje eworu iya dooru nnajiufu ẹphe ono; dokotaru iya ẹge ọ mụru ẹphe l'ọ ha.

³² Ya ndono; nnajiufu ephe ono eku iya; sụ iya: 'Nggube nwozi-a, ejo okpoma egbu egbugbu-wa! ?Ị phuru-a egbe ugwo, i ji iya; ya ahakotaru ngu iya l'ọ ha; sụ t'ẹ b'ị kfuhe iya ẹya; okfu l'ị rọru iya aroro. ³³ ?Tọ gbadu kẹ t'ị phuaru madzụ ibe ngu imiko ẹge ono, ya phuru ngu imiko ono?' ³⁴ Nnajiufu iya ono egude ẹhu-eghughu kwekputa iya je eye ndu ogbogu l'ẹka t'ephe nua ya aphụ jeye teke ọo-kfuebe ugwo, o ji l'ọ ha.

³⁵ "Ọ kwaphu ẹge ono; bẹ Nna iya ọphu bu l'imigwe e-me onyemonye ọbule l'ime unu, ẹ-te gudedu obu iya l'ọ ha gvaru nwanna iya, mesweru iya nụ nvụ."

19

K'ochifu nwanyi (Mak 10:1-12)

¹ Tọ dụ iya bụ; Jisosu ekfuebelephu okfu ono; shi Gálili jeshia ibyiya kẹ Judíya, nọ l'azụ Jódanu azụ iya ọphu. ² Madzụ azaa mkpẹkwo ọ -da; ọ dakoru; wuru tsoru iya. Yo mee; ẹhu adukota ephe mma l'ẹke ono.

³ Ndu Fárisii abyaa t'ephe gude okfu hata iya l'onya. Ephe aji iya: "Ọ dụ mma tẹ nwoke chifu nyee ya; m'o -ruhuru; ngunu mee?"

⁴ Yọ sụ ephe: "ỌUnu ta madu l'e deru l'ekwo okfu Nchileke sụ l'onye meru madzụ l'odungu bụ nwoke lẹ nwanyi b'o meru ephe; ⁵ metsua bya asụ ephe: 'Ọo ya meru iphe nwoke a-ha nne iya; haa nna iya yele nyee ya atugbabe; ephe ẹbo ono abya aburu onye lanụ.' ⁶ Ephe ta abuhedu umadzu ẹbo. Ephe bụwa onye lanụ. Ọo ya bụ;

iphe Nchileke gudewa ẹka iya tugbabe nanu; t'ẹ b'o nwekwa madzụ nwigbaleke-oma, e-kekafu iya nu.”

⁷ Ẹphe asụ iya: “?Ngunu meru iphe Mosisu turu ekemu; sụ: “Tẹ nwoke, byajeru ọchifu nyee ya vujeoduru ụzo dee ẹkwo nu nwanyi ọbu ẹ ya ta aluhedu; temanu yọ chifude iya?” ”

⁸ Jisosu asụ ẹphe: “Ọ bu okfu l'unu bu ndu ẹjo ọkpoma meru iphe Mosisu kweru t'unu chifuje nyee unu. Obenu ẹ shitakpo l'odungu b'ẹ tọ duhaakwa ẹge ono. ⁹ Nta-a bu iphe ya ekfuru unu bu l'iphe bu onye chifuru nyee ya; je alua ọdo; bukwa ogori; be oori; a gufukwa ẹ nwanyi ọbu eme k'enyishi ẹji.”

¹⁰ Ndu ono, etsoje ụzo iya ono asụ iya: “Ọ - buru ẹge ono b'ọ du mbu ke nwoke yele nyee ya b'ọ kalekwaphu mma t'a haa k'olu nwanyi ẹ phuu.”

¹¹ Yọ sụ ẹphe: “Ẹ tọ bu ebekwa madzụ l'ọ ha; be a-du ike maru iphe okfu iya ono bu. Ndu a-du ike maru iphe ọ bu kwaphu ndu Nchileke koshiru iya. ¹² L'iphe kparu iphe madzụ ta alujedu nwanyi dukwa iche iche. O nweru ndu ẹ-te yeghejedu ime. Yọ buru ẹge ono; be ẹphe du; a mua ẹphe. O nweru ndu bu madzụ haru ẹphe ahaha. Nweru ndu ọphu riburu l'ẹphe te emedu ke nwanyi; k'ọphu ẹphe a-ka ojeru Nchileke ozi ọhuma. T'onye maru ẹ ya a-du ike nata okfu ono natakwaa iya.”

*Jisosu agoru unwegirima onu
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)*

¹³ A haru dutatsuaru Jisọsu ụnwegirima nshii t'o byibegbaa ẹphe ẹka; kfuru nụ Nchileke l'okfu ẹhu ẹphe. Ndu etsoje ụzo iya abaaru ndu ono, edutaru iya ụnwegirima ono mba. ¹⁴ Jisọsu asụ ẹphe: “Unu haa ẹgirima t'ẹphe byakfuta iya. Unu ba nashishi ẹphe anashi; l'ọ kwa ndu, dụ ẹge ono; bẹ ẹke Nchileke bụ eze bụ nk'ẹphe.”

¹⁵ Yọ bya ebyibegbaa ụnwegirima ono ẹka; meebe tųgbua.

Nwata okoro, nweru iphe

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Ya ndono; yo nweru nwoke, byakfutaru Jisọsu; bya asụ iya: “O-zi-iphe! ?Bụ ngunu bụ iphe dụ mma, ya e-me; k'ọphu ya e-nweru ndzụ gbururu jeye?”

¹⁷ Jisọsu asụ iya: “?Bụ ngunu meru iphe ịkpa iya ishi iphe iphe dụ mma bụ? O bụphu onye lanụ bụ onye dugeru mma nwenkinyi iya. O - bụru l'ọ dụ ngu t'ị bahun l'okpube ndzụ; nggu emeje iphe ekemu kfuru.”

¹⁸ Nwata-okoro ono aji iya: “?Bụ ekemu ole ndono?”

Jisọsu asụ iya: “Be egbukwa madzụ; be erikwa ogori; be ezikwa iphura; ba adzujekwa ẹjo-ire; ¹⁹ kwaberu nne lẹ nna ngu ugu; nggu eyeru madzụ ibe ngu obu ẹge i yeru onwongu.”

²⁰ Nwata-okoro ono asụ iya: “L'iphemiphe ọbule ono; bẹ ya shiwa kwabetaru ẹnya. ? Nanuhunu iphe ọdo, phodufuaru iya l'ememe?”

²¹ Jisọsu asụ iya: “Teke bụ lẹ ọogu ngu t'ị duebe mma; je je ereshikota iphe i nweru l'ọ ha; chiru okpoga iya nụ ndu ụkpa. Teke ono; nggu

enweru ọkpobe iphe l'imigwe. I -meebe ẹge ono; nggu abya etsoru iya."

²² Nwata-okoro ono anulephu onanu; ẹhu ejihu iya oyi. Yọ buru iya atugbu; l'ẹke o nweshikwanuru iphe ike.

²³ Jisọsu asu ndu etsoje ọzo iya: "Kamenu; te ya karu unu: Ọ dukwanu ẹhuka ẹge ee-me te ndu nweru iphe bahu l'ẹke Nchileke bu eze!

²⁴ Ya ekfukwaru iya unu: Ọ kakwa ntse t'e wota inya; pyoo l'enya ngga, aadzu ẹkwa; karia t'onye nweru iphe bahu l'ẹke Nchileke bu eze."

²⁵ Ndu etsoje ọzo iya anu l'iya phu; yo kpoọ ẹphe okfu. Ẹphe aji iya: "Bụ onye; be Nchileke a-dzofutakwadu m'ọ -du ẹge ono?"

²⁶ Jisọsu elee ẹphe enya; bya asu ẹphe: "L'ẹke, madzu no b'ọ bukwa 'ama-ẹge-ee-me-ia. Obenu l'ẹ to dudu Nchileke ẹge ono; kele Nchileke te nwedu iphe kporu iya ẹka l'ememe."

²⁷ Pyita asu iya: "Lewaru! Ẹphebedua, hakotaru iphemiphe obule; bya etsoru ngu-a; ? bu ngunu; be ẹphe e-rita iya?"

²⁸ Jisọsu asu ẹphe: "Kamenu; te ya karu unu: Teke yebe Abubu-Ndiphe a-bya adugaru l'aba-eze iya, egbu nwainwii; chilahaa mgboko ophungu ophu a-bya nu; be unube ndu ono, etsoje iya nu ono a-dugagbakwaaruphu l'aba-eze iri l'ẹbo; kpee ikfu iri l'ẹbo ndu Izurelu ikpe. ²⁹ Iphe bu onye hakotaru ulo iya; m'ọ bu unwunne iya: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi; m'ọ bu nna iya; m'ọ bu nne iya; m'ọ bu unwegirima iya; m'ọ bu ali iya l'okfu ẹka yebe Jisọsu; be Nchileke a-kfu ugwo iya nkfungo

ugbo ụkporo ise. E -megekwaru; yo nweru ndzụ gbururu jeye. ³⁰ Obenu l'igweligwe ndu ọphu vu ụzo nta-a e-mekochaa buru ndu ikperazụ; ndu ọphu bụ ndu ikperazụ aburu ndu ivuzo.”

20

Ndu, eje ozi lẹ mgbo vayinu

¹ “Teke Nchileke e-koshi lẹ ya bụ eze; be ọo-dụlephu l'ọ bụ nnajiufu, nmaru ẹwa l'oswi ngguge; lụfu je obuta ndu ozi t'ẹphe byaru iya ozi lẹ mgbo vayinu iya. ² Yele ndu ozi ono ekfubutsulephu aswa iya; bụ iya bụ aswa ozi nchi-ejihi; yọ chiru ẹphe ye lẹ mgbo vayinu ono. ³ Yo rudelephu l'ẹnyanwu agbakota; yọ lụfu je aphua ndu ozi ọdo, vudotsua kẹ mmakanu l'odu-ozu. ⁴ Yọ sụ ẹphe: ‘Unu tughbukwaaphu je ejee ozi lẹ mgbo vayinu iya; lẹ ya a-kfua unu ụgwo ẹge gbaru nụ!’ Ẹphe ekwe iya jeshia.

⁵ “Yo be l'echi oke-eswe; yọ lufukwa ọdo je achita madzụ je eyekwaphu lẹ mgbo vayinu ono. Yo be l'ẹnyanwu-ogbufu-l'ishi; yo jekwaphu je achita ndu ozi ọdo je eyekwaphu lẹ mgbo vayinu ono. ⁶ Ẹnyanwu ekpodelephu zazaza; yọ lufukwa ọdo; je aphua ndu ọdo, nọ kẹ mmakanu; ji ẹphe iphe kparu iphe ẹphe vudo kẹ mmakanu l'ẹke-a keshinu utsu? ⁷ Ẹphe asụ iya l'ẹ to nwedu onye chitaru ẹphe t'ẹphe jeru iya ozi. Yọ sụ ẹphe t'ẹphe tughua je etsoru ndu ọphu ejekwaru iya phụ ozi lẹ mgbo vayinu iya.

⁸ “Ya ndono; yo be l'urenyashi; nwoke ono, nwe mgbo vayinu ono asụ onye ishi-ọru iya t'o kua ndu ozi ono kfua ẹphe ụgwo ẹphe. T'o shi

iya akfukfu lẹ ndu ophu byakperu azu; kfu ya jeye lẹ ndu ophu vu uto bya phu. ⁹ Ndu onanu, byaru l'enyanwu ekpowa zazaza ono alufuta; yo kfu epe aswa ozi nchi-ejihu l'ehu l'ehu. ¹⁰ Ndu k'odungu ono abyalephu; l'arikwanu lẹ aa-kfu epe iphe, kariru ege a kfu ndu ophu. Obenu l'o kwaphu iphe, a kfu ndu ophu b'a kfuhukwaruphu epebedua. ¹¹ Epe anatatsua ya; wata oguru nnajiufu ono aphu; ¹² su: 'Ndu owaa, byakperu azu-wa, e-te jedu ozi ulori-wa b'i kfuwaruphu ayi l'ephe iphe lanu; l'eke ayi jegbukwaru onwayi l'ozu ejegbu ntanu phuu; yeru anwu, chiru ayi.'

¹³ "Yo su onye lanu: 'Onya iya-e! Me to dukwa eke, ya meru ngu eji. ?To budunua aswa ozi nchi-ejihu; be nggu l'ia kfuburu? ¹⁴ Wota okpoga, gbaru ngu nu lasha; l'o bu iya turu obu iya ama kfu ndu, ono byakperu azu ono iphe, ya kfu ngu. ¹⁵ ?Te to budu iphe, du iya mma; be ya e-me l'iphe, bu nk'ia? ?Te itabarun epe enya; okfu lẹ ya meru ndu ophu iphe-oma?'

¹⁶ "Oo ya bu lẹ ndu bu ndu ivuzo e-mekochaa buru ndu ikperazu. Ndu bu ndu ikperazu aburu ndu ivuzo."

*K'ugbo eto, Jisusu ekfu ke anwuhu iya
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)*

¹⁷ Ya ndono; Jisusu atugbua; yo buru iya oje Jerusalemu yele ndu etsoje uto iya. Epe ejenyaa; yo bya ekuchi ndu ono, etsoje uto iya ono; epe iri l'ebo; su epe: ¹⁸ "Le nta-a; be epe ejeekwa Jerusalemu. L'eke ono; be eederu Abubu-Ndiphe nu ndu ishi ndu achijeru

Nchileke ẹja; mẹ ndu ezije ekemu; ẹphe ekpee ya nkfugbu; ¹⁹ duru iya nū ndu ẹ-ta madu Nchileke t'ẹphe jaa ya ewena; chia ya iphe; woru iya kpopyabe l'oshi-osweru. O -noo abali ẹbo; kẹ ẹto; Nchileke emee ya; yo shi l'onwu teta; bya anodu ndzu odo."

Iphe nne unwu Zébedi aro
(Mak 10:35-45)

²⁰ Ya ndono; nne unwu Zébedi ẹphe ẹbo; mbu nne Jémusu; mẹ Jónu abyakfutashia Jisosu. Nwanyi ono abya ebyishi ikpere l'alì l'ifu Jisosu tẹ ya rota iya iphe.

²¹ Jisosu asu iya: "Nanu ẹge o du?"

Yo su iya: "L'iphe ya ekfu bu kẹ unwu iya-wa ẹphe ẹbo: t'i kwee ya ukwa l'onye lanu a-nodu ngu l'eka-utara; onye ophu anodu ngu l'eka-ibyita l'ẹke, i buru eze."

²² Jisosu asu ẹphe: "Unu ta makwa iphe unu aro. ?Unu a-dua ike ngu l'okoro iphe-ehuka ono, ya abya angungu ono?"

Ẹphe asu: "Iyee; l'ẹphe a-dua ike."

²³ Jisosu asu ẹphe: "Okoro, ya gude ngu iphe; be unu e-gudekwaa ngu. Obenu le t'a nodu iya l'eka-utara; m'o bu l'eka-ibyita ta bukwa iya; be ono no l'eka. Ono; bu ndu, Nna iya kwakoberu iya b'o noru."

²⁴ Umadzu iri ndu ophu anulephu iphe unwunne labu ono jeru; yo ghulahaa ẹphe eghughu. ²⁵ Jisosu ekukobewaphu ẹphe l'ekalanu; su ẹphe: "Unu marua le ndu ohodo, a suru l'oo ẹphe bu ishi anoduje akpa ndu ẹphe achì ẹhu; bya eyeru l'oo onye no l'oke okwa

anọduje eme tẹ ndu ọdo maru l'ọo ya ka nshinu. ²⁶ Nk'unu ta bukwa ẹge ono; be ọo-du. Onye ọ du t'ọ ha nshinu l'unu; tẹ onye ọbu yejeru ndu ọphunanu ẹka. ²⁷ Onye ọ du t'ọ buru onye ivuzọ l'unu; t'onye ono wozita onwiya ali; du l'ọ bu ohu, ejeru ndu ọphu ozi. ²⁸ Le Abubu-Ndiphe ta byakwa t'e yeru iya ẹka. Iphe ya gbe byachia kwa tẹ ya yeru ndu ọdo ẹka; ọdo bu tẹ ya gude onwiya chiaru Nchileke ẹja t'ọ buru iphe ya e-gude gbata ndzọ igwe ọha."

Jisọsu agwo unwoke labu, atsu ishi
(*Mak 10:46-52; Luk 18:35-43*)

²⁹ Ẹphe eshilephu Jeriko alufuta; a du l'igwe wu-lihu tsoru iya. ³⁰ Ya ndono; umadzu labu, atsu ishi adugaru l'iku esu-uzo. Ẹphe anua l'ọ bu Jisọsu eswe; rangarahu: "Nnajiufu; nggube o-shi-l'eri Dévidi; phuru ẹphe imiko-o!"

³¹ Ndu ono abaarun ẹphe mba; su ẹphe t'ẹphe daa nwashì. Ẹphe akale iya-a orashi ike; su: "Nnajiufu; nggube o-shi-l'eri Dévidi; phuru ẹphe imiko-o!"

³² Jisọsu abya evudo; kua ẹphe; ji ẹphe: "Bu ngunu b'ọ du unu tẹ ya meeru unu?"

³³ Ẹphe asu iya: "Nnajiufu; menua t'ẹphe wata ọphu uzo."

³⁴ Imiko ẹphe egude Jisọsu. Yo bya ebyia ẹphe ẹka l'anya. Teke onophu; ẹphe awatawaphu ọphu uzo; tsophelaha ya.

21

Jisọsu abahu Jerúsalemu
(*Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19*)

¹ Ẹphe erudelephu Ugvu Olivu; mẹ mgboro Betuféji, nọwa Jerúsalemu ntse; Jisọsu ezifu ndu etsoje ọzo iya ọmadzu ẹbo; sọ ẹphe: ² “Unu jee lẹ mkpukpu ono, nọ unu l'ọzo ifu ono. Unu -rua lẹ mgbadamgba; bẹ unu a-phua nne nkakfu-igara; mẹ nwa iya, e liberu elibe. Unu toshia ya kputa bya. ³ A makwaru ama; o -nweru onye kfulu unu okfu; unu sọ iya lẹ mkpa iya duru Nnajiufu. Aa-halẹkwaru iya phu unu teke onophu.”

⁴ Iphe ono meru; k'ophu oo-re mbu iphe onye nkfuchiru Nchileke kfulu; sọ:

⁵ “Unu kfulu ndu Zayonu;
t'ẹphe lekwa;
l'eze ẹphe abyakfutaakwa;
O wozitaru onwiya ali;
nodu l'eli nkakfu-igara agba abya;
mbu l'eli nwa nkakfu-igara obu.”*

⁶ To du iya bu; ọmadzu ẹbo lẹ ndu ono, etsoje ọzo iya ono atugbua; je emee ya ẹge ono, Jisọsu kfulu ẹphe ono. ⁷ Ẹphe akputashiaru Jisọsu nne nkakfu-igara ono; mẹ nwa iya ono; chiru uwe ẹphe wukobe l'eli iya. Jisọsu abya adugaru l'eli iya. ⁸ Igweligwe ndu ono agbaru je achita uwe ẹphe tusaa l'echi esu-ọzo ono; ndu ophu eje ejikoo iru oshi; je atooru iya l'ọzo. ⁹ Ikpoto ndu ophu nọ iya l'ọzo ifu; mẹ ndu ophu awu etso iya l'azu atuko l'atu okookoko; asuje: “Wahoho-o! Ndewo-o! Ndewo-o! O-shi-l'eri Dévidi. Onye Nchileke goru onu-oma nu b'ọ bu; mbu onye

---

* 21:5 21:5 Zek 9:9; Jon 12:15.

ono, Nnajiufu ziru t'ò bya ono. Ndewo-o! Ndewo-o! Ọkaribe-Kakọta-Nụ, nọ l'imigwe!"

¹⁰ Yọ bahulephu lẹ Jerúsalemu; iphe bụ obodo ono l'ọ ha etehu kfuakfuka; aajitsua; sụ: "Ọ bụ onye dū ẹge-a? Ọ bụ onye dū ẹge-a?"

¹¹ Ikpoto ndu ono, tso iya nụ ono asụ: "Ọ kwa iya bụ onye nkfuchiru Nchileke ono; mbụ Jisọsu, shi lẹ Názaretu Gálili bya."

*Jisọsu achishi ndu nghọ
l'eze-ulo Nchileke*

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jọn 2:13-22)

¹² Ya ndono; Jisọsu abya abahụ l'eze-ulo Nchileke; bya achishikota iphe bụ ndu azụ iphe; mę ndu ere iphe l'ime eze-ulo ono. Yọ bya enwutsushikota okpokoro ndu agbanwe okpoga; mę ekwechi ndu ọpụ eretsua ndo; ¹³ sụ ẹphe: "E deru l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ: 'L'ulo iya; bẹ ee-kuje ulo, aa-nọduje ekfu anụ iya.' Ọbule nta-a; bẹ unu mewaru iya; yọ bụru ulo ẹke ndu iphura edomije onwẹphe."

¹⁴ E meebe; ndu ishi; mę ndu ngvuru abyakfuta iya l'eze-ulo Nchileke ono; yo mee ẹphe; ẹhu adukota ẹphe mma. ¹⁵ Obenu lẹ ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu ezije ekemu phuru iphe biribiri ono, oomeshi ono; nụkwaaphu ẹke unwegirima ara l'ime eze-ulo ono; sụ: "Ndewo-o! Ndewo-o! O-shi-l'eri Dévidi;" ẹhu eghulaha ẹphe eghughu.

¹⁶ Ẹphe asụ iya: "Ọ? Ọ nwaru iphe ndu ono ara?"

Jisọsu asụ ẹphe: "Iye; ọunu ta guvubua ẹke ono, e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ: 'L'i

mewaru ụnwegirima nshị; mę ndu ọphu angu ẹra t'ẹphe jaa ya ọkpobe ajaja?" "

¹⁷ Jisọsu ahaa ẹphe l'ẹke ono; lufu l'obodo ono; jeshia Bétani; je aradu lufuta l'utsu iya.

*Jisọsu atụ oshi figu ọnu
(Mak 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Yo be lẹ nchi-ta-abọhu iya; ẹgu agulahaa Jisọsu l'oolaphuta azu l'obodo ono. ¹⁹ Yọ phua oshi figu l'iku esu-uzo; tugbua jeshia ẹke ọ nọ; shi rua; to nwe nebyi, ọ phuru iya; kpachikwaphu mkpekwo iya nwenkinyi. Yọ su oshi figu ono: "Lẹ to nwehekwa l'ị mịa nebyi ọdo gburruru jeye." E ji ekfu-a; oshi ono anwukotawaphu kpaa.

²⁰ Ndu etsoje uzo iya aphua ya; yọ du ẹphe biribiri. Ẹphe asu: "Nanu ẹge ọ muru; be oshi figu-wa gbe nwụwanu kpaa l'ohiyaa?"

²¹ Jisọsu asu ẹphe: "Kamenu; te ya karu unu: unu -kwetakpo; obu ta agba unu ẹbo; ẹ to bulekwa iphe ya meru oshi figu-wa; be unu e-me nkinyi iya. Unu a-sukwa; m'o -ruhuru; ọ -buru ugwu-wa: 'Ngwaa; fota onwongu chee l'eze enyimu!' Yo menuaphu ẹge ono. ²² Ọo ya bu; iphemiphe obule, unu gude jekfu Nchileke je ekfuru nu iya; t'ọ nu unu; unu -kwetawa l'ọo-nu iya unube ọo-nu iya unu."

*Aaji Jisọsu ke ike,
o gude eme iphe oome
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)*

²³ Jisọsu ejeshia l'eze-ulo Nchileke je ezilahaa iphe. Ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu bu ọgurennya abyakfutashia ya; bya asu iya: "Bu

egbe ike ngunu b'i gude emeebe iphe ọwananu, iime-wa? ?Bụ onye ziru ngu t'ị bya iya ememe?"

²⁴ Jisọsu asụ ẹphe: "Ya a-ji unu nwaji lanu; unu -saa ya ẹya; ya akaru unu egbe ike, ya gude emeebe iya. ²⁵ ?Bụ onye ziru Jọnu t'ọ bya emee baputizimu: bụ Nchileke; t'ọ bụ madụ?"

Ẹphe alaa ya edzukashi l'onwẹphe; wo: "Ẹphe -sụ l'ọo Nchileke ziru iya; bẹ ọo-sụkwa ẹphe: 'Ngunu mekwanuru iphe ẹphe te kwetadu iphe o kfuru?' ²⁶ Ẹphe -sụkwanu l'ọo madụ ziru iya; ?ẹphe maru iphe ọha e-me; l'ẹke iphe bụ mkpụkpụ mgburumburu kfukotawaru lẹ Jọnu bụ ọkpobe onye nkfuchiru Nchileke." ²⁷ Ẹphe asụ Jisọsu: "L'ẹphe ta madu."

Jisọsu asụ ẹphe: "Ọ kwaphu ẹge ono; bẹ ya te ekfuduru unu onye ziru iya tẹ ya meje iphemiphe ọbule ono."

Ẹtu k'unwunne labu

²⁸ Jisọsu asụ ẹphe: "?Nanu ẹge ọ dū unu mbu iphe ọwaa, ya abya ekfukfu-wa? L'o nweru nwoke lanu, muru ẹgirima unwoke labu. Yo be ujiku lanu; yọ sụ onye k'ọgurennya t'ọ jeru iya ozi lẹ mgbo vayinu ntanu. ²⁹ Nwatibe iya ono asụ iya: 'Wawa lẹ ya te ejedu.' Obenu l'e metsuaru; yọ riphu ọriri azu; kwe jeshia ozi ono. ³⁰ Nwoke ono ejekfushia nwatibe iya kẹ nshii; je ekfukwaaru iya phu ẹge ono. Nwata ono asụ iya lẹ ya e-jee. Obenu l'e metsuaru; to jehe. ³¹ Nta-a bu; ?bụ onye ole l'ẹphe ẹbo ono; bẹ meru uche-ibu nna iya?"

Ẹphe asụ iya l'ọ bụ onye k'ọdungu.

Jisọsu asu ẹphe: “Kamenu; te ya karu unu: le ndu akiriko; me unwanyi okpara e-vukotaru unu uzo bahu l'ẹke Nchileke bu eze. ³² Kele Jonu Baputizimu byaru bya ekoshi unu okpobe uzo, unu e-tso; unu te kweta nk'ia. Obenu l'o bu ndu akiriko; me unwanyi okpara; be kweru nk'ia. Unu abya egude enya unu phua l'ẹphe kwetawaru; unu ta ta onwunu uta iphe du eji, unu meshiru; ghaa umere l'e metsuaru; kweta ke Jonu.”

Etu ke ndu e buru ozi
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ “Unu ngabekwa nchi; nua etu odo: O nweru nnajiufu lanu, koru mgbo vayinu; bya agbaa ya agbagba; woru nsu bua l'ẹke ophu aa-noduje adzoshi mee l'akpuru vayinu ono. Yo bya akpuwa nwulo-eli, ee-nyihuje nodu eleta iphe, a kuru le mgbo vayinu ono. Yo bya ebuta ndu ozi ye iya; yo buru iya oje iphe odo. ³⁴ Yo be teke, eegbuje akpuru vayinu; yo zi ndu ozi iya t'ẹphe jekfu ndu ozi ono t'ẹphe wo ẹphe okè vayinu nk'ia. ³⁵ Ndu ozi ono etsua onye lanu le ndu ono, e ziru ozi ono iphe; gbuwa onye ophu egbugbu; bya egude mkpuma tugbuwa onye k'eto. ³⁶ To du iya bu; yo bya ezi ndu odo, karu l'igwe karia ndu k'odungu. Ndu ozi ono emekwaaphu ẹphe ẹge ẹphe mehawaru ndu ophu. ³⁷ E meebe; yo bya ezi nwatibe iya gededede; tubesu l'ẹphe akabee kwabe onye ophu bu nwatibe iya ugu. ³⁸ Ndu ozi ono aphulephu nwatibe iya ono; zua mgbede; su: 'Iyaa; owaa bu onye ali-a emekochaa buru nk'ia teke nna iya nwuhuru.

Unu bya t'èphe gbua ya; tẹ mgbo vayinu ono buru nk'èphe.' ³⁹ Èphe egude nwatibe iya ono; kpufuta iya l'azụ mgbo vayinu ono; woru iya gbua."

⁴⁰ Jisosu aji èphe: "Ọ dụ unu l'ọ bụ ngunu; bẹ nwoke ono, nwe mgbo vayinu ono e-me ndu ozi ono teke o byaru l'onwiya?"

⁴¹ Èphe asụ iya: "L'ọo-bya egbushikota ndu ozi ono, ejo okpoma egbu egbugbu ono; mbụ gbua èphe ejo egbugbu l'èphe ha; woru mgbo vayinu iya nụ ndu ọdo, e-vulatajeru iya òkè iya nk'iya."

⁴² Jisosu aji èphe: "Unu ta gubua èke ono, e deru l'èkwo okfu Nchileke; sụ:

    'Lẹ mkpuma ono,
    ndu akpụ ụlo jikaru ono;
    bụ iya mekocharu bya
    aburu itso, gude ụlo ono.
    Ono bụ iphe Nnajiufu ayi meru;
    yọ buru iphe dụ ayi biribiri l'ènya!'

⁴³ "Ọo ya; bẹ ya sụru unu l'èke Nchileke bụ eze, bụ iya dụ l'ọ bụ mgbo vayinu ono; bẹ Nchileke a-nafu unu; woru iya nụ ndu a-nuje iya òkè ophu gbaru iya nụ. ⁴⁴ Onye vukotaru mkpuma ono daa e-tsukwa yogiriyogiri. Onye ọ tųpyabekwanuru; bẹ oo-gwekwa egwegwe."

⁴⁵ Tọ dụ iya bụ; ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja mẹ ndu Fárisii anugetsulephu iphe ono; maru l'ọ bụ èphe b'o gude nmaa etu ono. ⁴⁶ Èphe esee ya egude; obenu l'èphe tsuhuru ọha ono, nọ l'èke ono egvu; kele ndu ọha wotaru iya l'ọ bụ onye nkfuchiru Nchileke.

22

Ètu ẹswa-nwanyi
(Luk 14:15-24)

¹ Jisọsu abyakwaphu bya egude ẹtu zilahaa ẹphe iphe; sù: ² “Lẹ teke Nchileke e-koshi lẹ ya bụ eze; bẹ ọo-dùlẹphu l'ọ bụ onye eze lanụ, nwatibe iya luru nwanyi; yo shiaru nwatibe iya ono nri ẹswa-nwanyi. ³ Yo shiebe iya; bya ezi ndu, ejeru iya ozi t'ẹphe je ekua ndu e ziru nzi nri ẹswa-nwanyi ono. Ndu ọbu te kwe abyabya. ⁴ Ọ bya ezikwaaphu ndu ozi iya ọdo; sù ẹphe: ‘Unu je asù ndu ono, e ziru nzi nri-wa lẹ ya megeekwaru: l'oke-eswi iya; mẹ okiri iya; bẹ ya gbushiakwaru; l'iphemiphe ọbule; bẹ ya kwakọbekwaru. Unu sù ẹphe t'ẹphe bya lẹ nri ẹswa-nwanyi ọbu!’ ⁵ Ndu ono, e kuru lẹ nri ẹswa-nwanyi ono apalẹ iya-a ẹka lanụ; jeshitsua mkpa ẹphe: onye lanụ jeru l'ẹgu; onye ọphu ejeshia ore aswa iya. ⁶ Ndu ọphunanu egude ndu ono, onye eze ziru ono; mee ẹphe iphe-iphere; woru ẹphe gbushia. ⁷ Ẹhu eghua onye eze ono ntumatu; yo zi ndu soja iya; ẹphe eje egbushikota ndu mgbugbu-madzụ ono; tụtota ọku l'obodo ẹphe. ⁸ Tọ dọ iya bụ; onye eze ono abya ekua ndu ejeru iya ozi; sù ẹphe: ‘Nri ẹswa-nwanyi ọbu b'e megheekwaru ẹge ọo-dù. Obenu lẹ ndu e ziru nzi iya ta gbakwa k'eriri iya. ⁹ Ngwaa; unu wufu lẹ gbororo; je atuko iphe bụ ndu unu phuru; kua t'ẹphe bya l'aji ẹswa-nwanyi ọbu.’ ¹⁰ Ndu ozi ono abya awuba lẹ gbororo; je erukoo iphe bụ ndu ẹphe phuru: ndu

oma; mę ndu ejo iya; ephe abya eji ọlọ ono, eeme k'ęswa-nwanyi ono.

¹¹ “Yo be teke eze ono byaru t'ọ phụ ndu, byaru l'aji ęswa-nwanyi ono; bya aphua nwoke lanu, ę-te yedu uwe ęswa-nwanyi ono; ¹² sụ iya: ‘Ọnyà-e; ?nanu ęge e meru; nggu abata ęke-a; l'ę b'i ye uwe ęswa-nwanyi ọwaa?’ Nwoke ono ta ma iphe oo-kfu. ¹³ Nggube eze asu ndu ozi iya: ‘Unu kekoo ya ęka; mę ọkpa; pata iya tua l'ękpuru-ọchi ogbodufu, bu ęke madzu a-ọdu raa ęjo ękwa; taa ikireze.’ ”

¹⁴ Jisosu anmaebe ętu ono; bya asu: “Lę ndu, Nchileke kuru hakwa l'igweligwe. Obenu lę ndu, ọ ọtaru habe ahabe.”

Aji k'otu akiriko

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Ndu Fárisii agashia ọchi idzu ęge ephe e-shi gude okfu, Jisosu ekfu hata iya l'ọnya. ¹⁶ Ephe aharu ye ndu nk'ephe; mę ndu ọkpà kę Hérodu t'ephe jekfu iya je aja ya aji. Ephe erua; bya aja ya ęge e ziru ephe; sụ iya: “O-zi-iphe! Ephe maru l'i bu onye ire-lanu; yọ buleruphu ọzo kę Nchileke; bę iizi ọgbodo ezizi; tọ du onye iile ęnya l'ifu; tii kpa ishi ęge madzu beru. ¹⁷ ? Nanukpoo ęge ọ du ngu: ?O bu omebyi ekemu Nchileke; mę ephe -tuje akiriko nu Síza, bu eze ndu Rómu?”

¹⁸ Jisosu amawaru l'ephe ari ejo ọriri; bya asu ephe: “?Bu ngunu meru iphe unu gude okfu ese iya ọhata l'ọnya; unube o-kfuru-iche-eme-iche phe ono. ¹⁹ Unu koshiedu iya okpoga, unu egudeje atụ akiriko obu.”

Èphe ewotashiaru iya ẹya. ²⁰ Yọ sù ẹphe: “? Bù ishi onye; mẹ ẹpha onye b'e deru iya ẹge-a?”

²¹ Èphe asù iya l'ọ bù kẹ Síza.

Yọ sù ẹphe: “Ọo ya bù t'unu woru iphe bù kẹ Síza; nù Síza. Unu eworu kẹ Nchileke nù Nchileke.”

²² Èphe anùlephu iphe ono, o kfulu ono; yọ dù ẹphe biribiri. Èphe aparu iya haa; yọ bùru ẹphe atùgbu.

Ajì k'oshi l'ọnwu teta

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Lẹ mbọku ono kwaphu; yo nweru ndu Sádusii, byakfutaru Jisọsu; mbù ndu ọphu asùje l'ẹ te eshijedu l'ọnwu teta ọdu ndzù. Èphe abyakfutashia Jisọsu bya asù iya: ²⁴ “O-zi-iphe! Iphe Mósìsu deru l'ẹkwo ekemu bù: ‘Ọ -bùru lẹ nwoke lùnyaaru nwanyi; nwùhu; tọ mùta nwa; tẹ nwunne iya lùpyabe nwanyi ono; k'ọphu ọo-mùtaru onye onanu, nwùhuru anwùhu ono nwa.’ ²⁵ L'ọ nweru unwunne ẹsaa, ẹphe l'ẹphe shi ọdu. Onye k'ọdungu alùà nwanyi; ọnyaa; bya anwùhu; l'ẹ b'ọ dobe m'ọo akọ lẹ mg-boko. Yọ paru nyee ya ọbu haaru nwunne iya.

²⁶ Onye k'ẹbo, bù otsota alùpyabe nwanyi ono; ọnyakwaaphu; nwùhu; l'ẹ b'ọ dobekwaphu akọ. Onye k'ẹto ẹge ono jeye l'onye k'ẹsaa. ²⁷ E meebe; nggùbe nwanyi nggu anwùhufua. ²⁸ Nta-a bù: o -rua teke ee-shi l'ọnwu teta ọdu ndzù; ? bù onye ole; bẹ nwanyi ono a-bùru nyee ya; ẹge ono ẹphe shi lùkotahawa iya; ẹphe ẹsaa ono?”

²⁹ Jisọsu asù ẹphe: “Unu eshisweje iya eshiswe; kẹ l'ẹkwo okfu Nchileke te dodu unu

ɛnya; to do unu ɛnya mbu ɛge ike Nchileke beru. ³⁰ Teke ndu nwuhuru anwuhu shiwa l'onwu teta nodu ndzu; be ɛphe ta aluhekwa nwanyi; nwanyi ta aluhe nji. Teke ono; be ɛphe a-du l'o bu unwu ojozi-imigwe. ³¹ A bya le ke oshi l'onwu teta nodu ndzu; ?unu ta gubua iphe Nchileke kfulu unu l'onwiya. O suru: ³² 'L'oo yebe Nchileke bu Nchileke ke Ebirihamu; buru Nchileke ke Ayizaku; bya aburu Nchileke ke Jekopu.' To du iya bu le ndu ono; be no ndzu ntanu; kele Nchileke ta budu Nchileke ndu nwuhuru anwuhu; o bu Nchileke ndu no ndzu."

³³ Ikpoto ndu ono anule iya phu; iphe, oozi adu ɛphe biribiri.

Ekemu ophu kakota nu

(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ Ndu Farisii anulephu l'iphe Jisusu kfulu kporu ndu Sodusii okfu; ɛphe achikobewaphu onwephe. ³⁵ Onye lanu l'ɛphe, bu onye ezije ekemu egude aji eme t'o hata Jisusu l'onya; bya asu iya: ³⁶ "O-zi-iphe! ?Nanukpoo ekemu ophu kakota nu l'iphe, bu ekemu?"

³⁷ Jisusu asu iya: " 'Yeru Nnajiufu, bu Nchileke ngu obu ngu l'o ha. Gude ndzu ngu l'o ha; me uche ngu l'o ha; yeru iya obu.' ³⁸ O bu ono bu ekemu ophu kakota nu; buru iya katsukpo mkpa. ³⁹ K'ɛbo ya, dukwaphu mkpa ɛge odo bu: 'Yeru madzu ibe ngu obu ɛge i yeru onwongu.' ⁴⁰ O bu l'ekemu labu-wa; be iphe bu ekemu l'o ha yele iphe ndu nkfuchiru Nchileke deru l'ekwo tukoru kpa."

?Kuráýisutu bú nwatibe onye?

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ Yo be teke ndu Fárisii dzukoru l'ekalanu; Jisosu ajiá ephe: ⁴² “?Búkpo ngunu; bẹ unu ari lẹ kẹ Onye Ndzota ono, Nchileke kweru ukwa iya ono? ?Bú nwatibe onye b'ọ bu?”

Ephe asụ iya: “L'ọo Nwatibe Dévidi b'ọ bu.”

⁴³ Yọ sụ ephe: “?Búkwanu ngunu kparu iphe Ume Nchileke meru Dévidi; yoo kuje iya 'Nnajiufu;' bya asukwaphu:

⁴⁴ “ ‘Lẹ Nchileke sụru

Nnajiufu yẹbe Dévidi:

Nọdu iya l'eka-utara

jeye teke ya e-me ndu ọhogu ngu

t'ephe buru iphe

ii-dzopyabe l'okpa.’

⁴⁵ Ọ -buru lẹ Dévidi eku onye ono, Nchileke kweru ukwa iya ono 'Nnajiufu iya;' ?nanụ ẹge e shi b'ọ gbe bya abụwaru nụ Nwatibe Dévidi.”

⁴⁶ Tọ dụ onye duru ike yeeru iya ọnu; tọ ka mma l'ọo akpuru okfu lanụ. Keshinu mbọku ono b'ẹ tọ dọbuhe onye tükwaduru ama oji Jisosu aji ọdo.

23

Okwa ẹhu ndu ezije ekemu;

mẹ ndu Fárisii

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Tọ dụ iya bu; Jisosu asụ igweligwe ndu ono; mọ ndu etsoje ọzo iya: ² “L'ọo ndu ezije ekemu; mọ ndu Fárisii bú ephe ezije iphe ekemu Mosisu bu. ³ Ọ kwa iya bu; tẹ unu mejekwaa iphe

bụ iphe, ephe sūru t'unu mee. Olobu; unu be mekwa ege ephebedua eme. L'ephebedua bukwa ekfukfu; be ephe ekfuje iya l'onu: ephe te emehe iya ememe l'eka. ⁴ Ephe eswetaje ivu, anyi era; du ehuka evuvu woru dee ndu odo l'ukuvu t'ephe vuru; obu l'ephebedua te eyekpokwaanu m'o bu mkpushi-eka lanu gude vuta ivu ono l'onwephe. ⁵ Iphe bu iphe ephe eme ememe; be ephe emejelephu l'oo te madzu phu ephe. ?Unu ta phudu ege ephe edeje okfu Nchileke phosaphosa l'eli akpo, ephe ekfubeje l'atatifu; me ege onu uwe-nlokpuru ephe ahaje jikfujikfu. ⁶ Oduje ephe t'o buru ephe a-no l'eka aa-katsukpo ephe okwaberu ugvu l'eka, e jeru eswe-iphe; me te oshi ophu katsukpo mma l'ulondzuko ndu Ju buru nk'ephe; ⁷ me t'e keje ephe l'o -bu oke amadu phe l'eka, a ha l'igwe; kuje ephe: 'O-zi-iphe! O-zi-iphe!' ⁸ Unu be kwekwa t'e kuje unu 'O-zi-iphe'; ke l'o bu onye lanu; be unu nweru, ezije unu iphe; unubedua l'unu ha aburu unwunna. ⁹ T'e b'o nwekwa onye no le mgboko-a, unu e-kuje 'Nna'; l'o kwa Nna lanu; be unu nweru; bu iya bu Nna ophu bu l'imigwe. ¹⁰ Ophu unu 'ekwekwa t'e kuje unu 'Nnajiufu'; l'o kwa Nnajiufu lanu; be unu nweru; bu iya bu Kurayisutu ono, Nchileke kweru ukwa iya ono. ¹¹ O gbe buru t'onye katsukpo nshinu l'unu ha buru onye a-nduje eyeru ndu ophunanu eka; ¹² ke l'iphe bu onye ewoli onwiya eli; be ee-wozita ali; onye wozitakwanuru onwiya ali; be ee-woli eli."

*O -kfuru-iche-eme-iche phe**(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47)*

13 “Nshọo unubẹ ndu ezije ekemu; mẹ ndu Fárisii; unubẹ o-kfuru-iche-eme-iche phe ono; ke l'unu ewojeru eke Nchileke bu eze guchia l'ifu ndiphe te ndiphe ba abahu iya. Bahu abahu; mgbe unu ta abahudu l'onwunu; ophu unu 'ekwekwanu te ndu abya abahu; bahu!

14 “Nshọo unubẹ ndu ezije ekemu; mẹ ndu Fárisii; unubẹ o-kfuru-iche-eme-iche phe ono; ke l'unu bu ndu eripyaje ulo unwanyi, nji epe ta nohedu. Unu egudeje eregede ekfukpelephu ogologo okfu anu Nchileke. Oo unubẹ Nchileke a-katsukpo onmashi ikpe ike!

15 “Nshọo unubẹ ndu ezije ekemu; mẹ ndu Fárisii; unubẹ o-kfuru-iche-eme-iche phe ono; ke l'unu akpojeru ugbo daa eze enyimu; swee ekemeke obule; ege ee-me t'unu kfubuta m'ọ - ruhuru o buru onye lanu yeru Nchileke. Teke unu kfutaleru iya phu yeru Nchileke; unu emee ya; yo ka unu odu ejo ududu; mbukwa; yo ka unu ogba k'ola l'oku ali-maa ugbo ebo!

16 “Nshọo unubẹ ndu atsụ ishi; l'eme t'unu koshi onye odo uzo; ke l'unu asuje: 'Le to nwedu iphe o bu teke madzu gude eze-ulo Nchileke ria angu; l'o buphu teke e gude mkpola-ododo, no l'ime eze-ulo Nchileke ria ya; be unu asuje l'ono bu ugwo tukoru onye obu l'ishi.' 17 Unubẹ ndu-wa, eme eswe; l'atsụ ishi-wa! ?Buhunu ole ka? ? Bu mkpola-ododo eze-ulo ono; to eze-ulo ono l'onwiya, gbe buru iya meru te mkpola-ododo ono buru iphe ke Nchileke? 18 Unu ezijekwaphu ndu odo su l'onye gude enya-ngweja Nchileke

ria angu b'ẹ to nwedu iphe o bu; obenu l'o bu teke e gude iphe anunu, e doberu iya ria angu; be unu suru l'o buwa ugwo tukoru onye obu l'ishi. ¹⁹ Unube ndu ishi! ?Bu ole ka? ?Bu iphe anunu ono; too enya-ngweja Nchileke, gbe buru iya meru t'iphe obu, a nuru anunu obu buru iphe ke Nchileke? ²⁰ Oo ya bu; l'iphe bu onye gude enya-ngweja Nchileke l'eri angu; be gudekwaphu iphemiphe obule, tukoru l'eli iya eri angu. ²¹ Onye gude eze-ulo Nchileke eri angu; be gudekwaphu ulo ono yele Nchileke, bu iya nu eri angu. ²² Onye gude igwe eri angu; be gudekwaphu aba-eze Nchileke; me Nchileke, adugajeru iya nu eri angu!

²³ "Nshoo unube ndu ezije ekemu; me ndu Farisii; unube o-kfuru-iche-eme-iche phe ono; ke l'unu agbakebeje je anu Nchileke uzo lanu l'uzo iri unu l'iphemiphe obule; je akpaa l'unwu iphe eerikpo eriri, du l'o bu: agbo; me ose-mkpo jeye l'ahuji unu. Unu egbe paru ome ekemu l'eke o karu akaka paru haa; bu iya bu okpe ikpe nhamunha; ophuru madzu imiko; me ovudoshi ike l'iphe e kfuru. Oo iphe ono; be unu gega atuko eme jeye le ndu ophunanu. ²⁴ Unube ndu atsu ishi; l'eme t'unu koshi ndu odo uzo. Unu azafuje nwiphe, ha l'o bu ndada le mini angungu; gbe ele iphe ha l'o bu eswi o-le-woo!

²⁵ "Nshoo unube ndu ezije ekemu; me ndu Farisii; unube o-kfuru-iche-eme-iche phe ono; ke l'unu anoduje asa azu okoro me azu ochi; obu l'iphe jiru ime iya bu ona ndu odo iphe l'uzo, e-ta dudu nhamunha; me egu ome ejo iphe.

²⁶ Nngube ophu Farisii, atsu ishi! Vujenuru uzo

saodu ime okoro; mę ochi asasa. Oo ya bu; azu iya egbufukwaphu; chalahaa ucha!

²⁷ “Nshoo unube ndu ezije ekemu; mę ndu Fárisii; unube o-kfuru-iche-eme-iche phe ono; ke l'unu du l'o bu ili, e memaru emema, anoduje ama mma l'eli ehu iya; 'a ma l'ime iya bu okpu madzu; mę iphe, rehuru erehu jiru iya ejiji. ²⁸ O bu ege ono; be unu anoduje eme l'unu -bu ndu doberu eka ndoo; 'a ma l'iphe, jiru unu ehu bu okfu-iche; mę ome-iche ye ejo iphe!”

Ugwo, ndu ogbo nta-a ji
(Luk 11:47-51)

²⁹ “Nshoo unube ndu ezije ekemu; mę ndu Fárisii; unube o-kfuru-iche-eme-iche phe ono; ke l'unu akpushije ulo l'anya eke nna unu oche phe liru ndu ephe gbushiru, bu iya bu ndu nkfuchiru Nchileke; bya ememakwaaphu eke e liru ndu doberu eka ndoo emema; ³⁰ l'asuje: 'Ndege o bu l'unu no teke nna unu oche phe no; mę unu ta ge yekwa eka l'egbugbu, e gbushiru ndu nkfuchiru Nchileke.' ³¹ Unu eshi ege ono agba onwunu ama l'unu buphu unwu ndu, gbushiru ndu nkfuchiru Nchileke. ³² O du mma; unu yenu eka; mefufua iphe ndiche unu phe meru mephodoru unu! ³³ Unube ejo agwo ono; unwu, ogiji mushiru ono. ?Unu e-mekwadu imagha nahu t'e ba nma unu ikpe; kpuru unu ye l'oku ali-maa? ³⁴ Oo ya bu; unu hubekwa iya ama le ya e-zikwa ndu nkfuchiru Nchileke; mę ndu mmamiphe; mę ndu ezije ekemu t'ephe byakfuta unu. L'ime ephe; b'o nweru ndu ophu

unu e-gbu egbugbu; nweru ndu ophu unu a-kpopyabe l'oshi-osweru; nweru ndu ophu unu e-chi echachi l'ulo-ndzuko; kpakota ephe ehu l'obodo l'obodo. ³⁵ Oo ya bu k'ophu iphe bu ochi ndu doberu eka ndoo, e gbushiru le mgboko-a a-tukoru unu l'ishi; tsube l'ochi Ebelu, bu onye doberu eka ndoo jeye l'ochi Zekaraya Barakaya; mbu Zekaraya ono, e gburu le mgbaku eze-ulo Nchileke yele enya-ngweja iya ono. ³⁶ Kamenu; te ya karu unu: o kwa ogbo-wa, no nta-a; be aa-gwatakota ugwo iphe ono l'o ha!"

Jisosu yeru Jerúsalemu obu

(Luk 13:34-35)

³⁷ "Oo-wa Jerúsalemu! Nngube Jerúsalemu! I tukoru ndu nkfuchiru Nchileke egbushi; bya egude mkpuma atugbushi ndu e ziru t'ephe bya nke ngu. Ugbo olemole; be ya mewaru te ya chikobe unwu ngu l'ekalanu l'o bu ege nnukfu-oku egudeje eba iya chikobe unwu iya; ophu 'i kwedu! ³⁸ Lekwa: l'ufu ngu; be aa-gbakashihu; egbara akfu ya! ³⁹ Kamenu te ya karu unu: Unu ta aphuhakwa iya odo jeye teke unu a-su: 'Te Nchileke; goru onu-oma nu onye ono, gude epha Nnajiufu abya ono!' "

24

Aa-kukposhi eze-ulo Nchileke

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisosu eshi l'ime eze-ulo Nchileke lufuta eme te ya tugbua; ndu etsoje uzo iya abyakfutashia ya t'ephe koshikota iya eze-ulo ono l'o ha.

² Jisosu asu ephe: "?Unu ta phutsudua iphe-a

l'ò ha? Kamènu; tẹ ya karu unu: l'ee-mekochaa kùkposhikota iphemiphe ọbule ono; k'ọphu bụ l'ẹ tọ dukwa m'ọ bụ mkpuma lanu, aa-ha t'ọ kpọ-kfuru l'eli ibe iya.”

*Okwa iphe-ẹhuka, a-bya nu
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)*

³ Yọ bya enyihu Ugvu Olivu; rua; je adugaru anodu. Ndu etsoje ọzo iya abyakfuta iya k'iche; bya asu iya: “Kanuru ẹphe teke iphemiphe ọbule ono, i kfuru ono e-me; mẹ iphe ee-gude maru teke ịi-bya ọdo; makwaruphu teke mgboko abyawa agvugvu.”

⁴ Jisosu asu ẹphe: “Ọ buphu t'unu kwabe ẹnya; t'ẹ b'o nwe onye e-duswe unu ọzo; ⁵ l'o nwekwaru igweligwe ndu a-zaru ẹpha yẹbe Kuráýisutu bya. Onye ọphu nonu; yọ su l'ọo ya bụ Kuráýisutu ọbu; gude ẹge ono duswee igweligwe madzu. ⁶ Unu a-nu akọ ọgu, aalu l'ẹke teru ẹnya; mẹ ẹphuphu ọgu, aalu l'ẹke du ntse. Tẹ meji ba agbabuhukwa unu; l'iphe ono l'ọ ha mefutajekwa. Obenu l'ẹ tọ bukwa ya bụ ishi ke mgboko. ⁷ Mba e-gbeshi tso mba ibe iya ọgu. Alì-eze egbeshikwaphu je etso alì-eze ibe iya ọgu. Ejo ẹgu a-bya. Alì anmaa jijiji l'ẹke dutsua iche iche. ⁸ Obenu l'iphe ono l'ọ ha gbe bukwaru adube; be ọodube mbu iphe-ẹhuka l'ọ bu ẹge ime adubeje ome nwanyi k'odungu.

⁹ “Ọ bu teke ono; be aa-kpuko unu kpu-jeru ndu ọgbo ikpe t'a kpaa unu ẹhu; woru unu gbushia. Iphe bu mbakeshi e-gude ke l'unu bu ndu ke yẹbe Jisosu kpoo unu ashi. ¹⁰ Teke ono; be igweligwe madzu a-ha ekwekwe, ẹphe kweru

kẹ Nchileke; gbakutaru iya azụ. Ẹphe e-deru ibe ẹphe ye; kpọo ibe ẹphe ashị. ¹¹ Igweligwe ndu, a-nọdu adzushi ẹjo-ire sụ l'ọo Nchileke; bẹ ẹphe ekfuchiru a-byakwa lẹ mgboko bya edusweshia igweligwe madzụ ụzo. ¹² Keshinu iphe dụ ẹji a-kwatakpo paa apaa teke ono; bẹ n-yemobu, igweligwe madzụ nweru l'ẹke ndu ọdo nọ e-jihu dẹ. ¹³ Obenu l'onye taru nshi jeye l'ikperazu; bẹ Nchileke a-dzofutakwa. ¹⁴ Ozi-oma; bẹ aa-raodu arara lẹ mgboko gbaa mgburumgburu tẹ iphe bụ mbakeshi nua ọkpobe okfu ono, bụ iya bụ lẹ Nchileke eku ẹphe t'ẹphe kwe tẹ ya buru eze ẹphe. Ọo ya bụ; e -meebe teke ono; mgboko agvụ.

Ejo akpamara

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ “Unu a-phụ ẹjo akpamara ọ-la-l'iyi ono, o kfulu okfu iya mbụ Dánẹlu, bụ onye nkfuchiru Nchileke ono; l'ẹke o vudo l'ẹke duru Nchileke nsọ. Tẹ nggube onye agụ ẹke ọwaa rịkwaa ọriri iphe ọ bụ t'o doo ngu ẹnya! ¹⁶ Teke unu phuleru iya phụ; tẹ ndu, nọ lẹ Judíya rebelekwaphu lashia l'ugvu. ¹⁷ Tẹ onye ọphu nọ l'ọkpoku; l'atuta ume be jekpokwaa ọbahu l'ulo lẹ ya eje ogwota iphe, nọ l'ulo iya. ¹⁸ T'onye ọphu nọ l'egu ba alahẹkwa azụ k'oje ọchita uwe iya. ¹⁹ Nshọo ndu ọphu dụ ime; mẹ ndu ọphu nwa angukwadu ẹra teke ono. ²⁰ Unu kfulu nụ Nchileke; t'o kwe t'ẹ b'ọ bụbua l'oge winta; tọo bụ mbọku ọtu-ume; bẹ unu a-gba ọso ono. ²¹ Ishi iya bụ lẹ k'ọphu Nchileke keru mgboko; byeye nta-a b'ẹ to nwedu eze iphe-ẹhuka ọphu a-dụ l'ọ bụ kẹ mbọku ono;

to nwekwanu ophu a-dụ ẹge ono ọdo. ²² Ndege Nnajiufu te gburu teke eze iphe-ẹhuka ono e-me mkpirikpi m'ẹ to nwekwa onye oo-mekochaa dzota. Obenu l'ọ gude okfu ẹhu ndu ophu ọ ọtawaru afota gbua teke ono mkpirikpi.

²³ “O -rua teke ono; o -nweru onye sụru unu: ‘Lekwa; l'ọ kwa Kuráyisutu ọbu ndọ-ọ;’ m'ọ kwanu: ‘Lenu; l'ọ kwa iya ndọphu nọ ọ ẹkaphu;’ unu be yekwaru iya ọnu. ²⁴ Iphe ọbu bụ ọ ndu a-nọdu adzụ-phe ẹjo-ire; sụ l'ẹphe bụ Kuráyisutu; mẹ l'ẹphe bụ ndu nkfuchiru Nchileke a-lufuta teke ono; bya emeshi eze iphe-ọphulenyia, dugbaa biribiri; ẹge ẹphe e-shi duswee ndiphe je akpaa ọ ndu ono, Nchileke ọtawaru ono; m'ọ -buru l'ee-meghe iya. ²⁵ Obenu ọ ya kfukotaakwaru iya unu l'ọ ha; tẹmanu yo mede; ²⁶ k'ọphu bụ; o -nweru ndu sụru unu: ‘Unu lekwa; l'ọ nọkwa l'echi-ẹgu;’ unu ba alufukwa alufu. ẹphe -sụ unu: ‘Unu lekwa; l'ọ nọkwa l'ime ime ọlo;’ unu be eyekwaru ẹphe ọnu. ²⁷ L'ọ kwa ẹge ono ebemu-igwe echije taa; shi l'uzo ẹnyanwu-ahata lojaa akpamigwe jeye l'uzo ẹnyanwu-ariba ono bụ ẹge Abubu-Ndiphe e-me mboku, ọo-bya.

²⁸ “O kwa ẹke odzu daburu; bẹ udele edzukobeje.”

Abyabya Abubu-Ndiphe
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ “Teke eze iphe-ẹhuka ono gvuleruphu; bẹ ẹnyanwu e-jikputakebe; ọnwa echibuhu echichi; mkpo-kpodo eshi l'igwe adashi. Iphemiphe

òbule, òkòta l'igwe; bẹ a-nmahu jijiji; lọ-sweshihu. ³⁰ Teke ono; bẹ aa-phụ iphe-òhubama Abụbu-Ndiphe l'akpamigwe. Teke ono; bẹ iphe bụ mba, ò lẹ mgboko mgburumburu a-ra ẹjọ ẹkwa; l'ẹke meji tọfuru ẹphe. Teke ono; bẹ ẹphe a-phụ Abụbu-Ndiphe; ẹke ọo-ò l'urukpu; shi l'igwe gude ike; mẹ biribiri; egbu oke nwiinwii abya. ³¹ Teke oke ụpyoku dalahaaru; bẹ ya e-zifu unwu ojozi-imigwe iya t'ẹphe jee l'ifu; jee l'azu; jee l'uzo ẹka-utara; jee l'uzo ẹka-ibyita lẹ mgboko gbaa mgburumburu jeye l'ẹke alị jeberu; igwe ejebe; je edutakota ndu nk'iya, ọ fọtaru."

Iphe oshi figu ezi

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² "Unu gude oshi figu mụta iphe. Ọobuje; ọ -lagee ẹkwo; teke ọ tushihuwaru; wata oru iru; unu amaru l'udzu-mini tųwaru l'ụkfu. ³³ Ẹge ono; bẹ ọwaa dụ: teke unu phuru, iphemiphe ọbule-a emeshi; unu amaru lẹ Abụbu-Ndiphe òkwa ntse; mbụ l'o gbe òduakwa l'ònu-uzo. ³⁴ Kamenu; tẹ ya karu unu: l'ògbo ọwaa, ò nta-a ta agvuebekwa jeye teke iphe ono l'ọ ha e-mekota. ³⁵ Igwe a-gvụ; alị agvụ; ọbu l'okfu, ya kfuru l'ọ ha te nwedu l'ò rebuhu ire."

?Bu mbọku ole b'ọ bu?

(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)

³⁶ "Mbọku ọbu; m'ọ bụ teke ọbu gẹdegede; te nwekwa onye maru iya nụ. Ẹ tọ dukpoduanu m'ọo unwu ojozi-imigwe, maru iya nụ; ọphu Nwatibe Nchileke yẹbedua ta amakwa iya phụ. Ọ bụlephu Nchileke, bụ Nna; bẹ maru nụ

nwẹnkinayi iya. ³⁷ Ọ bụ ẹge ọ dū l'ogbo Nówa teke ndiche phụ bụ ẹge ọo-dū teke Abụbu-Ndiphe a-bya. ³⁸ Teke ndiche ono; ẹmanu; bẹ eze utso ono bya agbaa; bẹ ẹphe shi nọdu l'eri; l'angu; aluphe nwanyi ekephe nwanyi; jeye mbọku, Nówa phẹ bahuru l'eze ụgbo, ọ kuru. ³⁹ Ndiphe ta makpọkwaanu iphe abya ẹphe adakfu jeye teke eze utso ono byaru bya erigbushikota ẹphe; tuko ẹphe kpota. Ọ bụ ẹge ono; bẹ ọo-dū teke Abụbu-Ndiphe a-bya. ⁴⁰ Unwoke labụ a-nọ l'egu; a bya adzuchata onye lanụ; haa onye ọphu. ⁴¹ Ụnwanyi labụ a-nọdu atsụ nri; a bya adzuchata onye lanụ; haa onye ọphu.

⁴² “Ọo ya bụ; unu chee nche; ẹge unu ta madu mbọku, Nnajiufu unu a-bya. ⁴³ Ọlobu: unu makwaruphu ọwaa: Ndege oke, bu l'ufu maru teke, iphura abya nk'ia l'enyashi; ọ gega amụkwarua ẹnya. M'ẹ tọ ge kwekwanu tẹ iphura tsufua ụlo iya; bata. ⁴⁴ Ọo ya bụ; tẹ unubedua l'onwunu kwabekwaphu ẹnya; lẹ Abụbu-Ndiphe a-byakwa teke unu ẹ-te eledu ẹnya iya.”

Nwozi, eegude ire iya ẹka
(Luk 12:41-48)

⁴⁵ “?Bụ onye bụ nwozi, eletaru amadu ẹnya l'ufu iya, bụ iya bụ onye koshiwaru lẹ ya gbaru kẹ t'e gude ire iya ẹka; buru onye kwaru ẹnya? Ọo ya bụ onye ono, nnajiufu iya doberu l'ufu iya t'ọonuje ndibe iya nri l'oruberu iya. ⁴⁶ Ọnu-oma bụ kẹ nwozi ono, bụ teke nnajiufu iya lateru; yọ phụ l'ọo iphe, o ziru iya; bẹ oome. ⁴⁷ Kamenu;

tẹ ya karu unu: nnajiufu iya ono e-wotakota ẹku iya l'ọ ha ye nwozi ono l'ẹka. ⁴⁸ Obenu ẹ teke ọ bu nwozi ẹjo ọkpoma; yọ rịa; sù: 'Haa! Nnajiufu iya anọkwa anọno alata;' ⁴⁹ wata otsukashi ndu ozi ibe iya ndu ọphu iphe; rilahaa ẹge dọ iya mma; tsolahaaru ndu ngunukaru mẹe l'angu mẹe; ⁵⁰ nnajiufu nwozi ono a-bya mbọku, ẹ too ledu ẹnya iya; mẹ teke ẹ tọ madu; ⁵¹ bya agwaa ya ọchi; guru iya ye ẹ ndu ọphu bu o-kfuru-iche-eme-iche phe. L'ẹke ono; bẹ madzọ a-nọdu raa ẹjo ẹkwa; taa iki reze."

25

Ẹtu k'unwu-mgbọko iri

¹ "Ọo ya bu ẹ teke Nchileke e-koshi ẹ ya bu eze; bẹ ọo-dulephu l'ọ bu iphe meru l'akọ ag-baragiji unwu-mgbọko iri, chitaru urọku ẹphe jeshia onye jeru ọlu nwanyi ọphungu ndzuta. ² Ụmadzu ise l'unwu-mgbọko ono bu ndu eswe; ụmadzu ise ọphu aburu ndu kwaru ẹnya. ³ Ndu onanu, bu ndu eswe ono gbeshiru chita urọku ẹphe nkinyi iya; ẹphe te gudehe manụ ọdo. ⁴ Obenu ẹ ndu onanu, kwaru ẹnya ono gbeshiru; woru manụ ye l'ekpemu gude k'iche; bya egudekwaphu urọku ẹphe. ⁵ Onye ono, alu nwanyi ọphungu ono anọlahaa anọno abyabya. A nọnyaa; mgbenya awata oro unwu-mgbọko ono jeye teke ẹphe kukotaru mgbenya.

⁶ "Echi-abali ekelephu ẹbo; a rashia: 'U-wii! Onye ono, jeru ọlu nwanyi ọphungu ono alade-o! Unu lufuta bya eje iya ndzuta-o!' ⁷ Tọ dọ iya bu; unwu-mgbọko ono awu-lihu; dokwazitsua

urọku ẹphe. ⁸ Ndu onanu, bu ndu eswe ono asu ndu ophu, kwaru ẹnya phu: 'Unu menuru nwa manu nk'unu yeru ẹphe; l'oku anyihuakwa l'urọku nk'ẹphe.' ⁹ Obenu le ndu onanu, kwaru ẹnya ono suru ẹphe: '?Teke e to dzuhekwanuru unu l'ẹphe eghe-e? Unu jekfubekwa ndu ere manu urọku; je akpata nk'unu.' ¹⁰ Ẹphe akwaa l'oje okpata manu; onye ono, alu nwanyi ophungu ono abya yele ndu ophu kwakoberu nu ayiru jeshia ome ẹswa-nwanyi ono l'enyashi ono. Ẹphe awubalephu l'ulo; e woru ibo guchia.

¹¹ "E meebe; unwu-mgboko ophu abya bya ekfulahaa: 'Onye ishi-i! Onye ishi-i; guhaaru ẹphe uzo!' ¹² Nwoke ono asu ẹphe: 'Kamenu; te ya karu unu: le ya ta makwa ndu, unu bu.' "

¹³ Jisosu asu: "Oo ya bu t'unu chekwaaphu nche; keshinu unu ta madu mboku obu; unu ta ma teke obu."

Ẹtu, ndu e yeru iphe l'eka
(Luk 19:11-27)

¹⁴ "Le teke Nchileke e-koshi le ya bu eze; be oodulephu l'o bu iphe meru l'ako nwoke, gbeshiru oje iphe odo; kua ndu ejeru iya ozi; bya eworu iphe iya l'o ha ye ẹphe l'eka: ¹⁵ onyenonu l'ege nwa ike nk'iya беру. Onye lanu b'o nuru ukporo ẹkpa-ego ise; onye ophu b'o nuru ukporo ẹkpa-ego labu; bya anu onye k'eto ukporo ẹkpa-ego lanu. Yo buru iya atugbu. ¹⁶ Onye onanu, a nuru ukporo ẹkpa-ego ise ono ewotawaphu okpoga nk'iya je agbalahaa ngho; rita uru ukporo ẹkpa-ego ise odo tukobe iya. ¹⁷ Ege ono kwaphu; be onye onanu, a nuru ukporo ẹkpa-ego labu

ono ritakwaruphu ụkporo ẹkpa-ego labu ọdo tukobe l'okpoga nk'iya. ¹⁸ Obenu l'onye onanu, a nuru ụkporo ẹkpa-ego lanu ono jeru je egvua ali; woru okpoga nnajiufu iya ono libe.

¹⁹ “Tọ du iya bu; a nọokwaru jeye; yo be ujiku lanu; nnajiufu ndu ono alata t'ephe l'iya gbazia okpoga ono. ²⁰ Onye onanu, a nuru ụkporo ẹkpa-ego ise ono alufuta; chiru ụkporo ẹkpa-ego ise ọdo tukobe iya; su nnajiufu iya ono: ‘Nnajiufu; okpoga, i nuru iya du ụkporo ẹkpa-ego ise; obu le nta-a b'ọ gbawaru mgburumburu.’

²¹ “Nnajiufu iya ono asu iya: ‘I meru ọhuma. I bu ọkpobe nwozi, koshiru l'i gbaru t'e gude ire ngu ẹka! Keshinu i koshiru l'i gbaru t'e gude ire ngu ẹka l'iphe, ẹ-ta hadu nshinu; be ya e-me ngu onye ishi l'iphe ha nshinu. Bya t'ehu tuko tsoo nggu le nnajiufu ngu ẹna!’

²² “Onye onanu, a nuru ụkporo ẹkpa-ego labu ono abya alufuta; su iya: ‘Nnajiufu; okpoga, i nuru iya du ụkporo ẹkpa-ego labu; obu le nta-a b'ọ gbawaru mgburumburu.’

²³ “Nnajiufu iya ono asu iya: ‘I meru iya ọhuma. I bu ọkpobe nwozi, koshiru l'i gbaru t'e gude ire ngu ẹka! Keshinu i koshiru l'i gbaru t'e gude ire ngu ẹka l'iphe ẹ-ta hadu nshinu; be ya e-me ngu onye ishi l'iphe, ha nshinu. Bya t'ehu tuko tsoo nggu le nnajiufu ngu ẹna!’

²⁴ “Onye onanu, a nuru ụkporo ẹkpa-ego lanu ono abya alufuta; bya asu iya: ‘Nnajiufu; ya maru l'i kfube buru ejo madzu: iikpataje iphe l'ẹke ẹ ti mebedu iphe; l'ejejekwaphu okpoko nebyi iphe l'ẹke ẹ-ta budu nggu gharu iya iphe.

²⁵ Ọo ya kparu iphe ya tsuhuru egvu je eworu okpoga ngu gvua alì libe iya. Ọ kwa t'ì nata iphe ngu.'

²⁶ "Nnajiufu iya ono asu iya: 'Ì phua nggube 'o-ga-le-mkpa-wa, ejo okpoma egbu egbugbu-wa. Ọ -buru l'ì maru le ya akpataje iphe l'ẹke ya te mebedu iphe; l'ejejekwaphu okpoko nebyi iphe ẹ-ta budu iya; be gharu iya nu; ²⁷ ?nanu ege e meru ti wotakpoonu okpoga iya je eyeru iya l'ulo-okpoga; k'ophu bu: ege-a, ya laru owaa; ya eje ewotakpoonu okpoga iya yele o-muru-nwa, tso iya nu?'

²⁸ " 'Ngwaa; unu nata onye mmanu ono okpoga ono; woru nu onye ophu nweru ukporo ekpa-ego iri phu. ²⁹ L'onye nweru nu; be a-nufua odo t'o nweru nwegharu iya eka. Onye ophu ẹ-te nwedu nu; be nwiya ophu o nweru enwenwe; be ee-gbe natafua ya nu. ³⁰ Ọ -buru nwoke owaa, bu 'o-ga-le-mkpa-wa; unu pata iya tua l'ekpuru-ochi ogbodufu, bu eke madzu a-nodu raa ejo eka; taa ikireze.'

Ikpe Ikperazu

³¹ "Teke Abubu-Ndiphe a-bya l'odu-biribiri nk'iya yele iphe bu unwu ojozi-imigwe l'ephe ha; be o-dugaru l'aba-eze iya, egbu nwɔnwii.

³² Teke ono; be iphe bu mbakeshi e-dzu iya l'ifu. Yo bya afo ephe afofo ege ono, onye eche aturu afoshije aturu le nebyi-eghu; dobe ephe iche iche ono. ³³ Ophu bu aturu; be oo-dobe l'uzo eka-utara iya; dobe nebyi-eghu l'uzo eka-ibyita.

³⁴ "Teke ono; be eze a-su ndu ophu no iya l'uzo eka-utara: 'Unu bya; unube ndu Nna iya

gõru õnu-õma nu. Unu bya bya enweru mgboko õphungu õphu Nchileke kwakõbehawaruru unu b'o kederu mgboko; ³⁵ ke l'egu guru iya; unu anu iya nri; mini agua ya; unu echebe iya mini; ya aburu mbyamumba; unu edubata iya nk'unu; ³⁶ ya eshi agba õtu; unu ewebe iya iphe; iphe eshi eme iya; unu abya iya ajiji; ya eshi nõdu l'ulo-mkpõro; unu abya iya agbaphe.'

³⁷ "Teke ono; be ndu ono, bu ndu doberu eka ndoo ono a-su iya: 'Nnajiufu; ?bunua teke ole; be ephe phuru ngu l'eke egu agu ngu; nu ngu nri obu; odudu buru teke mini agu ngu; ephe echebe ngu mini? ³⁸ Mbu; ?bunua teke ole; be ephe phuru ngu; nggu aburu mbyamumba; ephe edubata ngu le nk'ephe; odudu buru eke i gba õtu; ephe ewebe ngu iphe l'ukfu obu? ³⁹ ? Bunua teke ole; be ephe phuru ngu; iphe eme ngu; m'o bu nggu anõdu l'ulo-mkpõro; ephe abya ngu ajiji?'

⁴⁰ "Teke ono; be onye ono, dugaru l'aba-eze ono a-su ephe: 'Kamenu; te ya karu unu: iphe bu teke unu mejekpowaru iya onye lanu, enya iya katsua alala l'unwunna iya-a; be buakwa yebedua; be unu meru iya!'

⁴¹ "Teke ono; be õo-su ndu onanu, nõ iya l'uzo eka-ibyita ono: 'Unu gbeshi iya l'ifu; unube ndu Nchileke turu õnu. Unu je awuba l'oku ono, enwu gbururu jeye ono, bu iya bu eke Nchileke kwakõberu Obutuswe yele unwu-ojozi iya; ⁴² ke l'egu guru iya; unu ta nu iya nri; mini agua ya; unu te chebe iya mini; ⁴³ ya aburu mbyamumba; unu te edubata iya nk'unu; ya eshi agba õtu; unu te webe iya iphe; iphe eshi

eme iya; ya anọdu l'ụlo-mkpọro; unu ta bya iya ajji.'

⁴⁴ "Teke ono; be epe a-su: 'Nnajiufu; ?bu teke ole; be epe phujekpooru ngu eke egu agu ngu; odudu buru eke mini agu ngu; m'o bu eke i bu mbyamumbya; m'o bu eke i gba otu? ?Teke ole; be epe phujekpooru ngu l'eke iphe eme ngu; m'o bu eke i no l'ulo-mkporo; epe ta bya eyeru ngu eka?'

⁴⁵ "Teke ono; be oo-su epe: 'Iphe ya eme te ya karu unu bu: le keshinu unu e-te mebukpooru iya nu m'o bu onye lanu, enya iya katsua alala le ndu-wa; be unu e-te mekwaru iya eya.'

⁴⁶ "Oo ya bu l'ephe e-je l'eke epe a-nodu l'iphe-ehuka mkpurumkpuru gbururu jeye. Obenu le ndu ophu bu ndu, doberu eka ndoo e-je l'eke epe e-nweru ndzu mkpurumkpuru gbururu jeye."

26

Idzu ishi Jisosu

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Ya ndono; Jisosu ekfugetsulephu okfu ono; bya asu ndu etsoje uzo iya: ² "O kwa l'unu marua l'o phoduwaru-a abali ebo; k'eto; yo rua mbu mboku, Aji Esweta adubeje? O bu teke ono; be aa-kpuru Abubu-Ndiphe nu t'a kpopyabe l'oshi-osweru."

³ To du iya bu; ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu bu ogurennya mkpukpu abya edzukobe l'ogbodufu eze onye ishi ndu achijeru Nchileke eja, eeku Kayafasu. ⁴ Epe abya achia

idzu ege ephe e-shi gude Jisosu l'edomi; gbu. ⁵ Ephe asu: "L'e ɽo bukwa l'ime aji-wa; ephe -mee ya ege ono; be utsu a-dakwa."

*Aakwabe Jisosu ugu
le Bétani*

(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

⁶ Jisosu nolephu le Bétani l'ulo Sáyiṣonu, ehu-labu mejeru. ⁷ Eke ono b'o no gudekwadua nri l'eka; nwanyi lanu abyakfuta iya; paru nwa akpamu, ama ntumatu, manu senti jiru ejiji. Manu ono bu manu, vu oke aswa. Yo bya eworu manu senti ono wu Jisosu l'ishi. ⁸ Ndu etsoje uzo iya aphule iya phu; ehu eghulaha a ephe eghughu. Ephe asu: "?Bu nguṣu kparu iphe eemebyishi egiri manu owaa emebyishi? ⁹ M'a gage erekwa iya reta iya oke okpoga; wokpoorunu nu ndu ukpa."

¹⁰ Obenu le Jisosu maḗeru-a iphe ephe ekfu. Yo bya asu ephe: "?O meru imagha; be unu ekfuchi nwanyi-a nchi; le nwanyi, unu elee enya l'o meru iya iphe du mma. ¹¹ Ndu ukpa; be unu l'ephe ano mkpuruṣkpuru; obu le yebedua; be yeḗe unu ta anodu tekenteke. ¹² Iphe meru iphe o wuru iya manu-a kwa t'o shi nta-a kwakobeta iya; maḗe mboku, ee-li iya. ¹³ Kamenu; te ya karu unu: l'iphe bukpoko eke, a raru ozi-oma-wa le mgboko gbaa mgburumgburu; be aa-kojekwa ako iphe-a, nwanyi-a meru-wa gudeje nyata nwanyi-a."

*Judas achita le ya
e-deru Jisosu ye*

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Onye lanu l'ime umadzu iri l'ebo ono, etsoje uzo iya ono, eeku Júdasu Isukáryotu ejekfushia ndu ishi ndu ono, achijeru Nchileke eja ono; ¹⁵ je aji ephe: “?Bụ ngunu; be unu a-nu iya te ya deru iya ye unu l'eka?” Ephe akfua ya ukporo pongu le pongu iri. ¹⁶ Yo shi teke ono cholahaa uzo ege oo-shi deru Jisusu ye ephe l'eka.

Nri-enyashi Nnajiufu

(Mak 14:12-26; Luk 22:7-23; Jon 13:21-30)

¹⁷ Yo rua mboku k'odungu l'oge Aji Buredi, e te kodu ekoko; ndu etsoje uzo iya abyakfuta iya; bya aji iya: “?Bụ awe b'ọ du ngu t'ephe je akwakoberu ngu; t'i nodu ria nri Aji Esweta obu?”

¹⁸ Yọ sụ ephe: “Unu tugbua bahu le Jerúsalemu. O nweru nwoke lanu, unu e-jekfu. Unu sụ iya: ‘Le O-zi-iphe sụru l'oge iya ruakwaru eruru; l'ọ kwa le nke ngu gededede; be ya eme te yele ndu etsoje uzo iya nodu gbaa Aji Esweta obu.’ ”

¹⁹ Tọ du iya bu; ndu etsoje uzo iya emee ya ege ono, Jisusu kfuru ephe ono. Ephe anodu l'eke ono; kwakobelahaa ke Aji Esweta ono.

²⁰ Yo be l'urennyashi; Jisusu yele umadzu iri l'ebo ono, etsoje uzo iya ono eje adoru l'eri nri ono. ²¹ Ephe erinyalephu nri ono; Jisusu asu: “Kamenu; te ya karu unu: l'ọ kwa onye lanu l'ime unu e-deru iya ye.”

²² Yo rua ephe l'ehu; ephe ajilahaa ya l'ehu l'ehu; sụ: “Nnajiufu; ?bu yebedua? ?to yebedua?”

²³ Jisọsu asụ ẹphe: “Ọ bụ-a onye yẹle iya tsutaru buredi l’ochi lanụ-a bụ onye ọbu, e-deru iya ye ọbu. ²⁴ Abụbu-Ndiphe bụlekwa ege e deru iya l’ẹkwo okfu Nchileke; bẹ ọla. Ọlobu; nshọbukwaa onye ono, ee-shi l’ẹka iya deru Abụbu-Ndiphe ye l’ẹka ndu achọ ishi iya ono! Ọ ga akakwaru onye ono mma l’ẹ ta mụdua ya amụmu lẹ phuu.”

²⁵ Ya ndono; ọphu bụ Júdasu, bụ onye deru iya ye ọbu asụ: “Rábayi; ?bụ yẹbedua?”

Jisọsu asụ iya: “Ọ kwa nggu b’o shi l’ọnu.”

²⁶ Ẹphe egudekwadua nri ono l’eri; Jisọsu ewota buredi; kele Nchileke ekele; washia ya; woru iya nụ ndu ono, etsoje ụzo iya ono; sụ ẹphe: “Unu nata; taa; ọwaa bụ ugwehu iya.”

²⁷ Yo wotakwaphu okoro, mee nọ; kelebebe Nchileke ekele; woru iya nụ ẹphe; sụ: ²⁸ “Unu ngụ ya l’unu ha; ọwaa bụ mee yẹbe Jisọsu; mbụ mee, e gude okfu ẹhu igweligwe madzụ lọkaa; k’ọphu Nchileke a-guru ẹphe nvu l’iphe dụ ẹji, ẹphe meshiru. Nchileke gude mee ya ono eme t’ogba-ndzụ, shi iya l’ẹka vuru ire. ²⁹ Tẹ ya karu unu: Ya ta angụhekwa mee, shi l’akpuru vayinu ọdo jeye mbọku ono, unu l’iya a-ngụ kẹ ọphungu l’ẹke ono, Nna iya bụ eze ono.”

³⁰ Ẹphe agutsulephu egvu, ẹphe gude aja Nchileke ajaja; tughua jeshia Ugvu Olivu.

Jisọsu ekfu lẹ Pyita a-gbado iya

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jọn 13:36-38)

³¹ Jisọsu asụ ẹphe: “Unu l’unu ha a-paru iya haa gbakashihu l’enyashi-wa l’okfu ẹhu iya; bụ iya bụ ege e deru iya l’ẹkwo okfu Nchileke; sụ:

'Lẹ Nchileke sùru lẹ ya e-chigbu onye eche aturu; ikpo aturu ono agbakashihu.' ³² Obenu lẹ teke e metsuaru tẹ ya shi l'onwu teta ndu; be ya e-vuru unu ọzo jeshia Gálili."

³³ Pyita asu iya: "Ọ -bukpooru lẹ ndu ophu e-gude okfu ẹhu ngu paru ngu haa gbakashihu; yebedua ta ahakwa ngu."

³⁴ Jisusu asu iya: "Kamenu; tẹ ya karu ngu: l'enyashi-wa; temanu oke-oku araa bi kfuakwaru ugbo ẹto l'ẹ ti madu iya."

³⁵ Pyita asu iya: "M'o -ruhuru a su lẹ nggu l'iya nwuhufutaje anwuhu; ẹ to nwekwa lẹ ya ekfua lẹ ya ta madu ngu." Ndu ophunanu, bu ndu etsoje ọzo iya phu l'ephe ha etsotakwaphu ẹge ono, Pyita kfuuru ono kfu.

Jisusu ekfu anu Nchileke lẹ Getusémeni

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ E meebe; Jisusu yele ndu etsoje ọzo iya ejeshia ẹke eekuje Getusémeni. Ephe erutsulephu ẹke ono; yo su ndu ono, etsoje ọzo iya ono: "Unu dugaru l'ẹke-a tẹ ya kpribe nwanshi je ekfuru nu Nchileke." ³⁷ Yo duta Pyita; duta unwu Zébedi ephe ẹbo tugbua. Aphu eji iya obu; yo tsulaha egvu. ³⁸ Yo bya asu ephe: "Ha! Egbe iya owaa: meji akfulekwa iya phu nkfu; l'ese iya agbabuhu. Unu ndu l'ẹke-a t'unu l'iya chee nche."

³⁹ Yo kpribelephu nwanshi; tua onwiya; daa; kpube ifu l'ali; wata okfu anu Nchileke wo: "Nna mu; o -buru l'ii-meghenu iya-a; manuru ẹge ii-me pafu okoro iphe-ehuka-wa tẹ ya ba angu iya."

Ọlobu; t'ẹ b'ọ bukwa iphe, nọ iya l'uche l'e-me; ọ kwa ọphu bu uche nke ngu e-me.”

⁴⁰ Yọ latashia azu byakfutashia ndu ono, etsoje ọzo iya ono; rua; ẹphe ekuwa mgbenya. Yọ su Pyita: “?Unu ta adukpoduanu ike t'unu l'iya muru ẹnya; chefua nche ugbo lanu; mbukponu m'ọ bu awa lanu? ⁴¹ Unu chee nche; kfuru nu Nchileke; te Sétanu ba adata unu. Obu madzu; be ọonodujekpokwaa evushi evuvu ike. Obenu le madzu l'onwiya ta adujedu ike.”

⁴² Yọ lufu jeshia okfuru nu Nchileke ke ugbo ẹbo ya; su: “Nna mu; ọ -buru l'ẹ to nwehedu ẹge ii-shi nafu iya okoro iphe-ẹhuka-wa; gba-halephu le ya ngufutaje iya b'ọ dukwaa mma; ọ kwa ọphu bu uche-obu ngu e-me.” ⁴³ Yọ bya bya aphukwaaphu ẹphe ọdo; ẹphe ekukwaphu mgbenya; kele mgbenya erotsua ẹphe.

⁴⁴ Jisosu apakwaruphu ẹphe haa; tugbua ọdo; bya eje ekfuru nu Nchileke k'ugbo ẹto; kfukwaa-phu iphe o kfuhawaru. ⁴⁵ Yọ lata azu byakfutashia ndu ono, etsoje ọzo iya ono bya asu ẹphe: “?Unu ekukwadu-a mgbenya; l'atuta ume? O ruakwaru! Abubu-Ndiphe; be aabyaakwa oderu ye ndu eme iphe du eji l'eka. ⁴⁶ Unu gbeshi t'ẹphe je. Unu lekwaa; l'onye e-deru iya ye; be tukwaru l'ukfu.”

Aakputa Jisosu

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴⁷ Ya ndono; Jisosu egudekwadua ẹge ono l'ekfu; Judasu, bu onye lanu l'umadzu iri l'ẹbo ono abyawaphu yele igweligwe madzu ayiru. Ẹphe apagbaaru mma; me mgboro. Ndu ziru

ẹphe bụ ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu bụ ọgurennya ndu Ju. ⁴⁸ Onye ono, deru iya ye ono, bụ iya bụ Júdasu ekfuhawaru ẹphe iphe, ya e-me t'ẹphe gude maru onye ọphu ọbu; sù ẹphe: “L'ọo onye onanu, ya e-je amịchata ishi-uga gude kele iya ekele ono; bę bụ iya nù; t'ẹphe kpụta iya.”

⁴⁹ Júdasu ejetalephu phaaa byakfutashia Jisọsu; bya asù iya: “O-zi-iphe; ? ẹdupho!” Yọ bya amịchata iya ishi-uga.

⁵⁰ Jisọsu asù iya: “Ọnya mu; jeru je emee iphe, ị byaru ememe!”

Ẹphe azugudewaphu Jisọsu; kpụta iya. ⁵¹ Onye lanù lę ndu ẹphe lę Jisọsu yị amịa mma iya swangu; gbuwa ya nwozi eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; kwata iya nchị. ⁵² Jisọsu asù iya: “Mịru mma ngu yepu azù l'ọbo; l'iphe bụ onye bụ o-gbu-mma e-shi lę mma laa. ⁵³ ?Ị riru lę ya ta asù-ghedu Nna iya t'ọ dzọo ya; mbụ yo ye ụnukurunu ụnwu ojozi-imigwe ẹgwegwa nta-a? ⁵⁴ Ọlobu; ya -mekwanua ẹge ono; ?nanụkwanu ẹge ee-shi t'ọ ree mbụ iphe, e deru l'ẹkwo okfu Nchileke: l'iphe-wa eme nù-a mefutaje?”

⁵⁵ Ya ndono; Jisọsu abya asù ikpoto ndu ono, byaru iya akpụta ono: “?Unu chigbaa mma; mę mgboro abya iya egude; ?ya bụ onye ana nfu. Mbọku-mbọku; bę yę l'unu anọduje l'eze-ulo Nchileke; ya ezi unu iphe; unu te gudebua ya. ⁵⁶ Obenu l'iphe ọwaa l'ọ ha mewaru; k'ọphu iphe ndu nkfuchiru Nchileke deru l'ẹkwo okfu Nchileke e-mefutakota ẹge ẹphe kfuru iya.”

Ndu etsoje ọ̀zo iya l'ẹ̀phe ha aparu iya haa; g̀bakashihu.

Jisosu nọ l'ifu ndu ogbo ikpe

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jọn 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Ndu ono, byaru ọ̀tuta Jisosu ono eduru iya jeshia ọ̀lo Káyafasu, bụ eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹ́ja. Ẹ́ke ono; bẹ́ ndu ezije ekemu; mẹ́ ndu bụ ọ̀gurennya gbe dzukohawanu.

⁵⁸ Pyita eshi etso iya ote-ẹ́nya ote-ẹ́nya jeye l'ogbodufu eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹ́ja ono. Pyita abya abahụ; je adugaru l'ẹ́ke ndu nche dugaru; woru ẹ́nya ye tẹ́ ya phuedukwa ishi iya. ⁵⁹ Ndu ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹ́ja ono; mẹ́ ndu ogbo ikpe ono l'ẹ̀phe ha acholaha iphe, ẹ̀phe a-sụ lẹ́ Jisosu meru; ẹ́ge ee-shi t'e kpee ya nkfugbu. ⁶⁰ To nwe iphe ẹ̀phe phuru, bụ iphe o meru; e gudekwaru l'ẹ̀phe dụ l'igwe gbaa ya ẹ́jo ekebe. A nonyaa; ọ́madzu labụ alufuta; ⁶¹ bya asụ: “?Tọ́ dụ iphe-a sụru lẹ́ ya a-dụ ike mebyia eze-ọ̀lo Nchileke; gude abalị ẹ̀to kpukwazi iya.”

⁶² Eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹ́ja ono egbeshi bya asụ iya: “?To nwedu ọ́nu, iyeru ndu-wa l'ekebe-wa, ẹ̀phe agbagbaa ngu ẹ́ge-a.”

⁶³ Yọ́ nọ́du nggujungguji; to nwe iphe, o kfuru iya. Eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹ́ja ono asụ iya: “Kfukwaa malẹ́ Nchileke ọ́phu nọ́ ndzụ: ?Bụ́ nggu bụ́ Kuráýisutu ọ́bu; mbụ́ Onye Ndzọ́ta ono, Nchileke kweru ọ́kwa iya ono? ?Bụ́ nggu bụ́ Nwatibe Nchileke ọ́bu tọ́?”

⁶⁴ Jisòsu asù iya: “Ò kwa nggu b'o shi ònu. Obenu lẹ shita ntanu; bẹ unu a-phụ yẹbe Abubu-Ndiphe l'ẹke ya dugaru l'ẹka-utara onye bụ iya bụ Okaribe-Kakota-Ike, bụ Nchileke; phua ẹge ọo-nọ l'urukpu shi l'igwe abya.”

⁶⁵ Eze onye ishi ono eworu uwe kẹ yẹbe eze onye ishi ziaa; sù ẹphe: “O kfurushia ẹpha Nchileke-o! ?Bukpohunua egbe ekebe ngunu; bẹ ẹphe achokwadu odo? Nta-a; bẹ unu nwaru-a ẹke ookfurushi ẹpha Nchileke. ⁶⁶ ?Ngunu; bẹ unu chitaru?”

Ẹphe atuko wua olu nanu; l'iphe gbaru iya nu bu t'ọ nwuhu.

⁶⁷ Ndu awatawa iya phụ ọvu onu-mini l'ifu; l'echi iya iphe. Ndu odo l'echi iya ẹka l'ishi-nchi;* ⁶⁸ sù iya: “Nggube ọphu suru l'ì bụ Kuráiyisutu; kónua onye chiru ngu iphe.”

Pyita ago lẹ ya ta madu Jisòsu

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jọn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pyita anodukwadia l'ogbodufu l'ẹke ono; nwamgboko, yele madzu bu ebubu abya ejekfuta iya; bya asù iya: “M'i tsokwa lẹ ndu ẹphe lẹ nwoke Gálili ono; mbụ Jisòsu shi ayije.”

⁷⁰ Pyita atua ẹgo l'ifu edzudzu ọha ono; sù iya: “Lẹ ya ta makwa iphe iikfu.” ⁷¹ Pyita atugbua jeshia ọzo onu nggamgbo. Nwamgboko odo, yele madzu bukwaphu ebubu aphua ya l'ẹke ono; kfulahaaru ndu, vudo l'ẹke ono: “L'onye ọwaa shikwa etso Jisòsu ọphu Názaretu.”

* **26:67** 26:67 Azá 50:6; Mak 14:65.

⁷² Pyita atúkwaá phụ ẹ̀go ọ̀do; ria angụ: “Ya -makpọ̀kwaaru nwoke ọ̀waa!”

⁷³ A nọnyaa nwanshị; ndu, vudotsua l'ẹ̀ke ono abya asụ Pyita: “Ba tushi ẹ̀go; l'ị yìchachaa ya phụ; l'olu-okfu ngu gbawaru ngu ama.”

⁷⁴ Pyita awata oburu onwiya ọ̀nu; ria angụ; sụ: “Ya -makpọ̀kwaaru nwoke-wa, unu ekfu okfu iya-a tẹ Nchileke nùkwaa ya aphụ.”

E ji ekfu-a; oke-ọ̀ku ewowaruphu ọ̀ra raa.

⁷⁵ Pyita anyatawaphu iphe, Jisọsu kfuhawaru iya; lẹ: “Tẹmanu oke-ọ̀ku araa ọ̀ra; bẹ oo-kfu ugbo ẹ̀to l'ẹ tọ madu iya.” Pyita egbeshi; lufushia etezi je anọdu rashia ẹ̀kwa ike.

27

Jisọsu nọ l'ifu Páyileti

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jọn 18:28-32)

¹ Yo belephu l'ọ̀nma-ẹ̀wa utsu echile iya; ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹ̀ja l'ẹ̀phe ha; mẹ ndu bụ ọ̀gurennya ọ̀gbo ikpe achia idzu t'ẹ̀phe gbua Jisọsu. ² Ẹ̀phe ekee Jisọsu; duta iya jekfushia Páyileti, bụ gọvano ẹ̀phe.

Anwuhu Júdasu

(Ndu 1:18-19)

³ Júdasu, bụ iya bụ onye ono, deru iya ye ono aphulephu l'e kperu Jisọsu nkfugbu; talahaa onwiya ọ̀ta. Yọ chita ọ̀kporo pọ̀ngu lẹ pọ̀ngu iri ono chiphushiaru ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹ̀ja; mẹ ndu bụ ọ̀gurennya ono azụ; ⁴ sụ ẹ̀phe: “Lẹ ya mewaru ẹ̀jo iphe; okfu lẹ ya deru onye ẹ̀-te nwedu ẹ̀jo iphe, o meru ye t'e gbua.”

Èphe asụ iya: “?Bụ onye akpa ngu ishi iya ono? Tọ bụdu t’i jewaru je amaru ẹge ii-me iya.”

⁵ Júdasu achịta okpoga ono ghaa l’ime eze-ulo Nchileke; mee swii; tughua je eworu onwiya swi-ghua.

⁶ Obenu le ndu ishi ndu ono, achijeru Nchileke eja ono chitaru okpoga ono; su: “Okpoga-wa bukwa aswa mee ishi madzu. È te eyekwa iya l’ẹke eeyeje okpoga eze-ulo Nchileke.” ⁷ Tọ dọ iya bụ; ẹphe achia idzu; wota okpoga ono je azua onye o-kpu-ite ali; woru ali ono mee ẹke ẹphe e-lije ndu mbyamumbya. ⁸ Oo ya kparu iphe a guberu ali ono “Egu-mee” tsube mboku ono byeyekwaa nta-a.

⁹ Oo ya bụ l’o ree mbu iphe Jeremaya, bụ onye nkfuchiru Nchileke kfuru wo: “L’ẹphe chitaru ukporo pongu le pongu iri ono, bụ iya bụ aswa, ndu Izurelu haru kweta l’ẹphe a-kfu l’ishi iya ono; ¹⁰ gude zua onye o-kpu-ite ali, bụ iya bụ ẹge Nnajiufu kfuru iya ẹya.”

Páyileti aji Jisosu aji

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

¹¹ Jisosu evudo l’ifu govano; govano aji iya: “? Bụ nggu bụ eze ndu Ju?”

Jisosu asụ iya: “O kwa nggu b’o shi onu.”

¹² Ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu bụ ogurennya asụ l’o meru igweligwe iphe dọ eji. Jisosu te kfu okfu yeru ẹphe.

¹³ Ya ndono; Páyileti asụ iya: “? Tị ndu igweligwe iphe dọ eji, ẹphe ekfu l’i meshiru?”

¹⁴ Jisosu anọ-kirishia nggujunguji; to yeru iya m’oọ onu lanu. Yọ kwata ji govano ẹnya.

*Eekpe Jisosu nkfugbu**(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jón 18:39—19:16)*

¹⁵ Iphe bụ Aji Esweta, sweru esweswe; bẹ gòvano atufujeru ndu ono onye mkpọro ophu ephe sụru t'ọ tufuru ephe; t'ọ laa. ¹⁶ Teke ono b'ọ nweru nwoke lanụ, a maru amaru, eeku Barábasu, a tūru mkpọro. ¹⁷ Tọ dū iya bụ; ndu ono edzukobelevhu l'ekalanu; Páyileti aji ephe: “?Bụ onye ole b'ọ dū unu tẹ ya haaru unu t'ọ laa? ?Bụ Barábasu; tọ bụ Jisosu ophu eeku Kuráiyisutu?” ¹⁸ Eke ọ maru l'ọ bụ enyafurukfuru; bẹ kparu iphe ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja dufutaru iya Jisosu.

¹⁹ Páyileti adugakwaduru-a l'ulo-ikpe ono; nyee ya eziwaphu nzi t'a bya asụ iya: “T'ọ pakwaru nwoke ono, bụ onye doberu eka ndoo ono paru haa; lẹ ya rọkwaru nrọ l'enyashi jee iphe-ọku l'okfu eka iya.”

²⁰ Ndu ishi ndu ono, achijeru Nchileke eja ono; mẹ ndu bụ ogurennya ono akpatsua ikpoto ndu ono; sụ t'ephe kebekpelevhu l'ọ bụ t'e gbua Jisosu; hachiaru ephe Barábasu. ²¹ Gòvano aji ephe ọdo; sụ: “?Bụ onye ole l'umadzu ebo-wa; bẹ ya a-haru unu t'ọ la?”

Ephe arashia; sụ: “Barábasu!”

²² Páyileti asụ ephe: “?Bụkwanu ngunu; bẹ ya e-me Jisosu ophu eeku Kuráiyisutu?”

Ephe atuko wukoo onu nanu l'ephe ha; sụ: “T'a kpopyabe iya l'oshi-osweru!”

²³ Páyileti aji ephe: “?Kẹ ngunu? ?Bụ egbe ejo iphe ngunu b'ọ meru?”

Ephe akakpọo ya ru orashi ike; sụ: “T'a kpopyabe iya l'oshi-osweru!”

24 Tọ dú iya bú; Páyileti anọnyaa; bya amaru l'ẹ to nwedu iphe ya ekfuta iya; gbahaa nù l'utsu gbe ese adada; yo kuta mini; kwọo onwiya ẹka l'ifu mkporo-ọha ono; sù: “L'ẹka iya ta dukwa l'ọchi nwoke-wa. Unu maakwaruru ẹge unu e-me iya l'onwunu.”

25 Ndu ono atuko zua l'ẹphe ha; sù: “T'ọchi iya tukoruru ẹphe l'ishi; mẹ l'ishi unwu ẹphe!”

26 Páyileti abya ahaaru ẹphe Barábasu t'ọ laa; bya asù t'e chia Jisọsu ẹchachi. E chiebe iya ẹchachi; yo duta iya nù t'e je akpọpyabewa iya rù l'oshi-osweru.

*Ndu soja aja Jisọsu ewena
(Mak 15:16-20; Jọn 19:2-3)*

27 Ndu soja gọvano ono eduru Jisọsu jeshia l'eze-ogbodufu gọvano. Yọ bya ekukobe ndu ọgbo soja ono l'ẹphe ha. 28 Ẹphe eyefu Jisọsu uwe iya; bya achita kpowula-kpowula uwe uswe yee ya; 29 woru okpu-eze, ẹphe kparu l'ogvu kpube iya. Ẹphe abya eworu mgboro deẹ ya l'ẹka-utara; bya ebyishi iya ikpere l'ifu; aja iya ewena; asuje: “Ndzụ ngu ndzụ ogologo; Eze ndu Ju.” 30 Ẹphe avua ya ọnu-mini; wota mgboro ono chia ya l'ishi nchipyabe. 31 Ẹphe ajaẹbetsua ya ewena; lafù iya kpowula-kpowula uwe ono teke ono; woru uwe nk'ia yee ya; be ẹphe dufuderu iya t'ẹphe kpọpyabe iya l'oshi-osweru.

*Aakpọpyabe Jisọsu
l'oshi-osweru*

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jọn 19:17-27)

32 Ẹphe awufutadelephu; phua nwoke lanu, bú onye Sayirini, ẹpha iya bú Sáyimonu. Ẹphe

eyebuta iya t'o vuta oshi-osweru Jisosu. ³³ Ẹphe abyarutalephu ẹke, eekuje Gọlugóta, bụ iya bụ “Okpokoro Ishi”; ³⁴ bya eworu mēe, a gwakọberu ọgvu, atso ile nụ Jisosu t'ọ ngwa. Jisosu abya ede iya ọnu; jika iya angungu.

³⁵ Ẹphe akpopyabe iya l'oshi-osweru; bya eworu ẹnwa tua gude kee uwe iya.* ³⁶ Ẹphe adugaru anodu l'ẹke ono eche iya nche. ³⁷ Iphe ono, ẹphe sụru l'o meru ono b'e deru kfube l'oshi-osweru ono. Iphe e deru bụ: “Ọwaa bụ Jisosu; Eze ndu Ju.” ³⁸ Ẹphe kpopyabekwaruphu ndu iphura labụ l'ẹke ono: onye lanụ nọ Jisosu l'ẹka-utara; onye ọphu anodu iya l'ẹka-ibyita.

³⁹ Ndu, eswe l'ẹke ono ekfubyishi iya; l'azuru iya ukwe; l'atụ l'ishi l'ishi; ⁴⁰ ekfushi; sụ: “Nggube ọphu sụru l'ii-mebyishi eze-ulo Nchileke; gude abali ẹto kpukwazi iya; dzonua onwongu. Ọ -buruphu nggu bụ Nwatibe Nchileke; shinu l'oshi-osweru ono nyifuta.”

⁴¹ Ẹge ono b'ọ dukwaphu ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; ndu ezije ekemu; mē ndu bụ ọgurennya: ẹphe atuko aja iya ewena; asuje: ⁴² “Nta-a b'ọ dzoru ndu ọdo; tọ dụ ike dzoo onwiya. Ọ -buru l'ọ bụ eze ndu Ízurelu; t'ọ nyifutano l'oshi-osweru ono. Ọo ya bụ; ẹphe ekweta l'ọo ya bụ Kuráýisutu ọbu. ⁴³ Mgbe ọ sụru l'ọ bụ Nchileke; bẹ ya ma. Ngwanu; tẹ Nchileke ọbu dzonua ya nta-a; m'ọ -buru l'ọ dụ Nchileke mma ẹge ọ sụru l'ọo ya bụ Nwatibe Nchileke.”

---

* 27:35 27:35 Egvu 22:18.

44 Ndu iphura labu ono, a kpopyaberu ephe l'iya l'oshi-osweru ono ekfubyishikwa iya phu ege ono.

Anwuhu Jisosu

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

45 Enyanwu egvuleruphu l'echi-ishi; nchi aburu pyiritikingu; jihu. Ekemeke obule agbakota tsubalangu jeye l'oke-eswe urenyashi.

46 Yo be l'oke-eswe urenyashi ono; Jisosu echishia mkpu ike; su: "Elayi! Elayi! ?Lema sabakitani?" bu iya bu: "Nchileke iya! Nchileke iya! Ngunu meru iphe i paru iya haa nkinyi iya?"

47 Ndu haru vudotsua l'eke ono anua ya; su: "M'o gbe eku Elayija." 48 Onye lanu agbafuta; wota egwo-ncha tsee le mee, shihuru uka; woru iya tsebe le nwoshi, du ogologo; nu iya t'o ngua.†

49 Ndu ophunanu asu: "Unu ngabe t'ephe maru: ?bu Elayija, bu onye nkfuchiru Nchileke a-bya adzo ya?"

50 Jisosu echishia mkpu ike odo; tubua ume.

51 Ya ndono; ekwa, eegechitaje onu-uzo ime ulo obu, bu iya bu enya eze-ulo Nchileke; eshilephu l'uzo eli iya lalaphu tarara; lajahulephu ebo jeye l'uzo ali iya. Ali anmahu jijiji; oke mkpuma awashihutsua; 52 iphe bu ili eghekotaru onu; igweligwe ndu ke Nchileke, bu ndu, shi nwuhuhawa anwuhu eshi l'onwu tetatsua nodu ndzu. 53 Ephe eshi l'ime ili ono lufuta; le Jisosu shitsua l'onwu teta nodu ndzu ono; tugbua jeshia Jerusalemu. A du l'igwe phu ephe.

† 27:48 27:48 Egvu 69:21; Mak 15:36; Luk 23:36; Jon 19:28-29.

⁵⁴ Onye ishi soja; mę ndu soja iya ono, ęphe l'iya nọ l'eche Jisọsu nche ono aphua ęke ali anma jijiji; męwaru iphe meru nu; meji agbabuhu ęphe; ęphe asu: “Nwoke-wa bukwapu Nwatibe Nchileke l'oswiya!”

⁵⁵ O nweru igweligwe unwanyi, vudotsua otenya; l'ele t'ęphe maru iphe eme nu. Unwanyi ono bu ndu, shi le Gálili tsoru Jisọsu; l'eyeru iya ęka. ⁵⁶ Méri ke Mágudala yikwa l'unwanyi ono. Méri ophu muru Jémusu; mua Jósefu ayikwaru iya phu. Onye odo bu nne unwu Zébedi: ęphe ębo.

Eli Jisọsu

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jọn 19:38-42)

⁵⁷ Yo be l'uřennyashi; onye oke amadu, shi Arimatíya abyatashia. Ępha iya bu Jósefu. O bu onye lanu le ndu etsoje uzo Jisọsu. ⁵⁸ Yo jekfushia Páyileti; je arọ ya t'o kwe te ya pata odzu Jisọsu je elia. Tọ du iya bu; Páyileti asu t'a pee ya ęya. ⁵⁹ Jósefu apatsuta odzu ono; gude ękwa ocha, inyi ę-ta nọdu kwaa ya ęge aakwaje odzu; ⁶⁰ bya eje enyobe iya l'ili ke yebe Jósefu, o turu k'ophungu l'ogba mkpuma. Yo swita eze mkpuma bechia onu iya; tugbua lashia. ⁶¹ Méri ke Mágudala; mę Méri ophunanu nokwapu l'ęke ono; ęphe adugaru anodu cheeru ili ono ifu.

Eeche ili ono nche

⁶² Yo be echile iya, bu iya bu mboku otume; ndu ishi ndu achijeru Nchileke ęja; mę ndu Fárisii abya edzua l'ifu Páyileti; ⁶³ su iya: “Nnaji-ufu; mę ęphe nyatakwaru l'o nweru teke nwoke

ono, dzugburu onwiya l'ejo-ire ono sùjeru teke ọ nọ; ẹ: 'A -nọ abali ẹbo gaa ẹ ke ẹto; bẹ ya e-shi l'onwu teta nọdu ndzu ọdo.' ⁶⁴ Zinua t'e cheje ili ono ọgbodo echeche jeye l'abali k'ẹto ono; e menyaa; ndu etsoje ọzo iya egbeshi je ezihaa odzu iya; kfulahakwaa l'o shi-wa l'onwu teta nọdu ndzu. T'ejo-ire ke ikperazu ba kanu k'ivuzo."

⁶⁵ Páyileti asu ẹphe: "Ọ kwa l'unu nweru ndu soja, echeje nche? Unu tugbunua je atuchikpoo ya ẹge ike beru unu."

⁶⁶ Ya ndono; ẹphe atugbua je eworu iphe kpuchishikpoo onu ili ono ọhuma; mee ya iphe-ọhubama; woru ndu nche ye iya. A wata iya oche nche.

28

Jisosu shi l'onwu eteta

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ Mbọku ọtu-ume esweebelephu; l'oswi ngguge-ngguge utsu mbọku Sonde; Méri ke Mágudala; me Méri ọphunanu atugbua jeshia l'ili ono. ² E ji ekfu-a; ali awatawaphu ọnma oke jijiji; ke l'o nweru ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiufu, shi l'imigwe phezita; bya eswifu eze mkpuma ono; metsua nọ-kirishia l'eli iya. ³ Ugbugba iya achalephu l'ọ bu ebemu-igwe; uwe iya achalephu l'ọ bu eberugo. ⁴ Ndu nche ono atshu egvu; nmahu kpakpakpa; dabutsuwarua l'ọ bu ndu nwuhuru anwuhu.

⁵ Ojozi-imigwe ono asu unwanyi ono: "Unubedua; unu ba tsushi egvu. Ya makwaru-a l'ọo Jisosu ọphu a kpopyaberu l'oshi-osweru; bẹ unu

achọ. ⁶ Ẹ tọ nọhekwa l'ẹke-a. O tetaakwaru ẹge ono, o kfuhawaru unu ono. Unu bya aphụ ẹke o shi daburu. ⁷ Unu tųgbulekwaphu nta-a je ekfuru ndu etsoje ọzo iya l'o shiakwa l'onwu teta nọdu ndzụ. O vuakwa unu ọzo eje Gálili. Ọ bụ l'ẹke ono; bẹ unu a-phụ iya. Ọ kwa iphe ya byaru unu ezizi ndono.”

⁸ Ẹphe egude ọtsu-egvu; mẹ ẹhu-ọtso-ẹna vuta ọso; jeshiaru iya ọkoru ndu etsoje ọzo Jisọsu.

⁹ A bya ele ẹnya; Jisọsu abyakfutashia unwanyi ono; bya ekele ẹphe: “Unu etehu-o!” Ẹphe agbakfube iya; bya adaa l'alị; gudeg-baa ya ẹka l'ọkpa ẹphe ẹbo; baaru iya ẹja. ¹⁰ Jisọsu asụ ẹphe: “Unu ba atsụkwa egvu. Unu tųgbulekwaphu je ekfuru unwunna iya t'ẹphe jeekwaru Gálili; l'ọ kwa ẹke ono; bẹ ẹphe a-phụ iya.”

Iphe ndu nche ekfu

¹¹ Unwanyi ono atųgbua; nọdukwadua l'esu-uzo; ndu soja ono, eche nche ono aharu jeshikebe l'ime obodo; je akọoru ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja iphemiphe ọbule ono, meru nụ ono. ¹² Ndu ishi ono; mẹ ndu bụ ọgurennya edzukobelephe; chĩa idzu; woru ok-poga, ha nshinu nụ ndu soja ono nggalazu; ¹³ sụ ẹphe: “Unu sụje lẹ ndu etsoje ọzo iya pyabataru teke unu eku mgbenya l'enyashi; bya ezita odzu iya. ¹⁴ A -makwarama; o -rua gọvano lẹ nchị; unu be yekwa ọnu; ẹphe e-kfurua nụ iya; haaru unu enge t'ẹ b'ọ nwe iphe e-me unu.” ¹⁵ Ya ndono; ẹphe achĩa okpoga ono; mee ẹge e kfuru

ẹphe. Yọ bọru iya bọ l'ẹphe ekfua ẹge ono; akọ ono edzuru ndu Ju; mbọ byeyekwaa ntanu-a.

*Jisọsu ekoshi onwiya
ndu etsoje iya nu*

*(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jọn 20:19-23;
Ndu 1:6-8)*

¹⁶ Tọ dọ iya bọ; ndu ono, etsoje ọzo iya ono: ẹphe ọmadzu iri 'ẹ nanu; atugbua jeshia Gálili; l'ugvu ono, Jisọsu tọhawaru ẹphe ọnu iya ono.

¹⁷ Ẹphe aphulephu Jisọsu; bya abaaru iya ẹja; e gudekwaru l'o nweru ndu obu haru agba ẹbo wo: ?a maru bọ ya? ¹⁸ Jisọsu abyakfuta ẹphe; bya asu ẹphe: "Lẹ Nchileke mewaru tẹ iphe bọ ike, nọ l'igwe; mẹ lẹ mgboko; nọdu iya l'ẹka. ¹⁹ Ọo ya bọ; unu jee l'iphe bọ mbakeshi; je emee ẹphe t'ẹphe bọru ndu etso ọzo iya. Unu gude ẹpha kẹ Nna; mẹ kẹ Nwa; mẹ kẹ Ume-dọ-Nsọ mee ẹphe baputizimu. ²⁰ Unu ezia ẹphe t'ẹphe meje iphemiphe ọbule ono, ya kfuru unu ono. Unu makwaru amaru lẹ yẹbedua nọkwa-a swiru unu mbọku-mbọku; jeye teke mgboko a-gvu."

CXXX

Bayiburu Ikwo
Ikwo: Bayiburu Ikwo Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ikwo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

3867ef4e-3384-5ab4-a937-63476bb8a7bb